

අනුවාද සහිත බුද්ධ නීති සංග්‍රහය

(නම වන මුද්‍රණය)

මහාවාරය

පේරුකානේ වන්දවිමල

(සාහිත්‍ය චක්‍රවර්ති, පණ්ඩිත, ප්‍රචචන විශාරද,
අමරපුර මහා මහෝපාධ්‍යාය ශාසන ශෝභන, ශ්‍රී සද්ධර්ම ශිෂ්‍යෝමණි)
මහානායක ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ විසින්
සම්පාදිතයි.

ප්‍රකාශනය:

ශ්‍රී වන්දවිමල ධර්මපුස්තක සංරක්ෂණ මණ්ඩලය

ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය, පොකුණුවිට.

දුරකථන : 034-2263958

ෆැක්ස් : 034-2265251

2551
2008

“සම්මුදානං ධම්මදානං පිනාති”

**දහම් පොත් මුද්‍රණයට සහාය වූ
අතිතව සාමාජිකයෝ**

සැදහැවතෙක් (පියාට පිංපතා)	බත්තරමුල්ල	රු.	8,000.00
සනත් කොඩිතුවක්කු මයා ඔෂිත් ලිත්ස් ලොජන්රි කොළඹ		රු.	3,000.00
රාණී තලගල මිය ප්‍රමුඛ පිරිස	මහරගම	රු.	2000.00
එම්. මොහොට්ටිහාමි මයාට පිංපතා	පෝරුවදණ්ඩ	රු.	2000.00
එන්.එස්.සී. තෙන්නකෝන් මයා	-	රු.	1000.00
ග්‍රේස් ඩී. මුණසිංහ මියා	බණ්ඩාරවෙල	රු.	1000.00
චර් මාලිංග ද සිල්වා මයා -	විශ්ව විද්‍යාල ශිෂ්‍ය	රු.	1000.00
හසිත පිරිස් මයා	" "	රු.	1000.00
ප්‍රදීප් රත්නකුමාර ජයතිලක මයා	" "	රු.	1000.00
දුලින් යසාරා මුදුන්කොටුව මෙනවිය	" "	රු.	1000.00
චතුරිකා සඳමාලි මිය	මාතර	රු.	1000.00
ඩී.පී. නඤන මයා	බණ්ඩාරගම	රු.	820.00
පී.එච්.ඊ. චන්ද්‍රසේන මයා	කැකිරාව	රු.	500.00
ඩී.එච්. ලක්මන් ගුණසිරි මෙන්ඩිස් තේජා පද්මාංගනී	} යුවල පානදුර	රු.	500.00
කේ. මංගොහාමි මිය		චැලිමඩ	රු.

අනික් පොත් හා සසඳන විට කාලීනව අඩු මිලකට මේ පොත් සැපයිය හැකිව ඇත්තේ ධර්මදානමය කුශලයේ වටිනාකම අවබෝධ කරගත් සැදහැවතුන් නිසාය.

එක් මුද්‍රණයක් විකිණීමෙන් ලැබෙන මුදලත්, ඊළඟ මුද්‍රණයේ මුද්‍රණ වියදමත් අතර පරතරය පියවා ගැනීමට මේ ආධාර උපයෝගී වේ.

මබට ද මේ සඳහා සහභාගි විය හැකිය.

**දහම් පොත් සංරක්ෂණ මණ්ඩලයෙන් ප්‍රකාශිත
රේරුකානේ නාහිමියන්ගේ පොත් සහ වෙනත් පොත්**

විනය ග්‍රන්ථ

- ශාසනාවතරණය
- විනය කර්ම පොත
- උපසම්පදා ශීලය
- උභය ප්‍රාතිමෝක්ෂය (අනුවාද සහිත)

අභිධර්ම ග්‍රන්ථ

- අභිධර්ම මාර්ගය
- අභිධර්මයේ මූලික කරුණු
- පට්ඨාන මහා ප්‍රකරණ සත්තය
- අනුවාද සහිත අභිධර්මාර්ථ සංග්‍රහය

භාවනා ග්‍රන්ථ

- විදර්ශනා භාවනා ක්‍රමය
- පෞරාණික සනිපට්ඨාන භාවනා ක්‍රමය
- වත්කාලීසාකාර මහා විපස්සනා භාවනාව
- සනිපට්ඨාන භාවනා විවේචනය හා වෙනත් කෘති

ධර්ම ග්‍රන්ථ

- චතුරායඝී සත්‍යය
- පාරමිතා ප්‍රකරණය
- බෝධිපාක්ෂික ධර්ම විස්තරය
- පටිච්ච සමුප්පාද විවරණය
- ධර්ම විනිශ්චය
- බෞද්ධයාගේ අත් පොත
- මංගල ධර්ම විස්තරය
- පුණෝපදේශය
- සුවිසි මහා ගුණය
- පොහොය දිනය
- කෙලෙස් එක්දහස් පන්සියය
- වඤ්චක ධර්ම හා විත්තෝපක්ලේශ ධර්ම
- බුද්ධනීති සංග්‍රහය
- නිව්වාණ විනිශ්චය හා පුනරුප්පත්ති ක්‍රමය
- බෝධි පුජාව
- Four Noble Truths (චතුරායඝී සත්‍යය පරිවර්තනය.)

වෙනත්

- මෙකල නිවුණු ඇත්තෝ
- (නාහිමී වර්ත වක හා අනුමෙවෙනි දම් දෙසුම් 15 ක්.)
- සුරාධුර්තය හෙවත් මද්‍යලෝලය (වෛද්‍ය නීල් කෙසල් - පරිවර්තන)
- බුදුසසුන පුබුදු කළ ශ්‍රී ලංකා ශ්වේච්ඡි නිකාය සියවස (ඥාණීය සමරු කලාපය)

විමසිම් :- ගරු ලේකම්

ශ්‍රී වන්දවිමල ධර්ම පුස්තක සංරක්ෂණ මණ්ඩලය,
ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමය, පොකුණුවිට.

දුරකථනය : 034-2263958, (2263979) ෆැක්ස් : 034-2265251

ලෝකමිඟේ සටහන්...

ලෝකයේ පවතින රාජ්‍ය නීති හෝ ආගමික නීති සාමාන්‍යයෙන් හය හෝ හත්කිසි දනවයි. එමගින් පාලකයාට හෝ නිර්මාපක දෙවියාට අවනත වන්නේ කිසියම් ආකාරයක දඬුවමකට යටත් වන්නට ඇති අකමැත්ත නිසා ය. එහෙත් බුදු සමයේ එන නීති පුද්ගලයා අවබෝධයට ලං කරයි. හිතට කපා කර දුසිරිතින් මුදවයි. දුසිරිත හා සුසිරිත වෙන් කර ගැනීමේදී ලෝක සම්මතයන් හා බෞද්ධ දර්ශනයේ එන පිළිගැනීම් අතර ගැටුමක් ඇති කර නොගනියි.

'බුද්ධ' යනු අවබෝධයයි. අවබෝධය ලැබූ තැනැත්තා ද 'බුද්ධ' යි. එබැවින් ප්‍රබුද්ධයන් බිහි කරන මග බුද්ධ නීතියයි. එය බෝසත් මගයි.

කපා කීමේ ශෛලිය පෙරදිග වැසියන්ගේ එක් උපදෙස් (නීති) කලාවකි. ජාතකපාලි, ධම්මපද ආදී කපාන්තර මගින් උපදෙස් දුන් තැන්වලින් උපුටා ගෙන රේරුකානේ නාහිමියන් කළ මේ සංග්‍රහය හදවතෙහි සුමුදු සිතිවිලි ගලා යන්නට සලස්වා පුද්ගලයා සුමගට යොමු කරයි.

මෙවැනි තැන් ඇසුරු කොට දරුවන්ගේ මනස පුබුදු කළ හැකි නම්, අධ්‍යාපනඥයින් වැදගත් තීරණ ගන්නේ වේ. පෙරදිග ගති සිරිත් අවඥාවෙන් බැහැර කර අපරදිග දියුණුව දුටු දේශපාලනඥයින් හා නිලධාරීන් නිසා අපේ ශික්‍ෂණය ඇති කළ වැදගත් අධ්‍යාපන අංශ අපෙන් ගිලිහී ගියේ ය. එකිනෙකා කෙරෙහි ආදර කරුණාවත්, ක්‍රමික ශික්‍ෂණයත් ඇති කළ ඉතිහාසය, සාහිත්‍යය හා ආගමික අධ්‍යාපනයෙන් ඇත් වීම නිසා

මෙතෙක් අත්විඳ ඇති දේ ගැන සිතුවොත් අප වල්මත් වී ඇති බව පෙනෙයි. නිවැරදි තීරණ ගන්නට උපයෝගී වන මානසික හා බුද්ධිමය හැකියාව දියුණු කරන ඒ දැනුම සමග නූතන විද්‍යාත්මක හා තාක්ෂණ දැනුම ගලපන්නට දේශපාලන මග පෙන්වන්නන්ගෙන් අනුබල ලැබේ නම් 'අපේ රට' ගැන සිතන්නට අධ්‍යාපන විශාරදයන් අසමත් වේද? වසර 2300 කට පෙර ඇති වූ මහින්ද චින්තනය හා වකිමාන මහින්ද චින්තනය ගලපන්නට අද ඇති වී තිබෙන ප්‍රවනතාව හා උනන්දුව මේ ගැටළුවලට සාධාරණ විසඳුම් ඇති කෙරේ ය යි බලාපොරොත්තු තැබිය හැකි වීම සතුටකි.

කලින් මුද්‍රණයේ සෝදුපත් කියවීමෙන් මාලනී දැක් වූ සහාය මේ මුද්‍රණයට ද උපකාර විය. මෙහි මුද්‍රණ කටයුතු අපේ ප්‍රින්ටර්ස් අධිපති අපේ සමරසේකර මහතා ප්‍රමුඛ කායනී මණ්ඩලයෙන් මනාව ඉටු කෙරිණ. හොරණ රු-මායා ග්‍රැෆික්ස්හි සාලිය ජයකොඩි මහතා සංශෝධිත පරිගණක සටහන් ලබා දුන්නේ ය. මේ පොත් මිලදී ගන්නා සැදහැවතුන් වෙතින් නිබඳ පොත් පිළිබඳ යහපත් ප්‍රචාරයක් ද සිදුවෙයි. අඩු මිලකට පොත් දෙන්නට හැකිවන පරිදි බොහෝ දෙනා ඒවායේ මුද්‍රණ වියදමෙන් කොටසක් සපුරාලීමට ද ඉදිරිපත් වෙති. මේ සන්පූරු සමාගමය නිසා නිවැරදි බුදුදහම සරලව පහද දුන් රේරුකානේ නාහිමිපාණන්ගේ පොත් තවදුරටත් ඔබ අත තැබීමේ වාසනාව අප මණ්ඩලයට හිමි වෙයි. මෙහිදී පූජ්‍ය කිරිමරුවේ ධම්මානන්ද සම්දන් ප්‍රමුඛ මණ්ඩලයේ ක්‍රියාකාරීන් අතින් වන මෙහෙයුම් බෙදියැයින් මෙහි යෙදීමට මා පොළඹවයි. ඒ සැමට පින් සිදුවේවා.

තිසරණ සරණයි!

සී. තනිප්පුලි ආරච්චි
 ගරු ලේකම්
 ශ්‍රී වන්දවිමල ධර්මපුස්තක
 සංරක්ෂණ මණ්ඩලය

2008 මාර්තු මස 25 වන දින,
 පොකුණුවිටදී ය.

සංඥාපනය

ලෝකය දුකින් පිරුණු තැනකි. දුක් අඩු කර ගත් අය මිස සර්වාකාරයෙන් දුකින් මිදුණු පුද්ගලයෙක් ලොව කොතැනකවත් නැත. මිනිසා කොහි සැඟ වී සිටියත් කෙසේ පරෙස්සම් වී සිටියත් දුක් කරදර ඔහු සොයා ගෙන ඔහු කරා එන්නේ ය. මිනිසා නො පතන මිනිසාට එපා වූ දුක් කරදර මෙසේ මිනිසා සොය සොයා එන නුමුත් මිනිසා පතන සොයන සම්පත්තිය එසේ ඔහු කරා නො එන්නේ ය. එය ඔහුට පෙනී පෙනී දුවන්නේ ය. අමාරුවෙන් අල්ලා ගත්තේ ද නො සිට පළා යන්නේ ය. එය ලෝකයේ ස්වභාවය ය. එබඳු ලෝකයක උපන්නා වූ මිනිසාට පැමිණි දුක් ඉක්ම වීම ය, පැමිණිය හැකි දුක් වළක්වා ගැනීම ය, නො ලැබූ සම්පත් ලබා ගැනීම ය, ලැබූ සම්පත් නො නැයෙන සේ පවත්වා ගැනීම ය, මරණින් මතු අපාගත නො වී සුගතිගාමී වීම යන කරුණු පස සිදුකර ගැනීම ඉතා දුෂ්කර ය. එය සිදු කර ගත හැකි වීමට බොහෝ නුවණ තිබිය යුතු ය. නුවණ මද තැනැත්තා දෙලොවින් ම පිරිහෙන්නේ ය. මෙ ලොව පමණක් දක්නා තැනැත්තා පරලොවින් පිරිහෙන්නේ ය. මිනිසකුට ඒ කරුණු පස සිදු කර ගත හැකි වීමට දත යුතු කරුණු බොහෝ ඇත්තේ ය, පිළිපැදිය යුතු උපදෙස් ද බොහෝ ඇත්තේ ය, ඒවාට නීතිය යි කියනු ලැබේ.

උභයලෝකාර්ථය සිදු කර ගත හැකි වන්නේ නීතිය දත් තැනැත්තාට ය. ලොව යෙහෙත් වෙසෙනු කැමති සෑම දෙනා විසින් ම නීතිය උගත යුතු ය. එබැවින් පෙර විසූ පඬිවරයෝ නීති ග්‍රන්ථ නිපදවූහ. අප රටේ පෙර කුලදරුවනට අක්ෂරාභාෂාසය කරවීමට ගත් පොත් පෙළට නවරත්නය, ව්‍යාසකාරය, හිතෝපදේශය, ප්‍රත්‍ය ශතකය යන පොත් ඇතුළු කර තිබෙන්නේ ද නීති ශාස්ත්‍රය සෑම දෙනා විසින් ම උගත යුතු නිසා ය.

තථාගතයන් වහන්සේ විසින් ද නීතිය ප්‍රකාශ කරන ලද්දේ ය. අන් පඬිවරයන් ගේ නීති ග්‍රන්ථවල දුරුපදේශ ද නැත්තේ නොවේ.

ලෝකයා විසින් අභියාචිත සම්භාවිත නීති ග්‍රන්ථයක් වූ හිතෝපදේශයේ ද දුරුපදේශ නැත්තේ නො වේ.

**"විතො පරිඡටජා විවෙතනං පතිං
ප්‍රියා හා යා මුඛද්වතී දෙහමාත්මනා
කාත්වාපි පාපං ගතලක්ඛටමප්‍රාසෝ
පතිං ගෘහිත්වා සුරලොකමාජන්‍යාත්"**

මේ හිතෝපදේශයේ දැක්වෙන එක් උපදෙසකි. "යම් භායාචක මළ සැමියාගේ සිරුර දවන විතකයට වැද හිමියා වැළඳගෙන ගින්නෙන් දැවී මිය යා නම් ඕ තොමෝ සියක් ලක්ෂයක් පවි කළ තැනැත්තියක් වුව ද හිමියා ගෙන සුරලොවට යන්නී ය." යනු එහි තේරුම යි. මෙය කොතරම් දුරුපදේශයක් ද?

**"පිතා වා යදී වා භ්‍රාතෘ - පුත්‍රො වා යදී වා සුභාත්.
ප්‍රාණවිජේදකාරා රාඥා - හත්තවා ගුතිමිච්ජකා"**

මෙය ද හිතෝපදේශයේ උපදේශයකි. 'පියා හෝ වේවා සහෝදරයා හෝ වේවා පුත්‍රයා හෝ වේවා මිත්‍රයා හෝ වේවා තමාගේ ප්‍රාණය තසන්නෝ රජු විසින් නැසිය යුත්තාහු ය" යනු එහි තේරුම යි. පියා වුව ද මරන්නට කරන මේ අනුශාසනය කොතරම් දුෂ්ට ද?

**"ජයෙ ච ලගතෙ ලක්ඛිං - මෘතොපි සුරාධගනාමි
ක්ඛණ්ඩිධටංසිතා කායා - කා විත්තා මරණෙ රණේ"**

මෙය ද හිතෝපදේශයේ දැක්වුණු ශ්‍රේණිකයෙකි. යුද කොට දිනන තැනැත්තේ ශ්‍රී දේවිය ලබන බව හා යුදයෙන් නැසෙන තැනැත්තේ දෙවි ලොවට යන බව ද එයින් දැක්විණ. මේ උපදේශයට රැවටී යුද කොට කොතෙක් දෙනා මැරෙන්නට හා අපායට යන්නට ඇත්ද?

බුදුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශිත නීති අතර සදුපදේශ ම මිය එක දුරුපදේශයකුදු නැත. කෑම පීම, පා සේදීම, මුඛ සේදීම, නෑම, මලමුත්‍ර පහ කිරීම, කෙළ ගැසීම ආදී සුඵ කරුණුවල දී පිළිපැදිය යුතු උපදෙස් පවා බුදුන් වහන්සේ විසින් ප්‍රකාශ කර තිබේ. එ බැවින් බුද්ධ නීතිය සර්වාංග සම්පූර්ණ නීතියක් බව කිය යුතු ය. සුපරිශුද්ධ බුද්ධ නීතිය උගෙන එයට අනුව පිළිපදින්නා වූ තැනැත්තා තමා ගේ උග්‍රයලෝකාර්ථය ම සිදු කර ගන්නේ ය. පරාර්ථය ද සිදු කරන්නේ ය.

බුද්ධ නීතිය උභයලෝකාර්ථ සාධක වූ සකලාංග සම්පූර්ණ වූ සුපරිශුද්ධ නීතියක් වුව ද, එය එක් තැන් නො වී පාලි සාහිත්‍යයේ විසිරී පවත්නාක් වී තිබෙන බැවින් සෑම දෙනාට ම එයින් ප්‍රයෝජන නො ගත හැකි වී තිබේ. එ බැවින් බෞද්ධයෝ ද සුපරිශුද්ධ බුද්ධ නීතිය තිබිය දී නීති ශාස්ත්‍රය උගෙනීමට හිතෝපදේෂ, පඤ්චනත්ත්‍රාදී අබෞද්ධ ග්‍රන්ථ භාවිතයට පටන් ගත්හ. බෞද්ධයනට සුපරිශුද්ධ බුද්ධනීතිය පහසුවෙන් උගෙනීමට ක්‍රමයක් නැතිකමේ පාඩුව නොයෙක් වර අපට පෙනුණු බැවින් 'බුද්ධ නීති සංග්‍රහය' නමැති මෙම ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීමට අප සිත නැමිණ. වාක්‍ය වශයෙන් හා ගාථා වශයෙන් දේශිත බොහෝ බුද්ධ නීති පාලි සාහිත්‍යයේ ඇත්තේ ය. ඒ සියල්ල ම එක් තැන් කළ හොත් ඉතා විශාල ග්‍රන්ථයක් වන්නේ ය. ග්‍රන්ථය විශාල වීමත් පරිශීලනය කරන්නවුන්ට කරදරයක් බැවින් අප විසින් වාක්‍ය වශයෙන් දේශිත නීති නො ගෙන ධාරණයට පහසු වූ ගාථා වශයෙන් දේශිත නීති පමණක් එක්තැන් කොට භාවසන්නයක් ද ලියා මේ ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කරන ලදී. මෙහි දිසතිකාය, මජ්ඣිම නිකාය, සංයුත්ත නිකාය, අංගුත්තර නිකාය, ජාතක පාළිය, ධම්මපදය, උදානය, ඉතිවුත්තකය, සුත්ත නිපාතය යන පොත් වලින් උපුටා ගන්නා ලද ගාථා (550) පන්සිය පහසක් ඇත්තේ ය. මේ ග්‍රන්ථය භාවිත කරන තැනැත්තා හට සෑම කටයුත්තකට ම බුදුන් වහන්සේ ගේ උපදෙස් ලැබිය හැකි වනු ඇත. මෙය බෞද්ධයනට හස්තසාර වස්තුවක් වශයෙන් නිතර ළඟ තබා ගෙන කියවීමට සුදුසු ග්‍රන්ථයකි. ධර්මකථිකයන් වහන්සේලාට හා අන්‍ය කථිකයන්ට ද ගුරුවරුන්ට ද ඉතා ප්‍රයෝජනවත් පොතකි. පිරිවෙන්වල හා පාසල්වල උගැන්වීමට ද යෝග්‍ය පොතකි.

බුදුන් වහන්සේ විසින් එකල පැවති ව්‍යාවහාර ක්‍රමයට අනුව දේශිත මේ ගාථාවල ව්‍යවහාර ක්‍රමය අපේ භාෂා ව්‍යවහාර ක්‍රමයට බොහෝ වෙනස් ය. එ බැවින් කාරණය පහසුවෙන් තේරෙන සැටියට ඒවාට අපේ භාෂාවෙන් අර්ථ දීමට ඉතා දුෂ්කර ය. ගාථාවට අයත් වචනවල සැටියට ම අර්ථ දුන හොත් සමහර ගාථාවලින් කියන කාරණය තේරුම් ගැනීමට අපහසු වන්නේ ය. ගාථාවේ වචන ගැන නො සලකා කාරණය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වන සැටියට ගාථාවට අර්ථ දුනහොත් අර්ථ වාක්‍යය, ගාථාවේ වචන වලට බොහෝ දුර වන්නේ ය. ඇතැම් ගාථාවලින් කියැවෙන කාරණය පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි වනුයේ ගාථාවට අයත් සමහර වචන අතහැර අර්ථ දුන් කල්හි ය. සමහර ගාථාවලින් කියැවෙන කාරණය තේරුම් ගැනීමට පහසු වන්නේ

ගාථාවේ නැති තවත් වචනත් එක් කොට එයට අර්ථ දුන් කල්හි ය. මේ හැම කරුණක් ම සලකා බලා එක්තරා මධ්‍යම ක්‍රමයකට අප විසින් මේ භාවසන්නය සම්පාදනය කරන ලදී. සමහර විට මෙහි සදොස් තැන් ද තිබිය හැකිය. මතු මුද්‍රණය කරවන වාරයකදී සකස් කිරීම සඳහා මෙහි යම් කිසි දෝෂස්ථානයක් දුට හොත් අපට දන්වන ලෙස උගතුන්ගෙන් ඉල්ලමි.

මීට - ලෝකශාසනාර්ථකාමී,
පේරුකානේ චන්දවිමල ස්ථවිර

2493

 1952 අප්‍රියෙල් 25 වෙනි දින

පොකුණුවිට,
 ශ්‍රී විනයාලංකාරාරාමයේ දී ය.

පටුන

ප්‍රථම ශතකය

පිටුව

1. නුවණ ඇති කර ගත යුතු බව	23
2. බුද්ධානුශාසනය	23
3. පොහොසත් වීමේ හේතු සය	24
4. දෙ ලොව වැඩ පිණිස පවත්නා කරුණු අට	24
5. ධනය රැස් කළ යුතු ආකාරය	25
6. ධනය ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි	25
7. මෙලොව ප්‍රශංසාව හා මරණින් පසු ස්වර්ග සම්පත්තිය ලබන තැනැත්තා	26
8. යසස් ලබන තැනැත්තා	27
9. සංග්‍රහ සතර	28
10. අගති සතර	29
11. ධනය යන සිදුරු සය	29
12. මිනිසා ගේ විනාසයට හේතු	30
13. ජනසන්ධානුශාසනය	31
14. ශෝක නො වීමේ හේතු	34
15. දහස බැගින් අගනා ගාථා සතර	34
16. ගෙන යා හැකි ධනය	35
17. ධර්ම වයඹාව	36
18. මිනිසුන් ශුද්ධ වන සැටි	37
19. පරලොවට නො බිය විය යුත්තා	37
20. සතුරන් මැඩ පැවැත්විය හැකි තැනැත්තා	38
21. යුද්ධාදියේ දී වුවමනා සුද්ගලයෝ	38

22. ප්‍රශංසා කළ යුතු බිය සුල්ලා	39
23. දුර්ලභ පුරුෂයා	39
24. සැප ගෙන දෙන කරුණු දොළොසක්	39
25. සැපයට හේතු සතරක්	40
26. මහත් සැපයන් ලබනු පිණිස කුඩා සැප හළ යුතු බව	40
27. උතුම් කරුණු සතරක්	41
28. කරුණු සතරක්	41
29. දුර්ලභ කරුණු	41
30. කරුණු සතරක්	42
31. දිනුම්	42
32. නො දිනිය යුත්තේ	43
33. රාග ද්වේෂ මෝහයෝ	43
34. බාලයාට සසර දික් බව	44
35. අවස්ථාව ඉක්ම වීමෙන් තැවෙන්නට වන බව	44
36. සතුරන් ගේ වසභයට පැමිණෙන තැනැත්තා	44
37. අනර්ථකාරී දෙයට වැඩෙන්නට නො දිය යුතු බව	45
38. කපටිකම් වලට කපටිකම් ඇති බව	45
39. කථා කිරීමේ දෝෂය	46
40. දුෂ්ටයාට පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතු බව	46
41. නැමිය යුත්තාට නැමිය යුතු බව ම ආදී කරුණු	46
42. සිතන සැටියට ම නො වන බව	47
43. යොදුන් සියයක් දුර දක්නා ගිජුලිහිණියා, ලභ කිබෙන දැල නො දක්නා බව	47
44. ප්‍රමත්තයා පෙළෙන බව	48
45. සියල්ල හොඳ හෝ නො හොඳ නො වන බව	48
46. නම් සොයන්නට ගිය පාපකයා	48
47. අළුත් සැප දුක් වලින් පරණ ඒවා වැසෙන බව	49
48. උඩඟු වීම මොඩකමක් බව	49

49. අනුන්ට හිංසා නො කළ යුතු බව 49
 50. සිල් නැත්තහු ගේ උගත් කමෙන් වැඩක් නැති බව 50

ද්විතීය ගතකය.

51. මිත්‍රයන් ඇති බව අර්ථ සිද්ධියට හේතු වන බව 51
 52. හැම දෙන ම මිතුරු කර ගත යුතු බව 51
 53. දුබල වූ ද මිතුරා ගේ උසස් බව 51
 54. මිත්‍ර වන සැටි 52
 55. අමිතුරන් ගේ ලකුණු 52
 56. මිතුරා ගේ ලකුණු 53
 57. මිත්‍රයන් වැනි සතුරෝ 55
 58. සැබෑ මිතුරෝ 55
 59. කලාණ මිත්‍රයා 56
 60. තොරපන කල්හි ද නොහළ යුතු කලාණ මිත්‍රයා 56
 61. නොයෙක් කරුණු වලට මිත්‍රයෝ 57
 62. මිත්‍රද්‍රෝහි කම 57
 63. මිත්‍රයන්ට හිතවත් වීමේ අනුසස් 57
 64. විපතේ දී මිත්‍රයන් ලබන නො ලබන අය 59
 65. මිතුරු කම ලිහිල් වීමේ හේතු 60
 66. මිත්‍ර හේදයේ හේතු 60
 67. නො බිඳෙන මිතුරා 61
 68. සත්පුරුෂයන් ගේ විරෝධය 61
 69. මිත්‍රත්වය නො බිඳින්නෝ 61
 70. කලාණ මිත්‍රයන් සේවනය කළ යුතු බව 62
 71. මිනිසුන් ගේ අදහස් තේරුම් ගැනීම දුෂ්කර බව 63
 72. හිතවතා දුර විසුයේ ද ළඟ ම බව 64
 73. කේලාම් පිළිගැනීමෙන් වන විපත 64
 74. හොඳ මිතුරන් ගේ ගුණ 65
 75. නුවණැති සතුරා මෝඩ මිතුරාට වඩා හොඳ බව 67

	80
76. සත්පුරුෂයා	67
77. තවුකියා දෙවියන් ගේ සත්පුරුෂයා	68
78. අසත්පුරුෂයා ගුණ කිරීමෙන් සතුටු නො කළ හැකි බව	68
79. අසත්පුරුෂයාට කරන උපකාරයෙන් පලක් නැති බව	68
80. අසත්පුරුෂයා උපකාරකයා නසන බව	69
81. සත්පුරුෂයන්ට හා අසත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණ	69
82. ප්‍රථමෝපකාරයේ අගය	69
83. සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණය	70
84. කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා හට උපකාරකයන් නැති වන බව	70
85. කෙළෙහි ගුණ නො දන්නහුගේ අර්ථයන් නැසෙන බව	70
86. සේවනය	71
87. කෙළෙහි ගුණ නො දන්නහුගෙන් ඇත් විය යුතු බව	71
88. භජනය කළ යුතු අය	72
89. අසත්පුරුෂයන් ආශ්‍රය කිරීමේ නපුර	73
90. මිනිසුන් හැඳිනීම දුෂ්කර බව	75

තෘතීය ග්‍රන්ථය

91. සේවනය කරනු ලබන තැනැත්තාට අනුව සේවකයාගේ වර්තය හැඩගැසෙන බව	77
92. සත්පුරුෂයන් දැකීම හා අසත්පුරුෂයන් දැකීම	78
93. සත්පුරුෂ සේවනයේ අනුසස්	78
94. ඒක වයඹාව	80
95. විශ්වාස කළ යුතු නො කළ යුතු අය	81
96. රහස්	84

97. ඉල්ලීම	85
98. ආයතීයන්ගේ ඉල්ලීම	87
99. පැමිණි දුක කිය යුතු නො කිය යුතු අය	88
100. අෂට ලෝක ධර්මය	90
101. හැමදෙන ම නින්දා ලබන බව	90
102. නින්දා ප්‍රශංසා නිසා පණ්ඩිතයන් නො සැලෙන බව	90
103. සුවදුක් දෙක් හි නොසැලෙන තැනැත්තා	91
104. ශෝකය	91
105. නුවණැතියන් විපතේ දී නො තැවෙන බව	92
106. මළවුන් ගැන හැඩීම නිෂ්ඵල බව	93
107. කොතැනක සිටියත් කර්මයෙන් නො මිදිය හැකි බව	95
108. කර්මය ආපසු කැරකෙන බව	95
109. නිවැරදි උතුමන්ට වරද කරන්නවුන් විසින් මෙ ලොව ම විපාක දශයක් ලබන බව	96
110. පාපය කුඩාය යි නො සිතිය යුතු බව	97
111. මෝඩයාට පවි මී පැණි සේ බව	97
112. විපාක දෙනතුරු පාපය සැහවී තිබෙන බව	97
113. පාපය දුරු කළ යුතු අයුරු	98
114. ධර්මයෙන් පහවූ තැනැත්තා පශ්චාත්තාප වන බව	98
115. මුල නසා ගන්නෝ	99
116. දෙලොව ම සතුටු වන තැනැත්තා	99
117. ආත්මය රැකිය යුතු බව	100
118. තමා විසින් ම තමා කාලකණ්ණියකු කර ගන්නා බව	100
119. තමාට වඩා ප්‍රිය දෙය උසස් නො වේ	100
120. සෑම ප්‍රිය දෙයකට ම වඩා ආත්මය උතුම් බව	101

	80
121. තමාට අහිත දෑ කිරීම පහසු බව	102
122. සත්පුරුෂයාට හොඳත් අසත් පුරුෂයාට නරකත් කිරීම පහසු බව	102

වතුරුව ගතකය

123. අත්දුටු වියහී ඵලය	103
124. කරන දෙය හොඳට ම කළ යුතු බව	104
125. කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු බව	104
126. අලසයා නියා ඔහු ඇසුරු කරන්නා ද පිරිහෙන බව	104
127. පළමුකොට කළ යුත්ත පසුවට තැබීමේ වරද	105
128. සුළු කරුණු නියා කළ යුත්ත කල් නො තැබිය යුතු බව	105
129. නැකැත් බලා කටයුතු පසු නො කළ යුතු බව	105
130. නුවණැත්තා සුළු දෙයකින් ද පොහොසත් වන බව	106
131. අනුන් මහත්සියෙන් සපයන දෙය පින් ඇත්තාට නිකම් ම ලැබෙන බව	106
132. නො විමසා කිරීමේ වරද	106
133. බැරි දෙය කරන්නට යාමෙන් වන විපත	108
134. සිංහයකු වන්නට ගිය හිචලා	108
135. සෙමින් කළ යුත්ත සෙමින් ද ඉක්මනින් කළ යුත්ත ඉක්මනින් ද කළ යුතු බව	109
136. හීනයා සුළු දෙයින් ද මත්වන බව	110
137. ධනය රැකෙන්නේ මත් නො වී සිටින තෙක් පමණක් බව	110
138. අනුපායයෙන් ධනය සෙවීමෙන් විපත් වන බව	111
139. ධනයෙන් මිනිස් සිත උඩහු කරන බව	112
140. අසත්පුරුෂයාගේ ධනය	112
141. නුවණැත්තාගේ ධනය	112

	80
142. ලෝභියාගේ ධනය	113
143. සප්තායභී ධනය	114
144. නො විසිය යුතු තැන්	114
145. උපන් ගෙය නො හැරීමෙන් වූ විපත	115
146. විදේශයේදී පිළිපැදිය යුතු සැටි	116
147. නුසුදුසු තත්හි හැසිරීමේ විපාකය	117
148. වැඩි නැවුම් නැටීම	117
149. වැඩි පද ගැසීම	118
150. වැඩි කැරුම් කිරීම	118
151. අති පණ්ඩිත කම	118
152. වැඩි කතාව	119
153. මිනිසාගේ කට්ටි ඇති කෙට්ටිරිය	120
154. හොඳ කථාව	120
155. නොමනා කථාවෙන් පසුතැවිලි වන බව	121
156. සත්‍යය ය.	121
157. දෙමියි කියා නොදීම	122
158. බොරු කීමේ විපාක	122
159. බොරු කියන්නහුට නො කළ හැකි පවක් නැති බව	124
160. වරද නැත්තේ කාගේ ද?	124
161. නො වරදින එක ම පුද්ගලයා	124
162. ශුද්ධ පුද්ගලයාගේ වරද මහත් සේ පෙනෙන බව	125
163. අනුන්ගේ වරද පෙනෙන්නාක් මෙන් තමාගේ වරද නො පෙනෙන බව	125
164. අනුන්ගේ වරද සොයන්නාට කෙලෙස් වැඩෙන බව	125
165. අනුන්ගේ වැඩ ගැන නොබලා තමාගේ ම වැඩ බලා ගත යුතු බව	126
166. බැනුම් ඉවසිය යුතු බව	126
167. උතුම් ඉවසීම	126

- 168. යුද්ධයකින් නො ලැබිය හැකි අර්ථයක්
ඉවසීමෙන් ලැබිය හැකි බව. 127
- 169. ඉවසීම පිළිබඳ දෙබසක් 127

පඤ්චම ශතකය

- 170. අති ලෝභය 131
- 171. වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් මධනා ලද්දහුට
පිළියමක් නැති බව 131
- 172. තෘෂ්ණාව ශෝකයට හා භයට හේතු වන බව 131
- 173. දහස බැගින් අගනා ගාථා අට 132
- 174. රස තෘෂ්ණාව 134
- 175. පරම රසය 134
- 176. පමණ දැන ආහාර ගත යුතු බව 135
- 177. එක් බතක් වළඳනා බ්‍රහ්මචාරීන් වණ්චක් වීමේ හේතු 135
- 178. ක්‍රෝධය 136
- 179. විවාදය (ආරවුල) 137
- 180. ජය පරාජය දෙක ම යහපත් නො වන බව 138
- 181. වෛරය 138
- 182. තමා මෙන් අන්‍යයන් ද සැලකිය යුතු බව 139
- 183. සමගියේ බලය 140
- 184. දිවිහිමියෙන් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද බාලයා
පණ්ඩිත නො වන බව 140
- 185. තමාගේ බාල බව දන්නා බාලයා පණ්ඩිත වන බව 140
- 186. බාලයාගේ ශිල්ප ශාස්ත්‍රඥානය ද
අනර්ත්ථය පිණිස වන බව 141
- 187. බාලයා ලබන යසසින් ද අනර්ත්ථයක් ම
කරන බව 141
- 188. බාලයා යහපතක් කරමි යි සිතා කරන්නේ ද
අනර්ත්ථයක් බව 141

පිට

189. මෝඩ මිතුරාට වඩා පණ්ඩිත සතුරා හොඳ බව	142
190. බාලයන් නො දැකීම යහපත් බව	142
191. ප්‍රාඥයාගේ ලක්ෂණ	143
192. ආචාර ශීලාදියට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව	144
193. සිත	144
194. සොරකු සතුරකු කරන නපුරට වඩා නපුරක් නො මනා සිත කරන බව	144
195. මාපියාදීන් කරන යහපතට වඩා උසස් යහපතක් හොඳහිත කරන බව	145
196. සිත නො පහත් කළහි ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක නො පෙනෙන බව	145
197. සිත ප්‍රසන්න කළහිම ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක පෙනෙන බව	145
198. සිත ආරක්‍ෂා කරගෙන සිටින තැනැත්තා හට දුක් එන්නට තැනක් නැති බව	146
199. නො සිතන්නා විශේෂයට නො පැමිණෙන බව	146
200. දේව ධර්මයෝ	146
201. සාධු ධර්ම සතර	147
202. සාධු තර ධර්මය	147
203. නොමනා සතරදෙනෙක්	149
204. මහා බල සතරක්	150
205. පාප විතර්කයන් විසින් නුවණැත්තියන් ද පෙළන බව	150
206. කවර ශිල්පයක් වුවත් දැනගැනීම යහපත් බව	150
207. යහපත් ස්ත්‍රීන් දක්නට දෙවියන් ද පැමිණෙන බව	151
208. සැමියකු නැති ස්ත්‍රීය නග්න බව	151
209. ස්ත්‍රීය ප්‍රකට වීමේ කරුණ	151
210. දෙවියන් පසසන ස්ත්‍රීය	152
211. තිත්ද කළ යුතු කරුණු තුනක්	152

	80
212. නෑ ගෙවල නො කැබිය යුතු අය	152
213. වැඩ සිදු නොවන වස්තු හා පුද්ගලයෝ	153
214. ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට අවමන් කරන කරුණු අට	153
215. ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට වරද කරන කරුණු නවය	154
216. භාය්‍යාවෝ සත් දෙන, වධක භාය්‍යාව	154
217. චෞර භාය්‍යාව	155
218. ස්වාමි භාය්‍යාව	155
219. මාතෘ භාය්‍යාව	156
220. හගිනි භාය්‍යාව	156
221. සබ් භාය්‍යාව	157
222. දාශි භාය්‍යාව	157
223. නිරයට යන භාය්‍යාවෝ	158
224. සුගතියට යන භාය්‍යාවෝ	158
225. මළ එකෙක් මළ එකියක් හා වෙසෙන පවුල	158
226. මළ හිමියකු දේවියක් හා වෙසෙන පවුල	159
227. මළ එකියක් දේවියකු හා වෙසෙන පවුල	159
228. දේවියකු දේවියක් හා වෙසෙන පවුල	159
229. ගිහිගෙයි විසිය යුතු අයුරු	160

උත්තර පර්වතකය

230. මාපියෝ	162
231. දරුවෝ	162
232. මාපියන් දරුවන්ගෙන් බලාපොරොත්තු වන කරුණු පස	163
233. වැඩි මහලු පුත්‍රයා	164
234. ගුරුන් හා මිත්‍රත්වය නො බිඳ ගත යුතු බව	164
235. ගුරුවරයා උතුමකු බව	165
236. නිග්‍රහ කොට අවවාද දෙන ගුරුන් ආදරයෙන් ඇසුරු කළ යුතු බව	165

පිට

237. සත්පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වූ ද අසත්පුරුෂයන්ට අප්‍රිය වූ ද කැනැන්තා	166
238. උතුමන් ගේ අවවාද නො පිළිගන්නා අය විපතට පැමිණෙන බව	166
239. බුදුන් වහන්සේ ගේ අවවාදය පිළිගන්නවුන් සුවසේ නිවනට පැමිණෙන බව	167
240. මෝඩයාට කරන අවවාදය	167
241. කමා ගුණයෙහි පිහිටා ම අනුන්ට අවවාද කළ යුතු බව	167
242. වැඩිමහල්ලන්ට ගරු කිරීම	168
243. ශ්‍රේෂ්ඨයන් අධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන් ද අධාර්මික වන බව	168
244. ශ්‍රේෂ්ඨයන් ධාර්මික වන කල්හි සෙස්සන් ද ධාර්මික වන බව	168
245. අධිපතීන් විසින් පිළිපැදිය යුතු ආකාරය	169
246. උසස් බව පැවැත්විය හැකි ආකාරය	170
247. මහා බලය	170
248. කුඩා ය යි අවමන් නො කළ යුතු අය	172
249. දීමේ අනුසස්	172
250. නො දීමෙන් වන නපුර	173
251. දහසක් අගනා දීමනාව	173
252. ක්‍රියාවෙන් මිස ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණාදීන් නො වන බව	173
253. දෙලොව ම වැඩ සිදු කරන එක ධර්මය	175
254. අප්‍රමාදය නිවනට කරුණක් බව	175

භාව සන්න සහිත

බුද්ධ නීති සංග්‍රහය

තමා තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස

1. නො වෙ අස්ස සකා බුද්ධි විනයො වා න විජ්ජති,
වනෙ අන්ධ මහිසො ච වරෙය්‍ය බහුකො ජනො.
2. යස්මා ච පනිධෙ කච්චේ ආචේරමිහි සුසික්ඛිතා,
විනිත විනයා ධීරා වරත්ති සුසමාහිතා.

(7 නි. ගන්ධාර ඡා.)

3. සබ්බ පාපස්ස අකරණං කුසලස්ස උපසම්පද,
සවිත්ත පරියොදපතං එතං බුද්ධානුසාසනං.

(දීඝ නි. මහාපදන සු.)

නුවණ ඇති කර ගත යුතු බව

(1) ලෝකයෙහි මනා කොට හැසිරිය හැකි වීමට තමන්ට ම හෝ නුවණ තිබිය යුතු ය. එසේ නැති නම් උගෙනීම හෝ තිබිය යුතු ය. ඒ දෙකින් එකකුදු නැති බොහෝ ජනයෝ වනයෙහි හැසිරෙන අන්ධ මීමුන් සේ ලොව හැසිරෙති.

(2) උත්පත්තියෙන් පිහිටි නුවණ නැත ද ගුරුන් ගේ සම්පයෙහි උගෙනීමෙන් නුවණ ලැබූ පුද්ගලයෝ කලබල නැතිව ලොව මනා කොට හැසිරෙති.

බුද්ධානුසාසනය

(3) සියලු ම පව් නො කළ යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. තමන් ගේ සිත පිරිසිදු කර ගත යුතු ය. මේ කරුණු තුන බුදුවරයන් වහන්සේ ගේ අනුශාසනය ය.

- 4. ආරෝග්‍ය මිච්චි පරමඤ්ච ලාභං
සිලඤ්ච වුද්ධානුමතං සුතඤ්ච,
ධම්මානුචත්තී ච අලිතතා ච
අත්ථස්ස ද්වාරා පමුඛා ජලෙනෙ.

(එ.නි. අත්ථස්සද්වාර ජා.)

- 5. උට්ඨාතා කම්ම ධෙයොසු අප්පමත්තො විධානවා,
සමං කප්පෙති ජ්විකං සම්ගතං අනුරක්ඛති.

- 6. සද්ධො සිලෙන සම්පත්තො වදඤ්ඤ චිත මච්චරො,
තිච්චං මග්ගං විසොධෙති යොත්ථානං සම්පරාසිකං.

- 7. ඉච්චෙනෙ අච්ච ධම්මා ච සද්ධස්ස ඝරමෙසිනො,
අත්ඛාතා සච්ච තාමෙන උග්ගත්ථ සුඛාවහා.

(අංගුත්තර අච්චක නි.)

පොහොසත්වීමේ හේතු සය

(4) උතුම් ලාභය වූ නිරෝග බව ලැබිය යුතු ය. වාරිත්‍ර ශීලයෙහි පිහිටිය යුතු ය. ගුණනුවණින් වැඩි උතුමන්ගේ අනුශාසනා ලැබිය යුතු ය. උගත් කම ඇති කර ගත යුතු ය. ධම්මයට අනුව හැසිරිය යුතු ය. අනලස විය යුතු ය. මේ සය දියුණුවේ උසස් හේතුහු ය.

දෙලොව වැඩ පිණිස පවත්නා කරුණු අට

(5-6-7) වැඩ කිරීමේ දී නො පසුබස්නා වියඕයෙන් යුක්තවීම ය, ප්‍රමාද නො වූ සුදුසු කලට කටයුතු යොදා ගැනීම ඇතියකු වීම ය, අය වැය දෙක සලකා සමච ජීවිකාව කිරීම ය, ලැබූ ධනය විනාශ වන්නට නොදී ආරක්‍ෂා කර ගැනීම ය, ශ්‍රද්ධාවෙන් යුක්ත වීම ය, ශීලයෙන් යුක්ත වීම ය, නො මසුරු වීම ය, පරලොව සැපලැබීමේ මාර්ගය පිරිසිදු කර ගත හැකි නුවණ ඇති කර ගැනීම ය යන මේ අට ගිහි ගෙයි වාසය කරන්නා වූ තැනැත්තාහට සත්‍ය වශයෙන් ම දෙලොව වැඩ සැලසෙන කරුණු ය.

- 8. පණ්ඩිතෝ සීලසම්පත්තෝ ජලමග්ගි ට භාසති,
භෝගෙ සංහරමානස්ස හමරස්සේ ට ඉරියතෝ,
භෝගා සත්තිවසං යත්ති ටම්මිකෝ වුපචියති.
- 9. එචං භෝගෙ සමාහත්වා අලමත්තෝ කුලෙ ගිහි,
චතුධා චිහපේ භෝගෙ ස ටෙ මිත්තාති ගත්ථති.
- 10. එකෙන භෝගෙ භුක්ඤ්ජෙය්‍ය ද්විගි කම්මං පයෝජයෙ,
චතුත්ථං ට නිධාපෙය්‍ය ආපදසු හච්ඤ්ජති.

(දීඝ නි. සිභාල සු.)

ධනය රැස් කළ යුතු ආකාරය

(8) පණ්ඩිත වූ සිල්වත් වූ තැනැත්තේ කළු මුද්‍රනක ඇවිලෙන ගින්නක් සේ ජනයා අතර බබලයි. මල් නොතලා රොන් ගෙන මී බිඳින්නා වූ බඹරා මෙන් අනුන් නො පෙළා දැහැමින් සෙමෙන් වියඹී කරන්නා වූ තැනැත්තා හට තුඹසක් බැඳෙන්නාක් මෙන් ධනය රැස් වන්නේ ය.

ධනය ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි

(9-10) ධන සැපයීමට සමථී වූ තැනැත්තා විසින් මෙසේ ධනය සපයා ඒවා සතරට බෙදිය යුතු ය. ඉන් එක් කොටසකින් තමා ප්‍රයෝජනය ගත යුතු ය. දෙකොටසක් කම්මාන්තවලට යෙදිය යුතු ය. විපතකදී ගැනීමට එක් කොටසක් ඉතිරි කර ගත යුතු ය. එසේ කරන්නා වූ තැනැත්තා හට අන්‍යයන් හා මිත්‍රත්වය පවත්වා ගත හැකි වන්නේ ය.

- 11. මාතා පිතු කිව්වකරෝ පුත්තදර හිතෝ සද,
අත්තෝ ජනස්ස අත්ථාය යෝ වස්ස අනුජ්චිතෝ.
- 12. උභිත්තං යෙව අත්ථාය වදන්දන්තූ හොති සිලවා,
ඤාතිතං පුබ්බපෙතාතං දිට්ඨධම්මෙ ව ජ්චිතං.
- 13. සමණාතං බ්‍රාහ්මණාතං දෙවතාතද්ව පණ්ඩිතෝ,
චිත්ති සන්ද්ජනතෝ හොති ධම්මේන සර මාවසං.
- 14. යෝ කර්ත්වාන කල්‍යාණං පුජ්ජෝ හොති පසංසියෝ,
ඉධෙව තං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.

(අංගුත්තර පංචක ති.)

**මෙලොව ප්‍රශංසාව හා මරණින් පසු
ස්වර්ග සම්පත්තිය ලබන තැනැත්තා**

(11-12-13-14) ධම්මයෙන් ගිහි ගෙයි වෙසෙන පණ්ඩිත වූ යමෙක් මාපියන්ගේ වැඩ කරන්නේ වේ ද, හැම කල්හි ම අඹුදරුවන්ට හිතවත් වේ ද, අඹුදරුවෝ ය, තමා නිසා ජීවත් වන කම්කරුවෝ ය යන දෙකොටසගේ ම යහපත පිණිස ඔවුන් ගේ ඕනෑ එපා කම් සලකන්නේ වේ ද, සිල්වත් වේ ද, සුදුසු පරිදි සංග්‍රහ කිරීමෙන් ජීවත් වන නැයන්ට ද පින්පෙත් දීමෙන් පරලෝ සැපත් නැයන්ට ද, ප්‍රත්‍යය පිරිනැමීමෙන් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ද, පින්පෙත් දීම් ආදියෙන් දෙවියන්ට ද, සතුට ඇති කරන්නේ වේ ද, හෙතෙමේ එසේ යහපත කොට පුජා වන්නේ ය. ප්‍රශංසාර්භ වන්නේ ය. මෙලොව දී ඔහුට පණ්ඩිතයෝ පසසති. මරණින් පසු හේ ස්වර්ගයේ සතුටු වේ.

- 15. ගුත්තා ගොගා හතා හච්චා චිතිණ්ණා ආපදසු මෙ.
උද්ධන්ගා දක්ඛිණා දින්නා අථො පඤ්ච බලිකතා.
උපට්ඨතා සිලවත්තො සඤ්ඤතා ඛුත්ථවාරසො.
- 16. යදත්ථං ගොගං ඉච්ඡෙය්‍ය පණ්ඩිතො සර මාවසං.
සො මෙ අත්ථො අනුප්පත්තො කතං අනනුතාපියං.
- 17. ඵතං අනුස්සරං මච්චො අරියධම්මෙ ඨිනො නරො.
ඉධෙ ට නං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.
(අංගුත්තර වතුක්ක නි.)
- 18. පණ්ඩිතො සිලසම්පත්තො සණ්ඨො ට පට්ඨාණවා.
නිවාත චුත්ති අත්ථද්ධො තාදිසො ලගතෙ යසං.

(15-16-17) ලැබූ ධනය නොකා නොබී සහවා තබා ගෙන සිටි අපතේ යන්තට නො හැර එයින් ගත හැකි ප්‍රයෝජනය ගත්තා වූ ද, තමා විසින් පෝෂණය කළ යුතු මාපියාදීන් ඒ ධනයෙන් පෝෂණය කළා වූ ද, ධනය නො නැසී පැවැත්වීමට ආරක්‍ෂාව පිහිටවා ගත්තා වූ ද, දෙවිලොව යාමට හේතු වන දන් පින් කළා වූ ද, නෑයෝ ය, ආගන්තුකයෝ ය, මීය පරලොව ගියෝ ය, රජවරු ය, දේවතාවෝ ය යන පස් කොටසකට දිය යුතු දෑ දුන්නා වූ ද, සිල්වතුන්ට උපස්ථාන කළා වූ ද, තැනැත්තා හට නුවණැතියකු විසින් යමක් සඳහා ධනය සෙවිය යුතු ද ඒ සියල්ල මා විසින් කරන ලද්දේ ය යි සතුටු වන්නට ලැබෙන්නේ ය. ඒ තැනැත්තා හට නුවණැත්තෝ පසස්නාහ. මරණින් මතු හෙතෙමේ ස්වර්ගයේ සතුටු වන්නේ ය.

යසස් ලබන තැනැත්තා

(18) පණ්ඩිත වූ ද, සිල්වන් වූ ද, මෘදු වූ ද, වැටහීම ඇත්තා වූ ද, උඩඟු නො වූ ද තැනැත්තේ යසස් ලබා.

- 19. උට්ඨානකො අතලසො ආපදසු න වෙධනි අච්ඡද්ද චුත්ති මෙධාවී තාදිසො ලගතෙ යසං.
- 20. සධගාහකො මිත්තකරො වදඤ්ඤ චිතමච්චරො. තෙතා චිතෙතා අනුතෙතා තාදිසො ලගතෙ යසං.
- 21. දනඤ්ච පෙය්‍යවජ්ජඤ්ච අත්ථවරියා ච යා ඉධ. සමාතත්තතා ච ධම්මේසු තත්ථ තත්ථ යථාරහං ඵතෙ බො සධගහා ලොකො රථස්සාණේ ච යායතො.
- 22. ඵතෙ ච සධගහා තාස්සු න මාතා පුත්තකාරණා. ලගෙථ මානං පුජං වා පිතා වා පුත්ත කාරණා.

(19) වියඝ්චත් වු ද, අතලස වු ද, විපතෙහි කම්පා නොවන්නා වු ද, නොකඩ කොට වැඩ කරන්නා වු ද, ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාව ඇත්තා වු ද, තැනැත්තේ යසස් ලබා.

(20) චතුර් සංග්‍රහ වස්තුවෙන් සංග්‍රහ කරන්නා වු ද, මිත්‍රයන් ඇති කර ගන්නා වු ද, මිතුරන්ට ප්‍රකූපකාර කරන්නා වු ද, නො මසුරු වු ද, අන්‍යයන්ට අභීයෙන් ධම්මයෙන් අනුශාසනය කරන්නා වු ද තැනැත්තේ යසස් ලබා.

සංග්‍රහ සතර

(21) දීම ය, ප්‍රිය වචන ය, දියුණුව පිළිබඳ කථාව ය, අනෙකා දුක් විඳිත් දී තමා සැප නො විඳ අන්‍යයන් හා සුවදුක් දෙක්හි සම ව පැවැත්ම ය යන මේ සතර සංග්‍රහය ගමන් කරන කරත්තයකට කඩ ඇණය මෙන් ලෝකයට උපකාරක ය.

(22) මේ සංග්‍රහයේ ලොව නැත්තාහු නම් මව පුතා ගෙන් සිතින් ආදර කිරීමක් හෝ පුජාවක් හෝ නො ලබන්නී ය. පියා ද පුතා ගෙන් නො ලබන්නේ ය.

- 23. යස්මා ච සධගහෙ එතෙ සමවෙක්ඛන්ති පණ්ඩිතා,
තස්මා මහත්තං පඤ්චානති පාසංසා ච
හවන්ති තෙ,
(සිභාල සුත්තං.)
- 24. ඡන්ද දොසා හයා මොහා යො ධම්මං
අති චත්තති,
තිහියති තස්ස යසො කාලපක්ඛෙව චන්දිමා
- 25. ඡන්ද දොසා හයා මොහා යො ධම්මං නාති චත්තති,
ආදුරති තස්ස යසො සුක්ක පක්ඛෙව චන්දිමා,
(සිභාල සුත්තං.)
- 26. ජ ලොකස්මිං ජ්ද්දති යත්ථ චිත්තං ත තිට්ඨති,
ආලස්සං ච පමාදො ච අනුට්ඨානං අසඤ්ඤමො,
තින්ද තන්දිති තෙ ජ්ද්දේ සබ්බසො තං චිට්ඨජයෙ.
(සංයුත්ත ති.)

(23) යම් හෙයකින් පණ්ඩිතයෝ මේ සංග්‍රහයන් මනා කොට කෙරෙත් ද එ බැවින් ඔව්හු මහත් බවට පැමිණෙති. ප්‍රශංසාවට ද භාජන වෙති.

අගති සතර.

(24) ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ හයින් හෝ මෝහයෙන් හෝ යමෙක් ධර්මය ඉක්මවා ද ඔහු ගේ යසස කාලපක්‍ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් පිරිහෙන්නේ ය.

(25) ඡන්දයෙන් හෝ ද්වේෂයෙන් හෝ හයින් හෝ මෝහයෙන් හෝ යමෙක් ධර්මය නො ඉක්මවා ද ඔහු ගේ යසස ශුක්ලපක්‍ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් වැඩෙන්නේ ය.

ධනය යන සිදුරු සය.

(26) ධනය නො සිටින සිදුරු සයකි. ඒවා නම් අලස බව ය, ප්‍රමාදය ය, වැඩ කිරීමේ වීයඹී නැති බව ය, ආචාර ශීලයෙන් තොර බව ය, නිදි බහුල බව ය, ආගන්තුක අලස බව ය යන මොහු ය. ඒවා සචාකාරයෙන් දුරු කළ යුතු ය.

- 27. උස්සුරසෙය්‍යා පරදර සෙවනං
වෙරජපසඛගො ච අතත්ථතා ච,
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
ඵතෙ ජ ඨාතා සුරියං ධංසයන්ති.
- 28. පාපමිත්තො පාපසබ්බො පාප ආචාර ගොචරො,
අස්මා ලොකා පරමිතා ච උගයා ධංසතෙ තරො.
- 29. අක්ඛිත්තියො වාරුණී තච්චගිතං
දිවා සොජජං පාරිවරියා අකාලො,
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
ඵතෙ ජ ඨාතා සුරියං ධංසයන්ති.
- 30. අක්ඛෙහි දිබ්බන්ති සුරා පිචන්ති
සන්තිත්ථියො පාණ සමා පරෙසං,
නිගිත සෙථී ත ච වුද්ධසෙථී
නිගියති කාලපක්ඛෙ ච චන්දිමා

මිනිසා ගේ විනාශයට හේතු.

(27) හිරු උදවන කෙස් නිදීම ය, පරදර සේවනය ය, අනුන්ට වෙර කිරීම ය, අනර්ථය පිණිස පවත්නා ක්‍රියා කිරීම ය, පාපමිත්‍ර සේවනය ය, තද මසුරුකම ය යන මේ කරුණු සය මිනිසා විනාශ කරන්නේ ය.

(28) නො මනා මිතුරන් හඝනය කරන්නා වූ නොමනා වැඩ කරන්නා වූ සුරාපාන ස්ථානාදී නො මනා තැන්වල හැසිරෙන්නා වූ තැනැත්තේ මෙලොව පරලොව දෙකින් ම පිරිහෙන්නේ ය.

(29) සුදුව හා නුසුදුසු ස්ත්‍රී සේවනය ය, මත්පැන් පානයෙහි හා නෘත්‍යගීතයෙහි ඇලීම ය, දහවල් නිදීම ය, නොමනා වැඩ සඳහා නො කල්හි ඇවිදීම ය, නො මනා මිතුරන් ඇති බව ය, තද මසුරු බව ය යන මේ කරුණු සය මිනිසා නසන්නේ ය.

(30) යමෙක් පසැටයෙන් ක්‍රීඩා කෙරේ ද හෙවත් සුදුවෙහි යෙදේ ද, සුරා පානය කෙරේ ද, ප්‍රාණය වැනි අනුන් ගේ ස්ත්‍රීන් සේවනය කෙරේ ද, ගුණභීතයන් සේවනය කෙරේ ද, වෘද්ධයන් සේවනය නො කෙරේ ද හෙතෙමේ කාලපක්ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් පිරිහේ.

- 31. යො වාරුණී අධනො අකිඤ්චනො
පිපාසො පිචං පපාගතො
උදක මීච ඉණං විගාහති
අකුලං කාහති ඛිප්ප මත්තනො.
- 32. ත දිවා යොජ්ජන සිලෙන රත්ති නුවධාන දස්සිතා
තිච්චං මත්තෙන යොණ්ඨෙන සක්කා ආචසිතුං සරං

(සිගාල සුත්ත.)

- 33. දස බලු ඉමානි ධානානි යානි පුබ්බෙ අකරිත්වා.
ස පච්ඡා මනුතජ්ජති ඉච්චේවාහ ජනසන්ධො.
- 34. අලද්ධා චිත්තං තජ්ජති පුබ්බෙ අසමුදනිතං.
ත පුබ්බෙ ධන මෙසිස්සං ඉති පච්ඡා නුතජ්ජති.

(31) ධනය නැති පරිභෝගපකරණ නැති යමෙක් සුරාවට ලොල් ව සුරාපානයට පටන් ගත්තේ වේ නම්, හෙ තෙමේ වතුරට යට වන්නාක් මෙන් ණයට යට වී තමාගේ පවුල පිරිහෙවන්නේ ය.

(32) දවල් නිදන ස්වභාවය ඇත්තා වූ, රාත්‍රියෙහි නො නැගී සිටින ස්වභාවය ඇත්තා වූ, නිතර මත්වන ස්වභාවය ඇත්තා වූ සුරාවට ලොල් වූ තැනැත්තා හට ගිහි ගෙයි නො විසිය හැකි ය.

ජනසන්ධානුශාසනය.

(33) මෙම කරුණු දසය කලින් නො කරන්නා වූ තැනැත්තා හට පසුව තැවෙන්නට වේය යි මහ බෝසත් ජනසන්ධ රජතුමා අනුශාසනය කෙළේ ය.

(34) ධනය සැපයිය හැකි තරුණ කාලයේදී ධනය නො සැපයූ තැනැත්තේ මම පෙර වැඩ කළ හැකි කාලයේ දී ධනය සපයා නො ගනිමි' යි මහලු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

- 35. සක්‍යරූපං පුරෙ සත්තං මයා සිඡපං න සික්ඛිතං,
කච්චා චුත්ති අඡපසිඡපස්ස ඉති පච්චානුතඡපති.
- 36. කුටචෙදී පුරෙ ආසිං පිසුණො පිට්ඨිමංසිකො
චණ්ඩො ච ඵරුසො වාසිං ඉති පච්චානුතඡපති.
- 37. පාණාතිපාති පුරෙ ආසිං ලුද්දො වා පි අභාරියො
ගුතාතං නා පචාසිස්සං ඉති පච්චානුතඡපති.
- 38. බහුසු වත සත්තිසු අතාපාදසු ඉත්ථිසු.
පරදරං අසෙච්ඡස්සං ඉති පච්චානුතඡපති.
- 39. බහුමිහි වත සත්තමිහි අත්තපානෙ උපට්ඨිතෙ.
න පුබ්බෙ අදදිං දතං ඉති පච්චානුතඡපති.

(35) බාලකාලයේ දී ශිල්පයක් නුගත් තැනැත්තේ පෙර පුළුවන් කම තිබියදී මා විසින් ශිල්ප නුගන්නා ලද්දේ ය, ශිල්ප නොදක් තැනැත්තා හට ජීවත්වීම අපහසු යයි මහලු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(36) පෙර මම කපටිකම් කෙළෙමි ය, කේලාමි කියන්නෙක් වීම ය, අල්ලස් ගන්නෙක් වූයෙමි ය, නපුරෙක් වූයෙමි ය යි ඒවා කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(37) මම පෙර සතුන් මරන්නෙක් වූයෙමි ය, නපුරෙක් වූයෙමි ය, පව් කම් කරන්නෙක් වූයෙමි ය, සත්ත්වයන් කෙරෙහි හොඳ හිත නො පැවැත්වූයෙමි ය යි එසේ කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(38) ලෝකයෙහි සැමියන් නැති ස්ත්‍රීන් බොහෝ සිටිය දී මම පරදර සේවනය කෙළෙමි යි පරදර සේවනය කළ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(39) බොහෝ ආභාරපානයන් ඇති ව සිට මම දන් නුදුන්නෙමි යි නුදුන් තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී තැවෙන්නේ ය.

- 40. මාතරං පිතරකද්වාපි ජිණ්ණකං ගත යොබ්බතං,
පහු සත්තො න පොසිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.
- 41. ආචරිය මනුසත්ථාරං සබ්බ කාම රසා හරං,
පිතරං අභිමකද්කද්දිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.
- 42. සමණේ බ්‍රාහ්මණේ වා පි සීලවත්තේ බහුස්සුතේ,
න පුබ්බේ පයිරුපාසිස්සං ඉති පච්ඡානුතප්පති.
- 43. සාධු හොති තපො විණ්ණො සත්තො ච පයිරුපාසිතො,
න ච පුබ්බේ තපො විණ්ණො ඉති පච්ඡානුතප්පති
- 44. යො ච එතාති ධානාති යොතිසො පට්ඨප්පති,
කරං පුර්ස කිච්ඡාති ස පච්ඡා නා නුතප්පති.

(12. නි, ජනසන්ධ ජා.)

(40) මම පෙර කායබලය හා ධනබලයක් ඇති ව සිට ද මහලු වී දුබල ව විසූ මාපියන් පෝෂණය නො කෙළෙමි යි මාපිය උපස්ථානය නො කළ තැනැත්තේ පසු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(41) මාගේ ආවායඝී වූ ද අනුසාසක වූ ද කැමති සියලු රසයන් ගෙන දී මා පෝෂණය කලා වූ ද මාගේ පියාණන්ට මම අකීකරු වීමි යි එ සේ කළ තැනැත්තේ පසු කාලයේ දී තැවෙන්නේ ය.

(42) උගත් සීල්වත් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන් මම පෙර ඇසුරු නො කෙළෙමි යි එසේ නො කළ තැනැත්තේ පසුව තැවෙන්නේ ය.

(43) සුවරිකයෙහි හැසුරුණේ නම් ඉතා මැනව, සත් පුරුෂයන් සේවනය කරන ලද්දේ නම් මැනව, මා ඒ එකකුත් නො කරන ලද්දේය යි ප්‍රමාද වූ තැනැත්තේ මරණාසන්නයේ දී පසු තැවෙන්නේ ය.

(44) යමෙක් මේ කරුණු දශය නුවණින් සම්පූර්ණ කෙරේ ද මිනිසකු විසින් කළ යුතු දෑ සම්පූර්ණ කරගත්තා වූ හෙතෙමේ මහලු කාලයේ දී හා මරණාසන්නයේ දී නො පසුතැවෙන්නේ ය.

45. යස්සෙ නෙ චතුරො ධම්මා සද්ධස්ස සර මෙසිනො,
සච්චං ධම්මො ධීතී වාගො ස චෙ පෙච්ච න සොචති.

(සුත්තනිපාත ආලවක සු.)

46. සඤ්ඤෙව සුතසොම සබ්භි හොති සමාගමො,
සා නං සධගති පාලෙති තා සබ්භි බහු සධගමො.

47. සබ්භිරෙ ච සමාසෙඨ සබ්භි කුබ්බෙඨ සන්ථචං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය සෙයොහා හොති න පාපියො.

48. ජරන්ති චෙ රාජරථා සුචිත්තා
අථො සරීරම්පි ජරං උපෙති.
සතඤ්ඤෙව ධම්මො න ජරං උපෙති
සත්තො හචෙ සබ්භි පචෙදයන්ති.

ශෝක නො වීමේ හේතු

(45) යම් කිසි සැදැහැවත් ගිහියකුට සත්‍යය ය, ධර්මය ය, ධෛර්‍යය ය, ත්‍යාගය ය යන මේ කරුණු සතර ඇත්තේ නම් ඔහුට මරණින් මතු ශෝක කරන්නට නො වන්නේ ය.

දහස බැගින් අගතා ගාථා සතර

(46) සුතසෝම රජකුමාණෙනි, එක් වරෙක වුව ද සත්පුරුෂයන් හා සමාගමයක් වුව හොත් එය ඔහුට පිහිට වන්නේ ය. අසත්පුරුෂයන් හා කොතෙක් එක් වීම් සිදු වුව ද ඒවායින් පිහිටක් නො වන්නේ ය.

(47) සත්පුරුෂයන් හා එක් විය යුතු ය. මිතුරුකම් පැවැත්විය යුතු ය. සත්පුරුෂයන් ගේ ධර්මය දැනගැනීමෙන් යහපතක් ම වන්නේ ය. නපුරක් නො වන්නේ ය.

(48) මොනවට විසිතුරු කරන ලද රාජරථයේ ද ඒකාන්ත-යෙන් දිරන්තාහ. ශරීරය ද දිරන්තේ ය. බුද්ධාදී සත්පුරුෂයෝ යම් නිව්වාණයක් ප්‍රකාශ කෙරෙත්ද ඒ නිවන කිසි කලෙක නො දිරන්තේ ය.

49. තහනද්ව දුරෙ පයවී ච දුරෙ
 පාරං සමුද්දස්ස තදහු දුරෙ,
 තතො හවෙ දුරතරා චදන්ති
 සතනද්ව ධම්මො අසතනද්ව රාජ.

(80 නි. මහාසුතසෝම ඡා.)

50. ධනද්දං ධනං රජතං ජාතරූපං
 පරිග්ගහනද්වා පි යදන්තී කිඤ්චි,
 දාසා කම්මකරා පෙස්සා යෙ චස්ස අනුජීවිතො,
 සබ්බං තාදය ගන්තබ්බං සබ්බං නික්ඛිපප ගාමීයං.

51. යනද්ව කරොති කායෙන වාචාය උදවෙතසා
 තනද්හි තස්ස සකං හොති තනද්ව ආදය ගච්ජති,
 තනද්වස්ස අනුගං හොති ජායා ච අතපායිති.

(49) අහස හා පොළොව ස්වභාවයෙන් එකිනෙකට බොහෝ දුර ය, සමුද්‍රයාගේ එතර හා මෙතර ද එකිනෙකට ඉතා දුර ය. රජතුමාණෙනි, ඒ හැමට ම වඩා සත් පුරුෂ ධර්මය හා අසත්පුරුෂ ධර්මය එකිනෙකට දුර ය.

ගෙන යා හැකි ධනය

(50) ධාන්‍ය ය ධනය ය රිදීය රන්ය තවත් ඇත්තා වූ වස්තුව ය යන සියල්ල ද, දසයෝ ය කම්මකරුවෝය පණිවිඩ කරුවෝ ය තවත් තමා නිසා ජීවත් වන්නෝ ය යන සෑම දෙන ම ද මරණින් ඔබ්බට නො ගෙන යා හැකි ය. මරණයේ දී සියල්ල ම හැර යා යුතු ය.

(51) කයින් හා වචනයෙන් ද සිතින් ද යමක් කෙරේ නම් එය ම ඒ තැනැත්තාට සත්‍ය වශයෙන් අයිති දෙය වෙයි. මරණින් ඔබ්බට ඔහු එ පමණක් ම ගෙන යයි. නො හැර ම අනුව එන ජායාව මෙන් ඒ කම්ම ම ඔහු අනුව යන්නේ ය.

52. තස්මා කරෙය්‍ය කලතාණං නිවයං සම්පරාසිකං,
සුඤ්ඤානී පරලොකස්මිං පතිට්ඨා හොත්ති පාණීනං.

(කෝසල සංයුක්ත.)

53. ධනං චජෙ යො පත අධග හෙතු
අධගං චජෙ ජීවිතං රක්ඛමානො,
අධගං ධනං ජීවිතඤ්චාපි සබ්බං
චජෙ තරො ධම්ම මනුස්සරත්තො.

(80 ති. මහා සුත්තසෝම ජා:)

54. ධම්මො හවෙ රක්ඛති ධම්මචාරී.
ධම්මො සුචිණ්ණො සුබමාවහාති,
එසාතිසංසො ධම්මේ සුචිණ්ණේ
ත දුග්ගතිං ගච්ඡති ධම්මචාරී.

(52) එ හෙයින් මනුවට පිහිට වන පින් රැස් කළ යුතු ය. සත්ත්වයනට පරලොවිහි දී පිහිට වන්නේ පින් ය.

ධම්ම වයභාව

(53) ශරීරාවයවයන් රක්‍ෂා කරනු පිණිස බොහෝ ධනය වුව ද වියදම් කරන්නේ ය. ජීවිතය රකිනු පිණිස ශරීරාවයවයන් වුව ද පරිත්‍යාග කරන්නේ ය. ධම්මය සිහි කරන්නා වූ තැනැත්තේ එය රකිනු පිණිස ධනය ශරීරාවයවය ජීවිතය යන සියල්ල ම පරිත්‍යාග කරන්නේ ය.

(54) ධම්මය තෙමේ ධම්මයෙහි හැසිරෙන තැනැත්තා රක්‍ෂා කරනේ ය. මනා කොට පිළිපදිනා ලද ධම්මය තෙමේ ඒ සුද්ගලයාට සැප ගෙන දෙන්නේ ය. ධම්මයෙහි හැසිරෙන තැනැත්තේ දුර්ගතියට නො යන්නේ ය. එය ධම්මයෙහි හැසිරීමේ ආනිසංසය ය.

55. නහි ධම්මො අධම්මො ච උගො සම විපාකිනො
අධම්මො තිරසං තෙති ධම්මො පාපෙති සුග්ගතිං.

(20 නි. අයෝසර ජා.)

56. කම්ම විප්පා ච ධම්මො ච සීලං ජ්චිත මුත්තමං
එතෙන මච්චා සුප්පකිත්ති න ගොත්තේත ධනෙන වා

(දෙවනා සංයුත්ත.)

57. වාවං මනං ච පණීදාය සම්මා
කායෙන පාපාති අකුබ්බමානො,
බවිහන්ත පානං සර මාවසන්තො
සද්ධො මුදු සංචිගාහි වදඤ්ඤ
සධගාහකො සබ්බො සණ්ඨවාචො
එත්ත ඨිනො පරලොකං න භායෙ.

(11 නි. උදය ජා.)

(55) ධම්මය ද අධම්මය ද යන දෙක සමාන විපාක ඇත්තේ නොවේ. අධම්මය සත්ත්වයා නරකයට ගෙන යන්නේ ය. ධම්මය සුගතියට පමුණුවන්නේ ය.

මිනිසුන් සුද්ධ වන හැටි

(56) කම්මය ය, ප්‍රඥාව ය, වීර්යීසමාධාදී ධම්මය ය, සිල් ඇති උතුම් ජීවිතය ය යන මේවායින් මිනිසුන් ශුද්ධ වෙති. කුලයෙන් හෝ ධනයෙන් ශුද්ධ නො වෙති.

පරලොචන නො බිය විය යුත්තා

(57) කය වචන සිත යන තුන් දොරින් ම පවි නො කළ යුතු ය. සැදැහැවත් වූ ද මෘදු වූ ද දෙන සුලු වූ ද ප්‍රතිග්‍රාහකයන් ගේ අදහස දැන ක්‍රියා කරන්නා වූ ද වතුර සංග්‍රහ වස්තුවෙන් ජනයාට සංග්‍රහ කරන්නා වූ ද ප්‍රිය කලා ඇත්තා වූ ද මෘදු කලා ඇත්තා වූ ද කෙනකු විය යුතු ය. ඒ ගුණයන්හි පිහිටි සත්පුරුෂයාට පරලොචන ගැන බිය වීමට කරුණක් නැත.

58. සස්සෙනෙ චතුරො ධම්මා වානරින්ද යථා තච.
සච්චං ධම්මො ධීති වාගො දිට්ඨං සො අතිචත්තති.

(1 නි. වානරින්ද ජා.)

59. සස්ස ඵතෙ තයො ධම්මා වානරින්ද යථා තච.
දක්ඛියං සුරියං පඤ්ඤං දිට්ඨං සො අතිචත්තති.

(1 නි. තයෝධම්ම ජා.)

60. උක්කච්චෙ සුර මීච්ඡන්ති මන්තිසු අකුතුහලං
පියෙ ච අත්තපානමිහි අත්ථෙ ජාතෙ ච පණ්ඩිතං.

(1 නි. මහාසාර ජා.)

සතුරන් මැඩ පැවැත්විය හැකි තැනැත්තා

(58) වානරේන්ද්‍රය, ඔබට මෙන් යමකුට සත්‍යය ය, ඒ ඒ දෙයෙහි තකු දත හැකි ප්‍රඥාව ය, නො පසුබස්නා වීයඝීය ය, ආත්ම පරිත්‍යාගය ය යන මේ ධර්ම සතර ඇත්තේ නම් හේ සතුරන් මැඩ ජය ගන්නේ ය.

(59) වානරේන්ද්‍රය, යමකුට ක්‍රියාවෙහි දක්‍ෂ බවය, නිර්භීත බවය, නුවණ ය යන මේ කරුණු තුන ඇත්තේ නම් හෙ තෙමේ සතුරන් දිනන්නේ ය.

යුධාදියේ දී වුවමනා පුද්ගලයෝ.

(60) යුධයක් පැමිණි කල්හි නිර්භීත පුද්ගලයකු කැමති වන්නාහ. කළ යුතු නො කළ යුතු දෙයක් පිළිබඳ මන්ත්‍රණයක් ඇති වූ කල්හි කාරණය නො බිඳින යහපත් කථා ඇති මන්ත්‍රී කෙනකු කැමති වන්නාහ. ආහාරපාන ලත් කල්හි ප්‍රිය පුද්ගලයන් කැමති වන්නාහ. ගැඹුරු කරුණක් ඇති වූ කල්හි පණ්ඩිතයකු කැමති වන්නාහ.

61. යො පාණ හුනෙසු අහෙයයං චරං
 පරුපවාද න කරොති පාපං.
 හිරුං පසංසන්ති න තත්ථ සුරං
 හයා හි සත්තො න කරොති පාපං.

(සංයුක්ත නිකාය)

62. දුර්ලභො පුරිසාජඤ්ඤො න සො සබ්බත්ථ ජායති,
 යත්ථ සො ජායතෙ ධිරො තං කුලං සුඛමෙධති.

(ධ. බුද්ධ වග්ග.)

63. අත්ථමිහි ජාතමිහි සුඛා සභායා
 තුට්ඨි සුඛා යා ඉතරිතරෙන,
 පුඤ්ඤං සුඛං ජීවිත සධ්වයමිහි
 සබ්බස්ස දුක්ඛස්ස සුඛං පභාණං.

ප්‍රශංසා කළ යුතු බියසුල්ලා

(61) සත්ත්වයන්ට හිංසා නො කරමින් හැසිරෙන යමෙක් පරුපවාදයට බියෙන් පව් නො කෙරේ ද මේ කාරණයෙහි ලා බියසුල්ලාට ම පණ්ඩිතයෝ පසසති. ශුරයාට නො පසසති. සත්පුරුෂයෝ බිය නිසා පව් නො කරති.

දුර්ලභ පුරුෂයා

(62) පුරුෂජාතේයයන් ගේ පහළවීම දුර්ලභ ය. යම් තැනක හෙතෙමේ උපන්නේ නම් ඒ කුලය එයින් සැපතට පැමිණෙන්නේ ය.

සැප ගෙන දෙන කරුණු දොළොසක්

(63) කළ යුත්තක් පැමිණි කල්හි යහළුවන් ඇති බව සැපයෙකි. ලද දෙයින් සතුටුවීම සැපයෙකි. ජීවිත කෙළවරේ දී පින් ඇති බව සැපයෙකි. සියලු දුක් නසන අර්හත් ඵලය සැපයෙකි.

68. ආරොග්‍ය පරමා ලාභා සන්තුට්ඨී පරමං ධනං,
විස්සාසා පරමා ඝඤාති නිබ්බානං පරමං සුඛං

(ධ. සුඛ වග්ග.)

69. සද්ධීධ වීත්තං පුරිසස්ස සෙට්ඨං
ධම්මො සුචිණ්ණො සුඛමාවහාති,
සච්චං භවෙ සාදුතරං රසානං
පඤ්ඤා ජ්චිං ජ්චිතමාහු සෙට්ඨං

(සංයුක්ත.)

70. කිච්චො මනුස්ස පට්ඨොගො කිච්චං මච්චාන ජ්චිතං,
කිච්චං සද්ධම්ම සට්ඨං කිච්චො බුද්ධානමුජ්ජාඤා.

(ධ. බුද්ධ වග්ග.)

උතුම් කරුණු සතරක්.

(68) නිරෝගි බව උතුම් ලාභයෙකි. ලද දෙයින් සතුටු වන බව උතුම් ධනයෙකි. නො නෑ වුව ද විශ්වාසයා උතුම් නෑයා ය. නිවන උතුම් සෑපය ය.

කරුණු සතරක්

(69) ශ්‍රධාව මිනිසාට උතුම් ධනයෙකි. මනා කොට කරන ලද කුසල ධර්මය සෑප ගෙන දෙන්නේ ය. සත්‍යය රසයන් අතුරෙන් උතුම් රසයෙකි. නුවණින් ජීවත් වන්නහු ගේ ජීවිතය ශ්‍රේෂ්ඨ ය.

දුර්ලභ කරුණු

(70) මනුෂ්‍යාත්මය දුර්ලභ ය. මිනිසා ගේ ජීවිතය අමාරුවෙන් පැවැත්විය යුක්තෙකි. දහම් අසනු ලැබීමක් දුර්ලභ ය. බුදුවරයන් ගේ ඉපදීම ද දුර්ලභ ය.

71. සීලං යාව ජරා සාධු සද්ධා සාධු පතීට්ඨිතා,
පඤ්ඤා තරානං රතනං පුඤ්ඤං වොරෙහි දුගරං.
(දේවතා සංයුක්ත.)
72. අක්කොධෙන ජනෙ කොධං අසාධුං සාධුතා ජනෙ,
ජනෙ කදර්සං දනෙන සච්චෙනාලිකවාදිතං.
(ධ. කෝඨ වග්ග.)
73. සබ්බදනං ධම්මදනං ජනාති
සබ්බං රසං ධම්මරසො ජනාති,
සබ්බං රතිං ධම්මරතිං ජනාති
තණ්හක්ඛයො සබ්බ දුක්ඛං ජනාති
(ධ. තණ්හා වග්ග.)

කරුණු සතරක්

(71) සීලය ජරාව දක්වා ම හොඳ ය. මනා කොට පිහිටි ශ්‍රධාව හොඳ ය. ප්‍රඥව මිනිසුන්ට රත්නයෙකි. පින් සොරුන්ට නො ගත හැකි ය.

දිනුම්

(72) ක්‍රෝධ නො කිරීමෙන් මෙන් කිරීමෙන් ක්‍රෝධ කරන්නා ගෙන් ජය ගත හැකි ය. හොඳ කිරීමෙන් නරක මිනිසා ගෙන් ජය ගත හැකි ය. දීමෙන් මසුරාගෙන් ජය ගත හැකි ය. සත්‍යයෙන් බොරුකාරයා ගෙන් ජය ගත හැකි ය.

(73) ධර්මදනය සියලු දනයන් දිනන්නේ ය. ධර්මසය අන් සියලු රසයන් දිනන්නේ ය. ධර්මශ්‍රවණාදි වශයෙන් ඇතිවන ධර්මය පිළිබඳ වූ ප්‍රීතිය සියලු ප්‍රීතීන් දිනන්නේ ය. තෘෂ්ණාක්‍ෂය සම්බන්ධ නිව්‍යාණය සියලු දුක් දිනන්නේ ය.

74. න යො රාජා යො අජේයාං ජිනාති
 න යො සඛා යො සඛාරං ජිනාති,
 න සා හරියා යා පතීනො වීහෙති
 න තෙ පුත්තා යෙ න හරන්ති ජිණ්ණං.

75. න සා සභා යත්ථ න සන්ති සන්තො
 න තෙ සන්තො යෙ න හතන්ති ධම්මං,
 රාගඤ්ච දොසඤ්ච පභාය මොහං
 ධම්මං හතන්තොච හටන්ති සන්තො

(80 ති මහා සුතසෝම ජා.)

76. තත්ථී රාග සමො අභි තත්ථී දොස සමො ගහො,
 තත්ථී මොහ සමං ජාලං තත්ථී තණ්හා සමා නදී

(ධ. මල වග්ග.)

නො දිනිය යුත්තෝ

(74) නො පැරදවිය යුතු වූ මාපියන් යමෙක් දිනා ද හේ රජ නො වේ. බොරු නඩු කීම් ආදියෙන් යහළුවන් පරදවන්නේ යහළුවෙක් නො වේ. හිමියාට බිය නො වන භායානීව භායානීවක් නො වේ. ජරපක් මා පියන් පෝෂණය නො කරන්නෝ දරුවෝ නො වෙති.

(75) පණ්ඩිතයන් නැති සභාව සභාවක් නො වේ. දහම් නො කියන්නෝ පණ්ඩිතයෝ නො වෙති. රාග ද්වේෂ මෝහයන් ප්‍රභාණය කොට ධර්මය කියන්නෝ ම පණ්ඩිතයෝ ය.

රාග ද්වේෂ මෝහයෝ

(76) රාගය හා සම වූ අන් ගින්නක් නැත. සතුන් අල්ලා ගන්නා වූ කිඹුල් පිඹුරු ආදීහු එකවරකට එකකු ම අල්ලති, ද්වේෂය එකවර බොහෝ සතුන් ද අල්ලන බැවින් ද්වේෂය හා සමාන සතුන් අල්ලන්නෙක් නැත, මෝහය හා සමාන දැලක් නැත, තෘෂ්ණාව හා සම ගඩගාවක් නැත.

- 77. ලොහො දොසො ච මොහො ච පුරිසං පාප වෙනසං
හිංසනිති අත්ත සම්භුතා තචසාරං ච සං ඵලං
(කෝසල සංයුක්ත.)
- 78. දිසා ජාගරතො රත්ති දිසං සන්තස්ස යොජනං,
දිසො බාලානං සංසාරො සද්ධම්මං අච්ඡානනං.
(ධ. බාල වග්ග.)
- 79. අචරිත්වා බුග්ගචරිසං අලද්ධා යොබ්බතෙ ධනං,
ජිණ්ණ කොසද්වා ච ක්කායනිති ඛිණ් මච්ඡෙව පල්ලලෙ
(ධ. ජරා වග්ග.)
- 80. යො ච උප්පතිතං අත්ථං ඛිප්පමෙව ත බුජ්ඣති,
අමිත්ත ටසමත්ථෙති ස පච්ඡා අනුතප්පති.

(77) තමන් ගේ ඵලය ම හුණ බට ආදී ගස් නසන්නාක් මෙන් ලෝභ ද්වේෂ මෝහයෝ තමා කෙරෙහි ම ඉපිද පාපාධ්‍යාශය ඇති පුද්ගලයා නසන්නාහ.

බාලයාට සසර දික් බව.

(78) නො නිදන්නා හට රාත්‍රිය දිග ය. වෙහෙසට පත් වුවහුට යොදුන දිග ය. ධර්මය නො දත් මෝඛයාට සසර දිග ය.

අවස්ථාව ඉක්මවීමෙන් තැවෙන්නට වන බව

(79) මහණ දම් පිරීමට ශක්තිය ඇති තරුණ කාලයේ දී ඵය නො කළෝ ද, ධන සැපයීම කළ හැකි තරුණ කාලයේ දී ඵය නො කළාහු ද, දිය සිදුනු විලේ මසුන් නැති මඩේ එරී තැවෙන මහලු කොස්වාලිහිණියන් සේ මහලු කල තැවෙන්නාහ.

සතුරන් ගේ වසඟයට පැමිණෙන තැනැත්තා

(80) යමෙක් පැමිණි කරුණ ගැන පිළිපැදිය යුතු ආකාරය වහා තේරුම් නො ගනී ද හේ සතුරන් ගේ වශයට පැමිණෙන්නේ ය. ඔහුට පසුතැවෙන්නට ද, සිදු වන්නේ ය.

- 81. යො ව උප්පතිතං අත්ථං ඛිප්පමෙව තිබ්බොධති,
මුච්චතෙ සත්තු සම්බාධා ත ව පච්ඡානුතප්පති.
(4 ති. වානර ජා.)
- 82. ත තස්ස වුද්ධි කුසලප්පසත්ථා
යො වච්චමානො සසතෙ පතිට්ඨං,
තස්සුපරොධං පරිසඬ්ඛමානො
පතාරසි මුලවධාය ධිරො.
(5 ති. පලාස ජා.)
- 83. සඨස්ස සාදේය්‍යමිදං සුචිත්තිතං
පච්චොච්චිතං පතිකුට්ඨස්ස කුටං,
ඵාලං වෙ අදෙය්‍යං මුසිකා
කස්මා කුමාරෙ කුලලා නො හරෙය්‍යං
- 84. කුට්ඨස්සි සත්ති කුට කුටා
හට්ඨි වා පි තකතිනො තිකත්‍යා,
දෙහි පුත්තතට්ඨි තට්ඨඵාලස්ස ඵාලං
මා නෙ පුත්තෙ අභාසි තට්ඨඵාලො.
(2 ති. කුටවාණ්ජ ජා.)

(81) යමෙක් පැමිණි කරුණ ගැන පිළිපැදිය යුතු සැටි වහා තේරුම් ගනී ද හේ සතුරු පීඩනයෙන් මිඳෙන්තේ ය. නො පසු තැවෙන්නේ ය.

අතර්ථකාරී දෙයට වැඩෙන්නට නො දිය යුතු බව

(82) යමක් වැඩුණු කල්හි එයින් තමා ගේ පිහිට නැසේ නම්, ඒ දෙයට වැඩෙන්නට ඉඩ දීම පණ්ඩිතයන් විසින් නො පසස්නා ලදී. නුවණැත්තේ එයින් වන විනාශය ගැන සැක කොට එය මුලදී ම නැති කර දැමීමට උත්සාහ කරයි.

කපටිකම් වලට කපටිකම් ඇති බව

(83,84) මෙය පරෙස්සමට තැබූ සීවැල් සහවා ගත් කපටි වෙළෙඳෙකුට බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් කියන ලද්දකි. කුට වාණ්ජ ජාතකය බලනු.

කපටියාට මේ කපටි කම කරන්නට සිතු හැටි ඉතා හොඳ ය. ඇටවූ උගුල වෙනුවට මේ උගුල ඉතා හොඳ ය. යකඩයෙන්

85. විරම්පි බො තං බාදෙය්‍ය ගදුගො හරිතං යවං
පාරුතො සිහවම්මෙන රවමානොච දුසසි.

(2 නි. සිහවම්ම ජා.)

86. තෙව දුට්ඨෙ නයො අත්ථි න ධම්මො න සුභාසිතං
තික්ඛමං දුට්ඨෙ යුක්ඛප්පෙ යො ච සබ්භි න රක්ඛප්පති.

(8 නි. දීපි ජා.)

87. තමෙ තමන්තස්ස හපෙ හපන්තං,
කිච්චානුකුඛබස්ස කරෙය්‍ය කිච්චං
නා තත්ථ කාමස්ස කරෙය්‍ය අත්ථං
අසම්හපන්තම්පි න සම්හපෙය්‍ය.

කළ සිවුල් මියෝ කක් නම් උකුසුවන් දරුවන් නො ගෙන යන්නේ මන්ද? කපටියන්ට තවත් කපටිහු ඇත. රවටන්තාට තවත් රවටන්තෝ ඇත. සිවුල් නැති වුවහුට ඒවා දෙව. නුඹේ දරුවන් සිවුල් නැති වුවහුට ගෙන යන්නට නො දෙව.

කථා කිරීමේ දෝෂය.

(85) සිංහ සම් පොරවා ගත් මේ කොටඵවාට කලක් තිල් යව කෑ හැකිව තිබුණේ ය. එහෙත් හැඬීමෙන් තමා ම තමා නසා ගත්තේ ය. එය සිංහ සමේ වරද නො වේ.

දුෂ්ටයාට පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතු බව.

(86) දුෂ්ටයාට කාරණයක් නැත. ධර්මයක් නැත. යහපත් වචනයක් නැත. කාරණා ‘කාරණ කීමෙන් හෝ ධර්මය දැක්වීමෙන් හෝ හොදින් කථා කිරීමෙන් හෝ ඔහු ගෙන් ගැලවිය නො හැකිය. යහපත ඔහුට රුචි නැත. ඔහු කෙරෙහි පරාක්‍රමය ම යෙදිය යුතුය.

නැමිය යුත්තාට නැමිය යුතු බව ආදී කරුණු

(87) තමා කෙරෙහි නැමෙන්නාට නැමිය යුතුය. තමා හජනය කරන්නා හජනය කළ යුතු ය. තමාට වැඩ කරන්නා හට තමා ද වැඩ කළ යුතු ය. තමාගේ අන්රඵයට කැමති තැනැත්තා ට වැඩ නොකළ යුතු ය. තමා හජනය නොකරන්නා ද හජනය නො කළ යුතු ය.

88. වජ්‍ර වජ්‍රත්තං වනඵං න කසිරා
 අපෙන චිත්තෙන න සම්භජ්‍යෙය්‍ය
 ද්විජො දුමං ඛිණ්ණඵලන්ති නදත්වා
 අනද්ඤං සමීක්ඛෙය්‍ය මහා හි ලොකො.

(2 ති. පුට්ඨත්ත ඡා.)

89. අචිත්තිතම්පි හටති චිත්තිතම්පි චිත්තස්සති,
 නහි චිත්තාමයා හොගා ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා.

(මහා ජනක ඡා.)

90. කිත්තූ ගිජ්ඣො යොජන සතං කුණ්ඤාති අටෙක්ඛති
 කස්මා ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජා'පි න බුජ්ඣසී.

(88) තමා හරනා තැනැත්තා තමා විසින් ද හළ යුතුය. ඔහු හා ස්නේහය පවත්වන්නට නො යා යුතු ය. පහ වූ සිත් ඇත්තා සමග හජනය නො පැවැත්විය යුතු ය. පක්ෂියා පල නැති ගස හැර යන්නාක් මෙන් ඔහු හැර යා යුතු ය. ලෝකය මහත් ය. එකකු නැති කල්හි අනෙකෙක් සොයා ගත යුතු ය.

සිතන සැටියට ම නො වන බව

(89) නො සිතූ දෙය ද සිදු වෙයි. සිතූ දෙය ද සිතූ සැටියට සිදු නො වේ. ස්ත්‍රියකට හෝ වේවා පුරුෂයකුට හෝ වේවා කාහට වුව ද වස්තුව සිතන සැටියට ලැබෙන්නේ නො වේ.

යොදුන් සියයක් දුර දක්නා ගිජුලිහිණියා ලඟ තිබෙන දැල නො දක්නා බව

(90) උගුලට අසු වූ ගිජුලිහිණියාගෙන් බරණැස් රජු ඇසූ ප්‍රශ්නයකි මේ. ගිජු ලිහිණියා සියක් යොදුන් දුර තිබෙන කුණුපය දකී. කුමක් හෙයින් ළඟට පැමිණත් දැල හා උගුල නුදුටුවෙහි ද?

- 91. යද පරාගවො හොති පොසො ජීවිත සධ්වයෙ.
අථ ජාලකද්ව පාසකද්ව ආසප්පා පි න බුජ්ඣති
(නි. ගිජ්ඣ කා.)
- 92. අසාතං සාතරුපෙන පියරුපෙන අප්පියං.
දුක්ඛං සුඛස්ස රුපෙන පමත්තමති චත්තති.
(1 නි. අසාතරුප කා.)
- 93. තදෙවෙකස්ස කල්‍යාණං තදෙවෙකස්ස පාපකං.
තස්මා සඛ්ඛං න කල්‍යාණං සඛ්ඛං වා පි න පාපකං.
(1 නි. අසිලක්ඛණ කා.)
- 94. ජීවකකද්ව මතං දිස්වා ධනපාලිකද්ව දුග්ගතං.
පත්ථකකද්ව චනෙ මුල්භං පාපකො සුතරාගමී
(1 නි. නාමසිද්ධි කා.)

(91) ගිජුලිහිණියාගේ පිළිතුර; ජීවිතාවසානයේ සත්ත්වයාගේ පිරිහීම යම් කලෙක එළඹ සිටී ද එකල්හි ළඟට පැමිණියේ ද දැල හා උගුල නො පෙනෙන්නේ ය.

ප්‍රමත්තයා පෙළෙන බව

(92) නො මනා දෙය මනා දෙයක ආකාරයෙන් ද අප්‍රිය දෙය ප්‍රිය දෙයක ආකාරයෙන් ද දුක සැපයේ ආකාරයෙන් ද ප්‍රමත්ත පුද්ගලයා යටකර පෙළෙන්නේ ය.

සියල්ලම හොඳ හෝ නො හොඳ නො වන බව

(93) එය ම කෙනකුට යහපතක් වේ. කෙනකුට නපුරු වේ. එබැවින් සියල්ල ම හොඳ ද නොවේ. නරක ද නො වේ.

නම් සොයන්නට ගිය පාපකයා

(94) හොඳ නමක් සොයන්නට ගිය පාපකයා, ජීවකයා මැරී සිටිනු දැක ධනපාලි දිළිඳුව සිටිනු දැක පත්ථකයා මත්මුලා වී සිටිනු දැක හැරී ආයේ ය. (නාමසිද්ධි ජාතකය බලනු.)

95. තවෙත සුඛ දුක්ඛෙන පොරාණාති පිඨියති,
තස්මා අස්සක රක්ඛදා ට කිට්ඨො පියතරො මම.

(2 නි. අස්සක ජා.)

96. දිපාදකො යං අසුචි දුග්ගන්ධො පරිහිරති,
නා නා කුණප පරිපුරො විස්සවත්තො තතො තතො

97. එතාදියෙන කායෙන යො මඤ්ඤෙ උත්තමෙනවෙ,
පරං වා අවජාතෙය්‍ය කිමඤ්ඤත්‍ර අදස්සනා

(සු. නි. විජය සුත්ත.)

98. සඛබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස සඛබ්බෙ
සායන්ති මච්චුතො,
අත්තානං උපමං කත්වා ත හතෙය්‍ය න සාතයෙ.

අළුත් සැපදුක් වලින් පරණ ජීවිත වැසෙන බව

(95) මෙය අස්සක රජුගේ දේවිය ගොම කුරුමිණිව ඉපද ගොම කුරුමිණියකු සමග හැසිරෙන කල්හි කියන ලද්දෙකි. අලුත් සැපදුක් වලින් පරණ සුවදුක් වැසෙන්නේය, එබැවින් අස්සක රජුට වඩා ගොම කුරුමිණි සැමියා ම දැන් මට අතිශයින් ප්‍රිය ය, (අස්සක ජාතකය බලනු.)

උඩඟු වීම මෝඩ කමක් බව

(96) දෙපයක් ඇත්තා වූ මේ මිනිස් කය දුගඳ ය. දුගඳ නැති වීම පිණිස සුවඳ වර්ගවලින් යුක්ත කොට පරිහරණය කරනු ලැබේ. නානා කුණුපයන් ගෙන් පිරුණේ ය. ඒ ඒ තැනින් අපවිත්‍ර දෑ වගුරුවන්නේ ය.

(97) එබඳු කයක් ඇතිව යමෙක් උඩඟු වන්නට සිතා ද අනුන් හෝ පහන් කොට සිතා ද, එය මෝඩ කම හැර අන් කුමක් ද?

අනුන්ට හිංසා නො කළ යුතු බව

(98) සියලු සත්ත්වයෝ ම ජීවිතයට බිය වෙති. සියලු සත්ත්වයෝ මරණයට බිය වෙති. තමා උපමා කොට අනුන්ට ජීවිත නො කළ යුතු ය. නො මැරිය යුතු ය.

99. සුඛකාමානි භුතානි යො දණ්ඩෙන විහිංසති,
අත්තනො සුඛමෙසානො පෙච්ච යො න

ලගතෙ සුඛං.

(ධ. දණ්ඩ වග්ග.)

100. මොසො ජාති ච වණ්ණො ච සීලමෙව කිරුත්තමං,
සීලෙන අනුපෙතස්ස සුතෙනත්ථො න විජජති.

(5 නි. සීලවිමංසන ජා.)

පඨමං සතකං.

(99) තමන් ගේ සැපයට කැමති යමෙක් තමා මෙන් ම සැප කැමති සත්ත්වයන්ට හිංසා කෙරේ ද, හෙතෙමේ මතු අත් බැවිහි සැප නො ලබන්නේ ය.

සීල් නැත්තහු ගේ උගත් කමෙන් වැඩක් නැති බව

(100) ජාතියක් ශරීර වණියක් දෙක හිස් ය. ඒවායින් වැඩක් නැත. ශීලය ම උතුම් ය. සීල් නැත්තහු ගේ උගත් කමෙන් ද වැඩෙක් නැත.

බුද්ධචිත්ති සංග්‍රහයේ

ප්‍රථම ගතකය,

නමි.

1. එවං මිත්තචතං අත්ථා සබ්බේ හොන්ති පදක්ඛිණා,
භංසා යථා ධනරට්ඨා ඤාති සධ්විස මුපාගමුං.
(80 ති. චූලභංස ඡා.)
2. කරෙ සරික්ඛො අථවා පි සෙට්ඨො
තිහිතකො වා පි කරෙය්‍ය මිත්තො,
කරෙය්‍යං තෙ ව්‍යසනෙ උත්තමත්ථං
යථා අභං කුසනාළි රුචායං.
(1 ති. කුසනාළි ඡා.)
3. අපි වෙ දුබ්බලො මිත්තො මිත්තධම්මෙසු තිට්ඨති,
යො ඤාතකො ච බන්ධු ච සො මිත්තො සො ච
මෙ සඛා
දය්ති. මාතිමඤ්ඤිත්ථො සිගාලො මම පාණදො.
(2 ති. ගුණ ඡා.)

මිත්‍රයන් ඇති බව අර්ථ සිඨියට හේතු වන බව

(1) යම් සේ ධනරට්ඨ සුමුඛ යන භංසයෝ වැද්දගෙන් මිදී සිය නෑයන් වෙත ගියාහු ද, එ මෙන් යහපත් මිතුරන් ඇතියවුන්ට සකලාර්ථයෝ සිදු වෙති.

හැම දෙනම මිතුරු කර ගත යුතු බව

(2) මෙය වැළුප් පඳුරේ වෙසෙන දුබල දෙවියා ගේ උපකාරයෙන් සිය විමන රැක ගත් බලවත් දෙවියකු වූ බුරුදු ගස විසූ දෙවියකු ගේ ප්‍රකාශයකි. යම් සේ බුරුදු ගස වෙසෙන බල වත් වූ මම වැළුප් පඳුරේ වෙසෙන දුබල දෙවියා හා මිතුරුකම් කෙළෙම් ද, එමෙන් සම වූවන් සමග ද මිතුරු කම් පවත්වන්නේ ය. ශ්‍රේෂ්ඨයන් සමග ද මිතුරු කම් පවත්වන්නේ ය. දුබලයන් සමග ද මිතුරු කම් පවත්වන්නේ ය. ඔවුහු ව්‍යසනයෙහි දී වටිනා වැඩ කරන්නාහ.

දුබල වූ මිතුරා ගේ උසස් බව

(3) මෙය සිංහයකු විසින් මඩේ එරි සිටියදී එයින් ගැලවීමට තමාට උපකාර කළ හිවලකු ගැන සිංහ දෙනට කියන ලද්දකි.

- 4. මිත්තො හට්ඨෙ සත්තපදෙන හොති
සභායො පන ද්වාදසකෙන හොති,
මාසද්ධමාසෙන ච ඤාති හොති
තතුත්තරං අත්තසමො පි හොති.

(1 නි, කාලකණ්ණි ජා.)

- 5. න නං උම්භයතෙ දිස්වා න ච නං පටිතන්දති,
චක්ඛුතිචස්ස නදදති පටිලොමඤ්ඤ චත්තති.
- 6. අමිත්තෙ තස්ස හජති මිත්තෙ තස්ස න සෙටති.
චණ්ණකාමෙ තිචාරෙති අක්කොසත්තෙ පසංසති.

ඉදින් දුර්වල වූ ද මිතුරෙක් මිත්‍ර ධර්මයෙහි මනාකොට පිහිටා සිටී නම් හෙතෙමේ නෑයෙක් ද වෙයි. බන්ධුවරයෙක් ද වෙයි. මිත්‍රයෙක් ද වෙයි. එක්ව හැසිරෙන යහළුවෙක් ද වෙයි. දළ ඇත්තිය, ඒ සිව්ලා පහත් කොට නො සිතව, උභ මාගේ ප්‍රාණය දුන්නේ ය.

මිත්‍ර වත සැටි

(4) සත් පියවරක් එක්ව ගමන් කිරීමෙන් මිත්‍රයෙක් වේ. දෙළොස් දිනක් එක්ව විසීමෙන් සභායකයෙක් හෙවත් එක්ව හැසිරෙන යහළුවෙක් වේ. මසක් හෝ අඩ මසක් එක්ව විසීමෙන් නෑයෙක් වෙයි. එයට වැඩි කලක් එක්ව විසීමෙන් තමා හා සම වූවෙක් වේ.

අමිතුරන් ගේ ලකුණු

(5) මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයා හෙවත් අමිතුරා අනෙකා දැක සතුටු බවක් නො දක්වයි. අනෙකාගේ කථාවට අනුබල දීම් වශයෙන් කථා නො කරයි. අනෙකා තමා දෙස බලන කල්හි නො බලයි. අනෙකා ගේ කථාවට විරුධ වෙයි.

(6) අනෙකා ගේ සතුරන් ආශ්‍රය කරයි. අනෙකා ගේ මිත්‍රයන් හජනය නො කරයි. අනෙකා ගේ ගුණ කියනු කැමතියන් වළක්වයි. අනෙකාට බණින අය පසසයි.

- 7. ගුණසඳුව තස්ස නක්ඛාති තස්ස ගුණං න ගුහති,
කම්මං තස්ස න චණ්ණෙති, පඤ්ඤස්ස තප්පසංසති.
- 8. අභවෙ නන්දති තස්ස භවෙ තස්ස න නන්දති,
අච්ඡර්සං හොජනං ලද්ධා තස්ස තුප්පප්පතෙ සති.
- 9. තතො තං නානුකම්පති අහො සොපි ලගෙය්‍යතො
ඉච්චෙ තෙ සොලසාකාරා අමීත්තස්මිං පතිට්ඨිතා.
යෙහි අමීත්තං ජාතෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතො.
- 10. පවුත්ථං චස්ස සරති, ආගතං අහිනන්දති,
තතො කෙලායිතො හොති වාචාය පටිතන්දති.

(7) තමා ගේ රහස් අනෙකාට නො කියයි. අනෙකාගේ රහස් නො සභවයි. අනෙකා ගේ වැඩ වල ගුණ නො කියයි. අනෙකා ගේ නුවණ චණ්ණා නො කරයි.

(8) අනෙකා ගේ පිරිහීමට කැමති වෙයි. දියුණුවට නො කැමති වෙයි. අමුතු හොඳ බොජුනක් ලත් කල්හි අනෙකා සිහි නො කරයි.

(9) අහෝ මාගේ මිත්‍රයාටත් මෙයින් ලදහොත් හොඳ ය යි අනුකම්පාවෙන් නො සිතයි. මේ කරුණු සොළොස අමිත්‍රයා කෙරෙහි පිහිටියේ ය. නුවණැත්තේ ඒවා අසා දැක ද අමිත්‍රයා හැඳින ගන්නේ ය.

මිතුරා ගේ ලකුණු

(10) වෙන් ව වෙසෙන්නා වූ අනෙකා සිහි කරයි. ආ කල්හි සතුටු වෙයි. ඉක්බිති ඔහුට ආදරය දක්වයි. ප්‍රිය වචනයෙන් පිළිසඳර කලා කරයි.

11. මිත්තෙ තස්සෙ ච භජති අමිත්තෙ තස්ස න සෙවති,
අක්කොසත්තෙ නිචාරෙති, චණ්ණකාමෙ පසංසති.
12. ගුය්හඤ්ච තස්ස අක්ඛාති, තස්ස ගුය්හඤ්ච ගුහති,
කම්මඤ්ච තස්ස චණ්ණෙති පඤ්ඤං තස්ස පසංසති.
13. ගචෙ ච නන්දති තස්ස, අගචෙ තස්ස න නන්දති,
අච්චරියං ගොජනං ලද්ධා, තස්ස උප්පජ්ජතෙ සති
තතො නං අනුකම්පති අහො සො පි ලගෙය්‍යතො
14. ඉච්චෙ තෙ සොලසාකාරා මිත්තස්මිං සුඤ්ච්චිට්ඨිතා,
යෙති මිත්තඤ්ච ජානෙය්‍ය දිස්වා සුත්වා ච පණ්ඩිතො

(12 නි. මිත්තාමිත්ත ජා.)

(11) අනෙකාගේ මිතුරන් ම භජනය කරයි. සතුරන් භජනය නො කරයි. ආක්‍රෝෂ කරන්නවුන් වළක්වයි. ගුණ කියනුවන්ට පසසයි.

(12) තමා ගේ රහස් අනෙකාට කියයි. අනෙකාගේ රහස් ද සභවයි. අනෙකාගේ වැඩ වල ගුණ කියයි. අනෙකා ගේ නුවණ පසසයි.

(13) අනෙකා ගේ දියුණුවට සතුටු වෙයි. පිරිහීමට නො කැමති වෙයි. ආශ්චයභීවත් හෝජනයක් ලද කල්හි සිහි කරයි. අහෝ මාගේ යහළුවාටත් මෙයින් ලද හොත් හොඳ යයි අනුකම්පා සහගතව සිතයි.

(14) මේ කරුණු සොළොස් මිත්‍රයා කෙරෙහි මනා කොට පිහිටියේ ය. ඒවා දැක ද අසා ද නුවණැත්තේ ඒ කරුණු වලින් සැබෑ මිතුරා හැඳින ගන්නේ ය.

- 15. අඤ්ඤදත්ථුහරො මිත්තො යො ච මිත්තො චචිපරො
අනුජ්ජියඤ්ඤව යො ආහ අපායෙසු ච යො සබා.
- 16. එතෙ අමිත්තෙ චත්තාරො ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො
ආරකා පරිච්ඡේදයා මග්ගං පටිගයං යථා.
- 17. උපකාරො ච යො මිත්තො යො ච මිත්තො සුඛෙ දුඛෙ.
අත්ථක්ඛාසී ච යො මිත්තො යො ච මිත්තානුකම්පකො.
- 18. එතෙ බො මිත්තෙ චත්තාරො ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතො.
සක්කවිචං පයිරුපායෙයා මාතා පුත්තං ච මරසං

(දීඝ ති. සිගාල සුත්ත)

මිත්‍රයන් වැනි සතුරෝ

(15-16) ගැනීමට ම මිතුරු වන අඤ්ඤදත්ථුහර නම් මිත්‍රයා ය, වචනයෙන් පමණක් සංග්‍රහ කරන චචිපරම නම් මිත්‍රයා ය, අනෙකා සතුටු වන ලෙස හොඳ නරක දෙකම වණිනා කරන අනුජ්ජියභාණී නම් මිත්‍රයා ය, නො මනා දෑ කිරීමට පමණක් එක් වන අපායසභාය නම් මිත්‍රයා ය යන මේ මිත්‍ර ප්‍රතිරූපක අමිත්‍රයන් සතර දෙන හැඳින ගෙන නුවණැත්තේ නපුරු මගකින් මෙන් ඔවුන්ගෙන් වෙන් වන්නේ ය.

සැබෑ මිතුරෝ

(17-18) යම් මිත්‍රයෙක් උපකාර කෙරේ ද, යම් මිත්‍රයෙක් සැප දුක් දෙකේ සමච සිටී ද, යම් මිත්‍රයෙක් දියුණුවේ මග කියා ද, යම් මිත්‍රයෙක් අනුකම්පා කෙරේ ද, නුවණැත්තේ ඒ මිත්‍රයන් සතර දෙන මෙ සේ හැඳින මවක් සිය කුසෙහි උපන් දරුවකු භජනය කරන්නාක් මෙන් මනා කොට සේවනය කරන්නේ ය.

- 19. දුද්දදං දදති විත්තං දුක්කරං වා පි කුබ්බති,
අපො පිස්ස දුරුත්තාති බමති දුක්ඛයාති පි.
- 20. ගුය්හඤ්ච තස්ස අක්ඛාති, ගුය්හස්ස පරිගුහති,
ආපදසු න ජහති, බිණෙන නාති මඤ්ඤති.
- 21. යස්මිං ඵතාති ධාතාති සංචිජ්ජන්ති ධ පුග්ගලො,
සො මිත්තො මිත්තකාමෙහි හජ්ඣබ්බො තථා වීධො
(අංගුත්තර සත්තක නි.)
- 22. පියො ච ගරු භාවනීයො චත්තා ච චචනක්ඛමො,
ගමීගිරඤ්ච කථං කත්තා නො චට්ඨානෙ නියොජයෙ
- 23. යස්මිං ඵතාති ධාතාති සංචිජ්ජන්ති ධ පුග්ගලො,
සො මිත්තො මිත්තකාමෙන අත්ථ කාමානුකම්පකො
අපි තාසිය මානෙන හජ්ඣබ්බො තථා වීධො
(අංගුත්තර සත්තක නි.)

කලුසාණ මිත්‍රයා.

(19-20-21) යමෙක් මිතුරා හට දීමට දුෂ්කර වූ වටනා දෙය දේ ද, මිත්‍රයා වෙනුවෙන් දුෂ්කර දෑ කෙරේද, වැරදීම් කිපීම් නිසා මිත්‍රයා විසින් කියවුණු ඉවසීමට දුෂ්කර වචන වුව ද ඉවසා ද, තමාගේ රහස් මිත්‍රයාට කියා ද, මිත්‍රයා ගේ රහස් තමා ගේ රහස් මෙන්ම සහවා ද, විපත් වලදී නො හරී ද, ධනය ඤ්ජයවීම කරණ කොට පහත් කොට නො සිතා ද, යම් පුද්ගලයකු කෙරෙහි මේ කරුණු සත ඇත්තේ ද එබඳු වූ ඒ මිත්‍රයා මිත්‍රයන් සොයන්නවුන් විසින් සේවනය කළ යුතු ය.

තෙරපන කල්හි ද නො හල යුතු කලුසාණ මිත්‍රයා

(22-23) යම් මිත්‍රයෙක් ප්‍රිය වේද, ගරු කළ යුතු වේද, ප්‍රශංසා කළ යුතු වේද, කළ යුත්ත නො කළ යුත්ත කියාදීමෙහි සමත් වේ ද, වචනය ඉවසන්නේ හෙවත් අවවාද පිළිගන්නේ වේ ද, ගැඹුරු කථා කියන්නේ වේ ද, ආශ්‍රය කරන්නා නො මනා ක්‍රියාවෙහි නො යොදවන්නේ වේ ද, මේ කරුණු සත යම් පුද්ගලයකු කෙරෙහි ඇත්තේ ද, අර්ථය කැමැත්තා වූ අනුකම්පා කරන්නා වූ ඒ මිත්‍රයා මිත්‍රයන් කැමති වන්නහු විසින් තෙරපනු ලබන කල්හි ද නො හැර හජ්ජනය කළ යුතු ය.

- 24. සත්ථො පටසතො මිත්තං මාතා මිත්තං සබ්බෙ සරෙ,
සභායො අත්ථ ජාතස්ස හොති මිත්තං පුතප්පුතං
සයං කතාති පුඤ්ඤාති තං මිත්තං සම්පරාසිකං.
(දේවතා සංයුක්ත)
- 25. යස්ස රුක්ඛස්ස ජායාය නිසීදෙය්‍ය සයෙය්‍ය වා,
ත තස්ස සාඛං හඤ්ඤෙය්‍ය මිත්ත දුබ්බොති පාපකො.
(පකිණ්ණක ති. සාධිත ජා.)
- 26. ඤට්ඨි කිලාසි හටති යො මිත්තාතං ඉධද්දුහි,
කායස්ස හෙද මිත්තද්දු තිරයං සො උපපජ්ජති.
(30 ති. මහා කපි ජා.)
- 27. පහුත හක්ඛො හටති විප්පචුත්ථො සකා සරා,
ඛහුතං උපජ්ජත්ති යො මිත්තාතං ත දුහති.

නොසෙක් කරුණු වලට මිත්‍රයෝ

(24) ස්වකීයයන් ගෙන් වෙන් ව හැසිරෙන්නහුට එක් ව හැසිරෙන වෙළඳ සමූහය මිත්‍ර ය. සිය නිවසේ දී මව මිතුරිය ය. කළ යුතු දෙයක් එළඹ සිටි කල්හි යහළුවා නැවත නැවතත් මිත්‍ර ය. තමා විසින් කළ යම් පිනක් වේ නම් එය පරලෙවිහි දී මිත්‍ර ය.

මිත්‍ර ද්‍රෝහි කම

(25) යම් ගසෙක සෙවනේ හිඳ ගත්තේ හෝ හොත්තේ හෝ වේ නම් එ ගස අතු නො බිඳින්නේ ය. මිත්‍ර ද්‍රෝහියා පවිකාරයෙකි.

(26) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි වේ ද, හෙතෙමේ මෙලොව දී ම, කුෂ්ඨ රෝග ඇත්තෙක් ද වන්නේ ය. සුදු කබර රෝගය ඇත්තෙක් ද වන්නේ ය. මරණින් මතු ඒ මිත්‍ර ද්‍රෝහියා නරකයෙහි උපදන්නේ ය.

මිත්‍රයන්ට හිතවත් වීමේ අනුසස්

(27) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි නො වේ ද, හෙතෙමේ සිය නිවසින් බැහැර විසුයේ ද බොහෝ ආහාර ලබයි. ඔහු නිසා බොහෝ දෙන ද ජීවත් වෙති.

- 28. යං යං ජනපදං යාති නිගමෙ රාජධානියො,
සබ්බත්ථ පුජනො හොති යො මිත්තානං න දුගති.
- 29. තාස්ස වොරා පසගන්ති නාතිමඤ්ඤෙති බත්තියො,
සබ්බෙ අමීත්තෙ තරති යො මිත්තානං න දුගති.
- 30. අක්කුද්ධො සසරං එති සභාය පටිනන්දිතො,
ඤාතිනං උත්තමො හොති යො මිත්තානං න දුගති.
- 31. සක්කත්ථා සක්කතො හොති ගරු හොති සගාරවො,
ටණ්ණකිත්ති හතො හොති යො මිත්තානං න දුගති.
- 32. පුජකො ලගතෙ පුජං චන්දකො පටි චන්දනං,
යයො කිත්තිඤ්ච පජපොති යො මිත්තානං න දුගති.

(28) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, හේ යම් යම් ජනපදයකට නියමිගමකට රාජධානියකට යේ ද සෑම තැනදී ම පුදනු ලබන්නේ වේ.

(29) යමෙක් මිතුරන්ට ද්‍රෝහි නො වේ ද, ඔහුට සොරු පීඩා නො කරන්නාහ. රජ ද ඔහු පහත් කොට නො සලකන්නේ ය. හේ සියලු සතුරන් ඉක්මවන්නේ ය.

(30) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, සිය නිවෙසින් බැහැර ගියා වූ හෙතෙමේ සභාවෙහි ගුණ කථා අසා සතුටු වූයේ කෝපයක් නැති ව සිය නිවසට එන්නේ ය. හෙතෙමේ නෑයන්ට උක්තම ද වන්නේ ය.

(31) යමෙක් මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි නො වේ ද, හෙතෙමේ අනුන්ට සක්කාර කොට තෙමේ ද සක්කාර ලබන්නේ ය. අනුන් කෙරෙහි ගෞරව ඇත්තේ තෙමේ ද අනුන්ගේ ගෞරවයට හිමි වේ. ඉදිරියෙහි කරන ගුණ වණිනාව හා දුර පැතිරෙන ගුණ වණිනාව ඇතිව හැසිරෙන්නේ වේ.

(32) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහි නො වේ ද, හෙතෙමේ අනුන්ට පුජා කරන්නේ තෙමේ ද පුජා ලබයි. අනුන්ට වදින්නේ තෙමේ ද වැළුම් ලබයි. යසසට ද කීර්තියට ද පැමිණේ.

- 33. අග්ගි යථා පඨ්ඵලති. දෙවතා ච විරොචති,
සිරියා අප්තිතො හොති යො මිත්තානං න දුගති.
- 34. ගාවො තස්ස පජායන්ති ඛේත්තෙ චූත්තං විරුහති,
චූත්තානං ඵල මස්තාති. යො මිත්තානං න දුගති.
- 35. දරිතො පබ්බතාතො චා රුක්ඛාතො පතීතො තරො
චූතො පතිට්ඨං ලගති. යො මිත්තානං න දුගති.
- 36. විරුද්ධ මූල සත්තානං නිග්‍රොධ මීච මාලුතො,
අමිත්තා තප්පසගන්ති යො මිත්තානං න දුගති.

(මහා ති. මූගපක්ඛ ජා.)

- 37. අදෙයොසු දදං දනං දෙයොසු තප්පට්ච්චිති,
ආපාසු වාසනං පත්තො සභායං නාධිගච්චති.

(33) යමෙක් මිත්‍රද්‍රෝහී නො වේ ද, හෙනෙමේ ලෝක-
යෙහි ගින්නක් මෙන් දිලිසෙ යි. දෙවියකු මෙන් බබලයි. ශ්‍රියා
ඇත්තෙක් වේ.

(34) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේ ද, ඔහුට ගවයෝ බෝ
වෙති. කෙනෙහි වජ්‍රල දෙය මැනවින් වැඩේ. වජ්‍රල දේවල ඵල
අනුභව කරන්නට ලැබේ.

(35) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේද, ඒ මිනිස් තෙමේ පෘථිවි
පච්ඡික විවරයකට වැටුණේ හෝ පච්ඡිකයකින් වැටුණේ හෝ
ගසකින් වැටුණේ හෝ පිහිට ලබ යි.

(36) යමෙක් මිත්‍ර ද්‍රෝහී නො වේ ද, වැඩුණු මුල් ඇති
නුගගසකට සුළඟ පීඩා නො කරන්නාක් මෙන් ඒ සත්පුරුෂයාට
අමිත්‍රයෝ පීඩා නො කෙරෙති.

විපතේ දී මිත්‍රයන් ලබන නො ලබන අය

(37) යමෙක් තමාට පෙර උපකාර කළවුන්ට උපකාර නො
කරමින් උපකාර නො කළවුන්ට උපකාර කෙරේ ද හෙනෙමේ
විපතේ දී දුකට පැමිණියේ යහළුවකු නො ලබයි.

38. නා දෙයොසු දදං දනං දෙයොසු යො පටෙව්ජති,
ආපාසු ව්‍යසනං පත්තො සභාය මධ්ගච්ජති

(4 නි. මහා අස්සාරොභ ජා.)

39. අච්චාභික්ඛණ් සංසග්ගා අසමොසරණෙන ච,
එතෙන මිත්තා ජ්රන්ති අකාලෙ යාවනාය ච.

40. තස්මා නා භික්ඛණං ගච්ජෙ න ච ගච්ජෙ වීරා වීරං,
කාලෙන යාවං යාවෙය්‍ය එවං මිත්තා න ජ්යරෙ
අති වීරං නිවාසෙන පියො ගටති අප්පියො.

(50 මහාබෝධි ජා.)

41. යො පරෙසං චචනාති සද්දහෙථ යථාතථං
බ්ජපං භිජ්ජෙථ මිත්තස්මිං චෙරන්දථ පසටෙ බහුං.

(38) යමෙක් පෙර තමාට උපකාර නො කළවුන්ට උපකාර නො කරන්නේ උපකාර කළවුන්ට උපකාර කෙරේ ද, හෙතෙමේ විපතේ දී දුකට පැමිණියේ යහළුවන් ලබයි.

මිතුරුකම ලිහිල් වීමේ හේතු

(39) පමණ ඉක්මවා නිතර ම ආශ්‍රය කිරීමෙන් ද, ආශ්‍රයට නො යාමෙන් ද, නො කල්හි ඉල්ලීමෙන් ද යන මේ කරුණු වලින් මිත්‍රභාවය දීර යි.

(40) එ බැවින් නිතරම ආශ්‍රයට නො යන්නේ ය. බොහෝ කල් ආශ්‍රය හැර සිට ද නො යන්නේ ය. ඉල්ලීමක් කරන හොක් සුදුසු වේලාවක දී ම කරන්නේ ය. මෙසේ පැවතීමෙන් මිත්‍ර බව නො දීරන්නේ ය.

දීර්ඝ කාලයක් එක්ව විසීමෙන් ද ප්‍රියයා අප්‍රිය වන්නේ ය.

මිත්‍ර හේදයේ හේතු

(41) යමෙක් අනුන් ගේ කීම් එසේමය යි විශ්වාස කෙරේ ද, හේ මිත්‍රයන්ගෙන් වහා බිඳෙන්නේ ය. ඔහුට චෙර ද බොහෝ වන්නේ ය.

42. න සො මිත්තො යො සද අප්පමත්තො
 හෙදනුසධිකි රත්ඨ මෙවා නුපස්සී,
 යස්මිකද්ව සෙති උරසී ට පුත්තො
 ස වෙ මිත්තො සො අහෙජ්ජො පරෙහි.

(5 නි. වණ්ණාරෝහ ජා.)

43. සවෙ පි සත්තො විවදන්ති, ඛිප්පං සත්ඨියරෙ පුන,
 බාලා පත්තාට හිප්පන්ති න තෙ සමථ මජ්ඣගු.

44. එතෙ භියො සමායන්ති සත්ඨි තෙසං න ජීරති,
 යො වාධිපත්තං ජානාති යො ට ජානාති දෙසනං

තො බිදෙන මිතුරා

(42) යමෙක් නිරන්තරයෙන් ම අනෙකා ගැන සැකයෙන් සිදුරු ම සොයා ද, හෙතෙමේ මිත්‍රයෙක් නො වේ. මවගේ ළයෙහි දරුවකු නිදන්නාක් මෙන් යමකු ගේ ළයෙහි සැක නැතිව සයනය කෙරේ ද, අනුන් විසින් නො බිඳවිය හැක්කා වූ හෙතෙමේ ම ඒකාන්ත මිතුරා ය.

සත් පුරුෂයන් ගේ විරෝධය

(43) ඉදින් සත්පුරුෂයෝ ඔවුනොවුන් විරුධ වූවාහු ද වහා සමගියට පැමිණෙති. අඤයෝ මැටිබඳුන් බිඳෙන්නාක් මෙන් ඔවුනොවුන් බිඳෙති. ඔවුහු නැවත සමගියට නො පැමිණෙති.

මිත්‍රත්වය නො බිඳින්නෝ

(44) යමෙක් තමා අතින් වූ වරද වරදක් බව දනී ද, යමෙක් වරද කළහු විසින් කරන සමාව ඉල්ලීම පිළිගන්නට දනී ද, ඔවුහු බිඳුනාහු ද නැවත සමගියට පැමිණෙති. ඔවුන්ගේ මිත්‍ර සත්ඨිය නො දිරයි.

45. එසො හි උත්තරීතරො භාරවාහො ධුරන්ධරො,
යො පරෙසාධිපත්තානං සයං සන්ධාතු මරහති.

(4 නි. කස්සපමන්දිය ජා.)

46. අසම්පදනෙතිතරීතරස්ස
බාලස්ස මිත්තාති කලී හවන්ති,
තස්මා හරාමී භුසං අධිසමානං
මා මෙ මිත්ති ජ්ජිත්ථ සස්සතාය.

(1 නි අසම්පදන ජා.)

47. න හපෙ පාපකෙ මිත්තෙ න හපෙ පුරිසාධමෙ
හපෙථ මිත්තෙ කල්‍යාණෙ හපෙථ පුරිසුත්තමෙ.

(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

48. විතසද්ධං න සෙවෙය්‍ය උදපානං ච නොදකං,
සවෙ පි නං අනුබණෙ වාරී කද්දම ගත්ඨිකං.

(45) යමෙක් අනුන් කළ අපරාධ ඉවසීමට සමත් වේ ද, හෙ තෙමේ මිත්‍රත්වය නමැති බර උසුලන්නවුන්. අතර, ගෙන යන්නවුන් අතර උසස් ම තැනැත්තා වන්නේ ය.

(46) මිත්‍රයකු විසින් දෙන මද වූ හෝ බොහෝ වූ හෝ දෙය නො ගැනීමෙන් බාලයා ගේ මිත්‍රයෝ බිඳෙති. එ බැවින් මොහු ගේ හා මාගේ මිත්‍රත්වය නො බිඳේවා. ස්ථිර වේවා යි බොල් තිඹ ගනිමි. (මෙය අසම්පදන ජාතකය බලා තේරුම් ගත යුතු ය.)

කල්‍යාණ මිත්‍රයන් සේවනය කළ යුතු බව.

(47) පාපමිත්‍රයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. හීන පුරුෂයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. කල්‍යාණ මිත්‍රයන් සේවනය කරවි. උත්තම පුරුෂයන් සේවනය කරවි.

(48) වතුර නැති ලිඳක් මෙන් විශ්වාසය නැතියහු සේවනය නො කරන්නේ ය. ජලය සිඳුණු ලිඳ නැවත කැණුයේ ද මඩ ගඳ නිසා එහි ජලය ප්‍රයෝජනයට නො ගත හැකිය.

- 49. පසන්න මෙව සෙවෙය්‍ය අප්පසන්නං චිට්ඨජයෙ,
පසන්නං පසිරුපාසෙය්‍ය රහදං වොදකත්ථිකො.
 - 50. ගපෙ හජන්තං පුරිසං අහජන්තං න හජ්ජයෙ,
අසප්පුරිස ධම්මො සො යො හජන්තා න හජ්ජති.
 - 51. යො හජන්තං න හජති සෙට්ඨානං න සෙට්ති,
ස වෙ මනුස්ස පාපිට්ඨො මිගො සාඛස්සිතො යථා.
- (50 නි. මහාබෝධි ජා.)
- 52. සුවිජානං සිගාලානං සකුන්තානඤ්ච ටස්සිතං,
මනුස්ස ටස්සිතං රාජ දුඛඛිජානතරං තතො.
 - 53. අපි වෙ මඤ්ඤති පොසො ඤාති මිත්තො සඛාති වා,
යො පුඛ්බෙ සුමතො හුත්වා පච්ජාසම්පජ්ජතෙ දියො.

(49) පහත් තැනැත්තා ම සේවනය කළ යුතු ය. නො පහත් තැනැත්තේ හළ යුතු ය. ජලය කැමති තැනැත්තා මහ විලක් ම සේවනය කරන්නාක් මෙන් පහත් තැනැත්තා ම සේවනය කළ යුතු ය.

(50) තමා හා හජනය කරන තැනැත්තේ හජනය කළ යුතු ය. හජනය නො කරන්නා හළ යුතු ය. යමෙක් තමා හා හජනය කරන්නා හජනය නො කෙරේ නම් එය අසත්පුරුෂ කමෙකි.

(51) යමෙක් තමා හජනය කරන්නහු හජනය නො කෙරේ ද, සේවනය කරන්නහු සේවනය නො කෙරේ ද, හෙතෙමේ චදුරකු වැනි මිනිස් පව්ටෙකි.

මිනිසුන් ගේ අදහස් තේරුම් ගැනීම දුෂ්කර බව

(52) සිවලුන් ගේ හඬ පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. පක්ෂීන් ගේ හඬ ද පහසුවෙන් තේරුම් ගත හැකි ය. මිනිසුන්ගේ හඬ තේරුම් ගැනීම ඒවාට වඩා ඉතා දුෂ්කරය.

(53) මිනිසා අනෙකකු නෑයෙක මිතුරෙකු යි සිතුවේ ද හේ පළමු හොඳ හිත් ඇත්තේ වී පසුව සතුරු වේ.

54. යස්මිං මනො තිව්සති, අවිදුරෙ සභා පි සො,
සන්තිකෙ පි හි සො දුරෙ යස්මා විවසතෙ මනො.

55. අත්තො පි සො භොති පසන්න චිත්තො,
පාරං සමුද්දස්ස පසන්න චිත්තො,
අත්තො පි සො භොති පදුට්ඨ චිත්තො
පාරං සමුද්දස්ස පදුට්ඨ චිත්තො.

(13 හි. ජවනභංස ජා.)

56. තෙ ට ඉත්ථිසු සාමඤ්ඤං නා පි ගක්ඛෙසු සාරථී
අඵස්ස සන්ධි ගෙදස්ස පස්ස යාට සුචිත්තිතං

57. අසි තික්ඛො ට මංසමිහි පෙසුඤ්ඤං පර්චත්තති,
යත්ථුසගඤ්ච සිහඤ්ච ගක්ඛයන්ති ඕගාධමා.

හිතවතා දුර විසුයේ ද ළඟම බව

(54) ඇලුම් කිරීම් වශයෙන් යමකු කෙරෙහි තමා ගේ සිත පවතී නම් හේ දුර විසුයේ ද ළඟ ම ය. සමග ම ය. යමකු කෙරෙහි සිත නො පවතී නම් හෙතෙමේ ළඟ විසුයේ ද දුර ම ය.

(55) හොඳ හිත ඇත්තේ මුහුදෙන් එතෙර විසුයේ ද තමා ගේ ගෙයි ම ය. තමා ගැන නසුරු සිත් ඇත්තේ තමා වෙසෙන ගෙයි විසුයේ ද මුහුදින් එතර ය.

කේලාම් පිළිගැනීමෙන් වන විපත

මෙය කේලාම් පිළිගෙන ඔවුනොවුන් මරා ගත් ගවයකු හා සිංහයකු ගැන කියන ලද ගාථා පඬිකතියකි. සන්ධිහේද ජාතකය බලනු.

(56) රියැදුර, මේ දෙදෙනා ගේ ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ සම බවකුත් නැත. ආහාරය පිළිබඳ සම බවකුත් නැත. එ බැවින් කලහයට කරුණක් නැත. එහෙත් කොටචන්තා ගේ අදහස සිදු වූ සැටි බලව.

(57) තියුණු වූ කඩුව මස කපා ගෙන මස් අතර ඒ මේ අත යන්නාක් මෙන් මිත්‍ර සන්ධිය අතර එය කපා ගෙන කේලම ඒ මේ අත යන්නේ ය. ඒ කේලම නිසා සිංහයාගේ හා මුවාගේ මස් සිවල්ලු කන්නාහ.

58. ඉමං සො සයනං සෙති, සයි මං පස්සසි සාරථී
යො වාවං සන්ධි හෙදස්ස පිසුණස්ස තිබොධති.

59. තෙ ජනා සුඛ මෙධන්ති තරා සග්ග ගතාර්ථං,
යෙ වාවං සන්ධි හෙදස්ස නාවබොධෙන්ති සාරථී

(4 ති. සන්ධිභේද ජා.)

60. දුමො යද හොති ඵලුපපත්තො
ගුඤ්ජන්ති තං විගගා සම්පතත්තා,
බිණන්ති ඤත්වාන දුමං ඵලවිචයෙ
දිසො දිසං යන්ති තතො විගධගමා

61. චර වාරිකං ලොහිත තුණ්ඩ මාමරී
කිං ත්වං සුච සුක්ඛ දුමමිහි ඤායසී,
තදිධස මං ඔූහි ටසත්ත සන්තිග
කස්මා සුච සුක්ඛ දුමං ත රිඤ්චසී.

(58) රථාවායඝී, මේ සිංහයා ගේ හා ගවයා ගේ යම් මළ නින්දක් දක්නෙහි ද, යමෙක් කේලාම් කියා කොටවන්නා ගේ බස පිළිගනී ද හේ මේ නින්දෙන් නිදන්තේ ය.

(59) රියදුර, යම් කෙනෙක් සන්ධිභේදකයා ගේ (කොටවන්නාගේ) බස නො පිළිගනිත් ද, ඒ ජනයෝ ස්චර්ගයට ගියවුත් මෙන් සැපයට පැමිණෙති.

හොද මිතුරන් ගේ ගුණ

තමන් ගෙඩි කා ජීවත් වූ ගස මළ කල් හි ද ඒ ගස නො හැර එහි ම වෙසෙන මහ බෝසත් ගිරවාණන් ගෙන් භංසයෙක් මෙසේ විචාරයි.

(60) යම් කලෙක ගස ගෙඩිවලින් යුක්ත වේ ද එ කල්හි පක්ෂීහු පැමිණ ගෙඩි කති. ගසේ ගෙඩි අවසන් වූ කල්හි පක්ෂීහු ඒ බව දැන දිශාවෙන් දිශාවට යන්නාහු ය.

(61) ගිරවාණෙනි, වාරිකාවෙහි යච. නො මැරෙව. ඔබ කුමක් හෙයින් විසඵණු ගසෙහි ලතවන්නාහු ද? වසන්ත කාලයෙහි වනයක් සේ නිල් වූ ගිරවාණෙනි, ඒ කාරණය මා හට කියනු මැනවි. ඔබ කුමක් හෙයින් මේ විසළි ගස නො හරින්නහු ද?

62. යෙ වෙ සඛිතං සඛාරො හටන්ති
 පාණං චජේ සුඛදුක්ඛෙසු හංස
 ඛිතං අඛිතන්ති න තං ජහන්ති
 සත්තො සතං ධම්ම මනුස්සරත්තා.

63. සො හං සතං අඤ්ඤතරොස්මි හංස
 ඤාති ච මෙ භොති සඛා ච රුක්ඛො.
 තං නුස්සෙහෙ ජීවිකත්ථො පහාතුං
 ඛිතන්ති ඤත්ථාන න හෙස ධම්මො.

(9 නි. මහාසුක්ඛ ජා.)

64. සත්ති රුක්ඛා හරිතපත්තා දුමා තෙකඵලා ඛහු.
 කස්මානු සුක්ඛෙ කොළාපෙ සුචස්ස තිරතො මනො.

65. ඵලස්ස උපභුඤ්ජ්මිහා තෙක චස්සගණේ ඛහු.
 අඵලම්පි විදිත්ථාන සා ච මෙන්ති යථා සුරේ.

(62) හංසය, යහළුවන් ගේ යම් යහළු කෙනෙක් වෙත් ද, ඔවුහු යහළුවන් ගේ සුව දුක් දෙකෙහි යහළුවන් වෙනුවෙන් තමන් ගේ ප්‍රාණය වුව ද හරණාහු ය. සත්පුරුෂයෝ වනාහි සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි පිහිටියාහු දුප්පත් වුවාහුය යි තමන් ගේ යහළුවන් නො හරනාහු ය.

(63) හංසය, මම ඒ සත්පුරුෂයන් ගෙන් කෙනෙක් වෙමි. මේ ගස මාගේ නෑයා ද යහළුවා ද වේ. ඒ බැවින් ඵල නැති බව සලකා මේ ගස නො හරිමි. එසේ හැරීම ධර්මය නො වේ.

තවත් වරක මළ ගසෙක වෙසෙන මහඛෝසත් ගිරවාණන් ගෙන් හංසයෙක් මෙ සේ විචාර යි.

(64) තිල් කොළ ඇති ගස් බොහෝ ඇත, ගෙඩි ඇති ගස් ද බොහෝ ඇත, වියළිණා වූ මේ බෙන ගසෙහි ගිරවා ගේ සිත ඇලුනේ කවර කරුණකින් ද?

(65) වර්ෂ බොහෝ ගණනක් මුළුල්ලෙහි මේ ගසේ ඵල අනුභව කෙළෙමි. පෙර මේ ගස හා යම් මිතුරුකමක් පැවැත්තේ නම් ගෙඩි නැති කාලය වූ දැනුදු එය එසේ ම ය.

- 66. සුක්ඛකද්ව රුක්ඛං කොලාපං ඔපත්ත මඵලං දුමං,
මහාය සකුණා යන්ති කිං දෙසං පස්සසෙ දීජ.
- 67. යෙ ඵලන්වා සම්භජන්ති, අඵලොති ජහන්ති නං
අත්තට්ඨ පකද්දා දුම්මෙධා තෙ හොන්ති පක්ඛ පාතිනො
(9 නි. මූලසුක ජා.)
- 68. සෙයො අමීත්තො මතියා උපෙනො,
තත්ථෙව මීත්තො මතිච්ඡපභිනො,
මකසං වධිස්සන්ති හි ඵ්ල මුගො
සුත්තො පිතු අබ්හිද උත්තමධං
(1 නි. මසක ජා.)
- 69. යො ටෙ කතකද්දු කතථෙදි ධිරො
කලාණ මීත්තො දල්භහන්ති ට හොති,
දුක්ඛිතස්ස සක්කච්ච කරොති කිච්චං
තථා වීධං සප්පුර්සං වදන්ති
(40 නි. සරභඩ්භ ජා.)

(66) කොළ නැත්තා වූ ගෙඩි නැත්තා වූ වියළිණා වූ බෙන ගස පක්ෂීහු හැර යන්නාහු ය. ගිරවාණනි, ඔබ එහි කිනම් වරදක් දක්නෙහි ද?

(67) යමෙක් ඵලයන් උදෙසා ගසක් හජනය කෙරෙත් ද, ගෙඩි නැති කල්හි එය හැර දමත් ද තමන්ගේ ප්‍රයෝජනය ගැන පමණක් දන්නා වූ අඤ්ජෝ මිත්‍ර පක්ෂය නසන්නෝ ය.

නුවණැති සතුරා මෝඩ මිතුරාට වඩා හොඳ බව

(68) නුවණින් යුක්ත වූ සතුරා උතුම්. නුවණ නැති මිතුරා උතුම් නො වේ. ඒ එසේ මැයි. මෝඩ සුත්‍රයා මදුරුවා මරම් යි පොරොචෙන් ගසා පියා ගේ හිස දෙකට පැලී ය.

සත්පුරුෂයා.

(69) යමෙක් අනුන් විසින් තමාට කළ ගුණ දනී-ද, ගුණ කළවුන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කෙරේ ද, නුවණැත්තේ ද, කලාණ මිත්‍රයෙක් වේ ද, මිතුරන් හට මහත් හක්ති ඇත්තේ ද, දුකට පත් මිතුරා ගේ දුක තමා පිටට ගෙන මිතුරා දුකින් මුදවනු පිණිස වැඩ කෙරේ ද, එ බඳු තැනැත්තේ සත්පුරුෂයා ය යි පණ්ඩිතයෝ කියති.

- 70. මාතෘපෙත්ති හරං ජන්තුං කුලෙ ජෙට්ඨා පවාසිනං,
සණ්ඨං සබ්බෙ සම්භාසං පෙසුණේයාප්පහාසිනං.
- 71. මච්චෙර විනයෙ සුත්තං සච්චං කොධාහිභුං නරං.
තං වෙ දෙවා තාවතීංසා ආහු සප්පුරියො ඉති.

(සක්ක සංයුක්ත)

- 72. අකතඤ්ඤස්ස පොසස්ස නිච්චං චීවර දස්සිනො,
සබ්බඤ්ඤෙව පඨවීං දප්ඨා නෙ ට නං අහිරාධයෙ.

(1 නි. සීලවනාග රාජ ජා.)

- 73. සච්චං කිරෙව මාහංසු නරා එකච්චියා ඉධ
කට්ඨං චිප්ප්‍රාචිතං සෙයො නත්චෙ වෙකච්චියො නරො

(1 නි. සච්චං කිර ජා.)

තච්චනියා දෙවියන් ගේ සත්පුරුෂයා

(70-71) මවුපියන් පෝෂණය කරන්නා වූ, කුල දෙටුවන් පුදන්නා වූ, මොලොක් වූ නො රළු වූ කථා ඇත්තා වූ, කේලාම් නො කියන්නා වූ, නො මසුරු වූ, සත්‍යවාදී වූ, ක්‍රෝධ නො කරන්නා වූ, මනුෂ්‍යයා තච්චනියා වැසි දෙවියෝ සත්පුරුෂයා ය යි කීහ.

අසත්පුරුෂයා ගුණ කිරීමෙන් සතුටු නො කළ හැකි බව

(72) නිතර අනුන් ගේ වරද ම සොයන්නා වූ, කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා වූ, අසත්පුරුෂයා හට මුළු පොළොව ම දුන්නේ ද, ඔහු සතුටු නො කළ හැකි ය.

අසත්පුරුෂයාට කරන උපකාරයෙන් පලක් නැති බව

(73) ගොඩ ගෙන තැබූ දිගේ යන දණ්ඩ උතුම් ය. විපතින් ගොඩ නගා ගන්නා ලද ඇතැම් මිනිසෙක් උතුම් නො වේ ය යි මේ ලෝකයෙහි ඇතැම් මිනිස්සු සත්‍යයක් ම කීවාහු ය.

74. අසන්නං යො පග්ගණ්හාති අසන්තමුපසෙටති,
තමෙව සාසං කුරුතෙ වාග්ඝො සකද්ඨිකො යථා.

(1 නි. සඤ්ඨික ජා.)

75. සකද්ඝෙදාග සමිගොග විසෙස දස්සනං
අතර්ස ධම්මෙසු සධෙසු තස්සති,
කතකද්ව අර්සෙසු ච අකද්ඨසෙසු
මහජඵලො හොති අඤ්ඤම්පි තාදිසු.

76. යො පුබ්බෙ කත කලාභො අකා ලොකෙ සුදුක්කරං.
පච්ඡා කසිරා නවා කසිරා අච්චන්තං පුජතාරහො.

(4 නි. මහා අස්සාරෝහ ජා.)

අසත්පුරුෂයා උපකාරකයා නසන බව

(74) යමෙක් අසත්පුරුෂයා හට අනුබල දේ ද, අසත්-
පුරුෂයා සේවනය කෙරේ ද, ව්‍යාඝ්‍රයා තමාට උපකාර කළ
සඤ්ඨිවකයා මරා කෑවාක් මෙන් අසත්පුරුෂයා උපකාර කළ
තැනැත්තා කන්නේ ය.

සත්පුරුෂයන්ට හා අසත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණ

(75) එක් ව විසීම හා එක්ව ක්‍රියා කිරීම වූ ගුණය අනායඝී
ස්වභාවය ඇති කෙරාටිකයන් කෙරෙහි නැසෙයි. අවංක වූ
පිරිසිදු අදහස් ඇත්තා වූ පුද්ගලයකුට කළ අල්ප වූ ද උපකාරය
මහත් ඵල වේ.

ප්‍රඵමෝපකාරයේ අගය

(76) යමෙක් පෙර තමාට කිසිදු උපකාරයක් නො කළ
අනෙකකුට පළමුවෙන් උපකාරයක් කෙරේ ද, හේ ලෝකයෙහි
දුෂ්කර දෙයක් කෙළේ ය. හේ නැවත උපකාර කරන්නේ හෝ වේවා
නො කරන්නේ හෝ වේවා පළමු කළ උපකාරය නිසා ඒකාන්තයෙන්
පිදිය යුත්තෙක් වන්නේ ය.

77. යථා ඛිජං අග්ගිමිහි ඩයිහති න විරුහති.
එවං කතං අසප්පුරිසෙ ඩයිහති න විරුහති.

78. කතඤ්ඤුමිහි ච පොසමිහි සිලවත්තෙ අරිය චූන්තිතෙ
සුඛෙත්තෙ විය ඛිජාති කතං තමිහි න තස්සති.

(10 නි. නිග්‍රෝධ ජා.)

79. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථො නාචචු ජ්ඤති
පච්ඡා කිච්චෙ සමුප්පත්තෙ කත්තාරං නාධිගච්ඡති.

(අකතඤ්ඤ ජා.)

80. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථො නාචචු ජ්ඤති
අත්ථා තස්ස පලුප්පත්ති සෙ හොන්ති අහිපත්ථිතා.

සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයන්ට කරන ගුණය

(77) යම් සේ බිජුවට ගින්නෙන් දැවේ ද නො වැඩේ ද එමෙන්
අසත්පුරුෂයන් කෙරෙහි කළ ගුණ ද යයි. නො වැඩෙයි.

(78) කළ ගුණ දන්නා වූ සිල්වත් වූ පිරිසුදු අදහස් ඇත්තා
වූ පුරුෂයකු කෙරෙහි කළ ගුණය යහපත් කුඹුරක බිජුවට මෙන්
නො නැසේ, වැඩේ.

**කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා හට උපකාරකයන්
නැති වන බව**

(79) අනුන්ගේ උපකාර ලැබූ යමෙක් කළ ගුණය නො දනී
ද, හෙ තෙමේ පසුව තමාට කළ යුතු යම් කිසිවක් ඇති වූ කල්හි
එයට උපකාර වන කෙනකු නො ලබයි.

කෙළෙහි ගුණ නො දන්නහුගේ අර්ථයන් නැසෙන බව

(80) පෙර අනෙකකු ගෙන් උපකාර ලැබූ යමෙක් එය නො
සලකා නම් ඔහු බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අර්ථයෝ නැසෙති.

81. යො පුබ්බෙ කත කල්‍යාණො කතත්ථමනුඤ්ච ජ්ඣධති
අත්ථා තස්ස පට්ඨිධති යෙ හොත්ති අභිපත්ථිතා.

(7 නි. දල්හධම්ම ඡා.)

82. නිහියති පුරිසො නිහිත සෙවී
න ච භායෙථ කදවී තුල්‍යසෙවී.
සෙට්ඨමුපතමං උදෙති ඛිප්පං
තස්මාත්තනො උත්තරං භජෙථෙ

(අංගුත්තර නික නිපාත)

83. අකතඤ්ඤ මකත්තාරං කතස්සජ්ජතිකාරකං
යස්මිං කතඤ්ඤතා තත්ථි තීරත්ථා තස්ස සෙට්ඨතා.

84. යස්ස සම්මුඛ විණ්ණෙන මිත්ත ධම්මො න ලබ්භති.
අනුසුය මනක්කොසං සතිකං තම්භා අපක්කමෙ.

(4 නි. ජවසකුණ ඡා.)

(81) පෙර අනුන් ගෙන් උපකාර ගත් යමෙක් එය සලකා
නම් ඔහු බලාපොරොත්තු වන්නා වූ අර්ථයෝ වැඩෙති.

සේවනය

(82) භීතයන් සේවනය කරන්නේ පිරිහේ. සමානයන්
සේවනය කරන්නේ සිටි තත්ත්වයෙන් නො පිරිහේ. ශ්‍රේෂ්ඨයන්
සේවනය කරන්නේ වහා දියුණුවට පැමිණේ. එබැවින් තමන්ට
වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයන් භජනය කරවු.

කෙළෙහි ගුණ නො දන්නහු ගෙන් ඇත් විය යුතු බව

(83) කෙළෙහි ගුණ නො දන්නා වූ, අනුන්ට උපකාරයක්
නො කරන්නා වූ, කළ ගුණයට ගුණයක් නො කරන්නා වූ, යමකු
කෙරෙහි කළ ගුණ සැලකීම නැද්ද ඔහු සේවනය කිරීම නිෂ්ඵල ය.

(84) යමකුට වැඩ කිරීමෙන් මිත්‍රධර්මය නො ලැබේ ද
දෙස් නො කියා ආක්‍රෝශ නො කොට සෙමින් ඔහු ගෙන් ඉවත්
වන්නේ ය.

- 85. යො තෙ විස්සසතෙ තාත විස්සාසකද්ව ඛමෙය්‍ය තෙ සුස්සු සී ච තිතික්ඛි ච තං භජෙහි ඉතො ගතො.
- 86. යස්ස කායෙන වාචාය මනසා තත්ථී දුක්කතං, උරසී ච පතිට්ඨාය තං භජෙහි ඉතො ගතො
- 87. යො ච ධම්මෙන චරති, චරත්තො පි න මඤ්ඤති, විසුද්ධකාරීං සප්පඤ්ඤං තං භජෙහි ඉතො ගතො
- 88. හද්දිදිරාගං කපිචිත්තං පුරිසං රාග විරාගිතං, තාදිසං තාත මාසෙවී තිම්මත්‍රස්සම්පි වෙ සියා.

භජනය කළ යුතු අය

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් තමන් කෙරෙන් ඉවත් ව යනු කැමති පුත්‍රයාට කළ අනුශාසනයෙකි.

(85) දරුව, නුඹට යමෙක් විශ්වාස ද, නුඹේ විශ්වාසය හේ පිළිගනී ද, නුඹේ විශ්වාස වචන අසනු කැමැත්තේ ද, නුඹේ වරද ඉවසා ද මෙයින් ගියා වූ නුඹ ඒ පුද්ගලයා භජනය කරන්නෙහි ය.

(86) කය වචන සිත යන තුනෙන් ම යමකු ගේ වරදක් නැද්ද, මෙයින් ගියා වූ නුඹ දරුවකු සේ පිහිටා ඔහු භජනය කරන්නෙහි ය.

(87) යමෙක් දැහැමින් හැසිරේ ද, ඒ නිසා උඩගු නො වේද, මෙයින් ගියා වූ නුඹ පිරිසිදු ක්‍රියා ඇත්තා වූ ඒ පුද්ගලයා භජනය කරන්නෙහි ය.

(88) කහ සායම වැනි අස්ථිර සිත් ඇත්තා වූ වදුරකු ගේ සිත මෙන් වහා වෙනස් වන සිත් ඇත්තා වූ, වරින් වර සතුරු මිතුරු වන්නා වූ තැනැත්තා, ආශ්‍රය කිරීමට ලොව මිනිසුන් නැති වුව ද භජනය නො කරන්නෙහි ය.

- 89. ආසිවිසංච කුපිතං මිල්භ ලිත්තං මහාපථං
ආරකා පර්වජ්ජෙ හි යානිච විසමං පථං
- 90. අනත්ථා තාත චඩ්ඨන්ති. බාලං අච්චුපසෙචතො,
මාස්සු බාලෙන සධගඤ්ජ් අමීත්තෙනෙච සබ්බද.
- 91. තං තාහං තාත යාචාමි, කරස්සු චචතං මම,
මාස්සු බාලෙන සධගඤ්ජ් දුක්ඛො බාලෙහි සංගමො
(9 නි. හමිද්දිරාග ජා.)
- 92. ත සත්ථචං කා පුර්සෙන කයිරා
අරියො අනරියෙන පජාතමත්ථං,
වීරා තුචුත්ථො පි කරොති පාපං
ගජො යථා ඉන්දසමාන ගොත්තං.

(89) කිපියා වූ සර්පයකු මෙන් ද, අසුවී තැවරුණු මාර්ගයක් මෙන් ද, විෂම මාර්ගය රථයෙන් යන්නවුන් විසින් හරනාක් මෙන් ද, වහා වෙනස් වන්නා වූ පුද්ගලයා කෙරෙන් දුරින් ම දුරු වන්නෙහි ය.

(90) දරුව, වැඩියෙන් බාලයන් සේවනය කරන්නා හට අනර්ථයේ වැඩෙහි. සතුරන් හා එක් නො වන්නාක් මෙන් ම, හැම කල්හි ම බාලයන් හා ද එක් නො වෙව.

(91) දරුව, මම නුඹට යාඥ කරමි. මාගේ චචනය කරව. කිසි කලෙක බාලයන් හා සමාගම් නො කරව. බාලයන් හා සංගමය දුකෙකි.

අසත් පුරුෂයන් ආශ්‍රය කිරීමේ නපුර

(92) අථානථී දෙක දන්නා වූ ආයතීයා අභායතී වූ අසත්පුරුෂයා හා මිතුරුකම් නො කරන්නේ ය. තමා විසින් පෝෂණය කළ ඇතා ඉන්දසමානගොත්ත තවුසාට නපුර කළාක් මෙන් බොහෝ කලක් ආශ්‍රය කළා වූ ද අසත්පුරුෂයා නපුර කරන්නේ ය.

93. යත්ථෙව ජඤ්ඤා සද්ධියො මමන්ති
 සීලෙන පඤ්ඤාය සුතෙන වා පි,
 තෙනෙ ච මෙත්තිං කසිරාථ ධිරො
 සුඛාවහො සජ්ජුර්සෙන සධගමො.

(2 නි. ඉන්ද්‍රසමාන ගොත්ත ජා.)

94. න සත්ථවස්මා පරමත්ථී පාපියො
 යො සත්ථවො කාජුර්සෙන හොති,
 සත්තජ්ජිතො සජ්ජිතා පායසෙන
 කිච්ඡා තතං පණ්ණකුට්ඨං අද්ධිඨති.

95. න සත්ථවස්මා පරමත්ථී සෙයොහා
 යො සත්ථවො සජ්ජුර්සෙන හොති,
 සීහස්ස ව්‍යග්ගස්ස ච දිපිතො ච
 සාමාමුඛං ලෙපති සත්ථවෙන

(2 නි. සත්ථව ජා.)

(93) යම් පුද්ගලයකු ගැන ශීලයෙන් හා නුවණින් ද, උගත්කමින් ද, තමා හා සමාන බව දන්නේ නම් ඔහු සමග පමණක් මිතුරුකම් කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් හා එක්වීම සැප එළවන්නේ ය.

(94) අසත්පුරුෂයකු හා යම් එක්වීමක් වේ ද, එයට වඩා තවත් නපුරක් නැත. ගිතෙලෙන් හා කිරිබතින් පෝෂණය කළ ගින්න දුක සේ තනා ගත් පත්සල දැවී ය.

(95) සත්පුරුෂයකු හා යම් මිත්‍රත්වයක් වේ ද, එයට වඩා උතුම් අනෙකක් නැත. ආශ්‍රය නිසා මුව දෙන සිංහයාගේ ද ව්‍යාඝ්‍රයාගේ ද දිවියාගේ ද මුහුණු ලෙවින්නී ය.

96. න පාප ජන සංසෙවී අවිචන්ත සුඛ මෙධති,
ගොධා කුලං කකණ්ඨො ච කලිං පාපෙති අත්තාතං

(1 නි. ගෝධ ජා.)

97. අකරොත්තො පි වෙ පාපං කරොත්තමුපසෙවති
සධිකියො හොති පාපස්මිං අවණණො වස්ස රුහති.

(ඉතිච්ඡක්ක නික නිපාක)

98. න චණ්ණ රූපෙන තරො සුජාතො
න වීස්සසෙ ඉත්තර දස්සනෙන,
සුසඤ්ඤතා තඤ්ඨි වියඤ්ඤතෙන
අසඤ්ඤතා ලොක මිමං චරන්ති.

(96) පාපජනයන් සේවනය කරන්නේ සෑම කල්හි සෑප නො ලබා, කටුස්සා ගොයිකුලයට විනාශය පැමිණ වූවාක් මෙන් පාපීන් සේවනය කරන තැනැත්තේ තෙමේ ම තමාට විනාශය පමුණුවා ගන්නේ ය.

(97) ඉදින් පව් නො කරන්නේ වී නමුත් පව් කරන්නවුන් සේවනය කෙරේ නම් පාපයෙහි සැක කළ යුත්තෙක් වේ. ඔහුට අවර්ණයක් ද නගී.

මිනිසුන් හැදිනීම දුෂ්කර බව

(98) පැහැයෙන් හා සටහනින් මිනිසකු ලෙහෙසියෙන් හැදිනිය හැකි නො වේ. එ බැවින් සුළු දැකීමකින් කෙනකු විශ්වාස නො කරන්නේ ය. යහපත් පැවතුම් ඇති සිල්වතුන් ගේ වේශයෙන් සිල් නැත්තෝ ද මේ ලෝකයෙහි හැසිරෙති.

99. පතිරූපකො මත්තිකා කුණ්ඩලො ච
 ලොහවිධමාසො ච සුවණ්ණ ජන්තො,
 චරන්ති එකෙ පරිචාර ජන්තා
 අන්තො අසුද්ධා බහි සොහමානා.

(කෝසල සංයුත්ත)

100. වාචාය සබ්බලො මනො විදුග්ගො
 ජන්තො කුප සයොච කණ්භසජපො,
 ධම්මධජො ගාමනිගමෙසු සාධු සම්මනො
 දුජජානො පුරිසෙන බාලිසෙන.

(6 නි. ධම්මධජ ජා.)

දුතියං සතකං.

(99) රත්රන් වැනි වූ මැටියෙන් කළ කුණ්ඩලාභරණයක් මෙන් ද, රනින් වැසූ තඹ කාසියක් මෙන් ද, පිරිවරින් තත්ත්වය වැසුණා වූ ඇතුළත අසුද්ධ වූ පිට පැත්ත පමණක් ලස්සන වූ ඇතමෙක් ලෝකයෙහි හැසිරෙති.

(100) සෑහ වී බිලයෙහි නිදන විසකුරු සර්පයකු වැනි වූ, මෘදු වචන ඇති නපුරු සිත් ඇති, ගම් නියමිගම් හි සත්පුරුෂයකැයි සම්මත වූ, ධර්ම කොඩියක් කොට ගෙන හැසිරෙන කෙරාටිකයා බාලයන් විසින් හැදින ගැනීමට දුෂ්කර ය.

ද්විතිය ගතකය නිමි.

1. යං යං හි රාජ භජති සත්තං වා යදිවා අසං,
සිලවන්තං වීසිලං වා වසං තස්සෙව ගච්ජති.
2. යාදිසං කුරුතෙ මිත්තං යාදිසකද්වුපසෙවති,
සො පි තාදිසකො හොති සහ වාසොහි තාදිසො
3. සෙවමානො සෙවමානං සම්ඵුට්ඨො සම්ඵුසං පරං,
සරො දිද්ධො කලාපං ට අලිත්ත මුපලිම්පති,
උපලෙප හයා ධිරො තෙව පාප සඛා සියා.
4. පුත්තිමච්ජං කුසග්ගෙන යො නරො උපනස්භති,
කුසාපි පුති වායන්ති එවං ඛාලුපසෙවනා.

**සේවනය කරනු ලබන තැනැත්තාට අනුව
සේවකයා ගේ චරිතය හැඩගැසෙන බව**

(1) යමෙක් සත්පුරුෂ වූ හෝ අසත්පුරුෂ වූ හෝ සිල්වත් වූ හෝ දුශ්ශීල වූ හෝ යමකු භජනය කෙරේ ද ඒ තැනැත්තා ඔහුගේ වසභයට පැමිණේ.

(2) යමෙක් යම් බදු පුද්ගලයකු මිත්‍ර කොට වෙසේ ද යම් බදු පුද්ගලයකු සේවනය කෙරේ ද හෙ තෙමේ ද එ බදු වෙයි. එක්ව විසීමේ සැටි එසේ ය.

(3) විෂ පෙවූ භීය විෂ නැති කොපුවෙහි ද විෂ ගල්වන්තාක් මෙන් සේවනය කරනු ලබන අසත්පුරුෂයා තමා ආශ්‍රය කරන පව් නැති අනෙකා ගේ සන්තානයෙහි පව් ගල්වන්නේ ය. නුවණැත්තේ පව්වන් වැළකී වෙසෙන තමා ගේ සන්තානයෙහි පව් කැවරෙනවාට බියෙන් පාප යහළුවන් ඇත්තෙක් නො වන්නේ ය.

(4) යම් මිනිසෙක් කුසතණයෙන් කුණු මාලු බඳී ද එයින් තණ ද ගඳ හමන්නේ වේ. බාල සේවනයේ සැටි ද එසේ ම ය.

5. තරඤ්ච පලාසෙන යො නරො උපතස්හති.
පත්තා පි සුරහි වායන්ති එවං ධීරුපසෙවනා

6. තස්මා පත්ත පුටස්සෙ ච ඤත්වා සම්පාක මත්තනො,
අසත්තෙ නොපසෙවෙයා සත්තො සෙවෙයා පණ්ඩිතො
අසත්තො නිරයං තෙත්ති සත්තො පාපෙන්ති සුග්ගතිං

(20 නි. සත්තිගුම්බ ජා.)

7. සාහු දස්සත මරියානං සත්තිවා සො සද සුඛො,
අදස්සනෙත බාලස්ස නිච්ච මෙව සුඛී සියා.

(ධ. සුඛ වග්ග)

8. සබ්භිරෙව සමාසෙථ සබ්භි කුබ්බෙථ සත්ථවං,
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤාය සෙයො හොති න පාපියො.

(5) යම් මිනිසෙක් කොළයකින් තුවරලා ඔතා ද එයින් ඒ කොළය ද සුවද හමන්නේ වේ. නුවණැතියන් සේවනය කිරීම ද එ බඳු ය.

(6) එ බැවින් ඔතන කොළයට මෙන් ම තමාටත් සත් පුරුෂ සේවනයේ විපාකය වන බව දැන අසත්පුරුෂයන් සේවනය නො කරන්නේ ය. සත්පුරුෂයන් සේවනය කරන්නේ ය

සත්පුරුෂයන් දැකීම හා අසත්පුරුෂයන් දැකීම

(7) ආයතීයන් දැකීම ද යහපති. ඔවුන් හා එක්ව විසීම හැම කල්හි ම සැපයෙකි. බාලයා නො දැකීමෙන් නම් හැම කල්හි ම වන්නේ සැපයෙකි.

සත්පුරුෂ සේවනයේ අනුසස්

(8) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් සමග ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ පඤ්ච ශීල දහශීලාදී ගුණධර්මය දැන උතුමෙක් වේ. පව්වෙක් නො වේ.

- 9. සබ්බිකාරොප සමාසෙඨ සබ්බිකා කුඛ්ඛෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය පඤ්ඤා ලබ්භති නාඤ්ඤතො
- 10. සබ්බිකාරොප සමාසෙඨ සබ්බිකා කුඛ්ඛෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය සොක මජ්ඣෙක න සොචති.
- 11. සබ්බිකාරොප සමාසෙඨ සබ්බිකා කුඛ්ඛෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය ඤාති මජ්ඣෙක වීරොචති.
- 12. සබ්බිකාරොප සමාසෙඨ සබ්බිකා කුඛ්ඛෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය සත්තා ගච්ඡන්ති සුග්ගතිං.
- 13. සබ්බිකාරොප සමාසෙඨ සබ්බිකා කුඛ්ඛෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤදාය සත්තා තිට්ඨන්ති සාතතං.

(9) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් සමග ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන ප්‍රඥව ලැබේ. අනෙකකින් එය නො ලැබේ.

(10) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන ශෝක මධ්‍යයේ ශෝක නො කෙරේ.

(11) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන නෑයන් මැද බබලයි.

(12) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සත්ත්වයෝ සුගතියට යෙති.

(13) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සත්ත්වයෝ සෑම කල්හි සුවසේ සිටිති.

14. සබ්භිරෙව සමාසෙඨ සබ්භි කුබ්බෙඨ සන්ථවං.
සතං සද්ධම්ම මඤ්ඤාය සබ්බ දුක්ඛා පමුච්චති.

(දේවතා සංයුක්ත)

15. සවෙ ලග්ගෙඨ තිපකං සභායං
සද්ධිං චරං සාධු වීහාරී ධීරං
අභිභූයා සබ්බානි පරිස්සයානි
චරෙයා තෙතත්තමනො සනිමා.

16. නො වෙ ලග්ගෙඨ තිපකං සභායං
සද්ධිං චරං සාධු වීහාරී ධීරං
රාජා ච රට්ඨං වීජිතං පභාය
ඵකො චරෙ මාතධගරඤ්ඤො ච නාගො.

17. ඵකස්ස චරිතං සෙයො
තත්ථි බාලෙ සභායතා
ඵකො චරෙ න ච පාපානි කසිරා.
අප්පොස්සුක්කො මාතධගරඤ්ඤො ච නාගො.

(9 ති. කෝසම්බි ජා.)

(14) සත්පුරුෂයන් සමග ම එක් වවු. සත්පුරුෂයන් හා ම මිතුරුකම් කරවු. සත්පුරුෂයන් ගේ සදහම් දැන සියලු දුකින් මිදේ.

(15) නුවණැත්තා වූ මනා පැවතුම් ඇත්තා වූ ධෛර්යවත් වූ එක්ව හැසිරෙන්නා වූ මිතුරකු ලබන්නේ නම් සියලු උවදුරු මැඩ සිහියෙන් යුක්තව සතුටු සිතින් ඔහු හා එක්ව හැසිරෙන්නේ ය.

ඒක වය්භාව

(16) නුවණැත්තා වූ මනා පැවතුම් ඇත්තා වූ ධෛර්යවත් වූ එක්ව හැසිරෙන්නා වූ මිතුරකු නො ලබා නම් ඉදින් අක් පක් කර ගත් රට හැර හැසිරෙන්නා වූ රජකු මෙන් ද වනයෙහි එකලා ව හැසිරෙන හස්ති රාජයකු මෙන් ද තනි ව හැසිරෙන්නේ ය.

(17) තනිව හැසිරීම උතුම් ය. යහළු වී ගත යුක්තක් බාලයා කෙරෙහි නැත. පව් නො කරන්නේ ය. පිරිස් පාලනය ගැන උත්සාහය හැර වනයේ හුදකලාව වෙසෙන නාගරාජයා මෙන් හැසිරෙන්නේ ය.

- 18. වරක්දවෙ නා ධීගච්ඡෙය්‍ය සෙය්‍යං සද්දිස මත්තනො.
එක වරියං දල්භං කයිරා තත්ථි බාලෙ සභායතා.
(ධ. බාල වග්ග)
- 19. යස්මිං මනො නිච්ඡති චිත්තං වා පි පසිදති
අද්ධිඨපුඛ්ඛකෙ පොසෙ කාමං තස්මිං පි විස්සසෙ.
(1 නි. සාකේත ජා.)
- 20. න විස්සසෙ අච්ඡස්ත්ථෙ විස්සත්ථෙ පි න විස්සසෙ
විස්සාසා භය මත්ථෙති සිභා ට මීගමාතුකා.
(1 නි. විස්සාස භෝජන ජා.)
- 21. තාස්මසෙ කත පාපමිහි තාස්මසෙ අලික වාදිනෙ
තාස්මසෙ අත්ථඨ පක්ඛ්ඛමිහි අභිසත්තෙ පි තාස්මසෙ

(18) මිතුරන් සොයන තැනැත්තේ තමාට වඩා උතුම් වූවකු හෝ තමා හා සම වූවකු හෝ නො ලැබුයේ නම් එකලා ව විසීම ම කරන්නේ ය. යහළු වීමෙන් ගත යුත්තක් බාලයා කෙරෙහි නැත.

විශ්වාස කළ යුතු නො කළ යුතු අය

(19) පෙර නුදුටු විරූ යම් කිසිවකු කෙරෙහි දුටු පමණින් තමා ගේ සිත පිහිටා ද, දුටු පමණින් සිත පහදී ද, පෙර නුදුටු විරූ ඒ තැනැත්තා කෙරෙහි ඒකාන්තයෙන් විශ්වාස කරන්නේ ය.

(20) අවිශ්වාසයා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. විශ්වාසයා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. මිච්චින කෙරෙහි විශ්වාසය කැබීමෙන් සිංහයාට මරණය පැමිණියාක් මෙන් විශ්වාසය නිසා භය පැමිණේ.

(21) වරක් වරද කළ පුද්ගලයා විශ්වාස නො කරන්නේ ය. බොරු කියන්නා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. තමා ගැන ම බලන්නා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. පමණට වඩා ශාන්ත තැනැත්තා ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

- 22. හටන්ති හෙකෙ පුරිසා ගොපිපාසික ජාතිකා,
සසන්ති මඤ්ඤෙ මිත්තාති වාචාය න ච කම්මුතා.
- 23. සුක්ඛඤ්ඤප්ප්ලි පග්ගහිතා වාචාය පප්පිගුණේඨිතා,
මනුස්ස ඵෙග්ගුතා සිද්දෙ යස්මිං තත්ථී කතඤ්ඤතා.
- 24. න හි අඤ්ඤඤඤඤ චිත්තාතං ඉත්ථිතං පුරිසාන වා,
නානා ච කත්වා සංසග්ගං තාදිසම්පි තාස්මසෙ
- 25. අතරියකම්මං මක්කත්තං අත්ථෙතං සබ්බ සාතිතං
නිසිතං ච පට්ඨිජන්තං තාදිසම්පි තාස්මසෙ.
- 26. මිත්තරුපෙතිධෙකච්චෙ සාබල්ලෙන අවෙතසා,
විවිධෙහි උපායෙහි තාදිසම්පි තාස්මසෙ.

(22) ජලයට කිසි ආධාරයක් නො කොට බඩ පුරා බී යන පිපාසිත ගවයන් වැනි ඇතැම් පුරුෂයෝ වෙති. ඔවුහු ක්‍රියාවෙන් කිසිවක් නැති ව වචනයෙන් පමණක් සංග්‍රහ කරමින් මිත්‍රයන් ගසා කති.

(23) හිස් අත මසවා ගෙන කථාවෙන් සියල්ල වසා ගෙන එන නිසරු මිනිසුන් ආශ්‍රය නො කරන්නේ ය. කෘතඤ්ඤාව නැති මිනිසුන් ද ආශ්‍රය නො කරන්නේ ය.

(24) වරින් වර එක එක සිත් ඇති කර ගන්නා වූ ස්ත්‍රීන් හා පුරුෂයන් ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය. අනතුරු කරනු පිණිස නොයෙක් ආකාරයෙන් මිතුරු වන්නවුන් ද විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

(25) නො මනා වැඩට බැස සිටින්නා වූ ස්ථීර කථා නැත්තා වූ ඉඩක් ලද හොත් සියල්ල වනසන්නා වූ වැසි තිබෙන තියුණු කඩුවක් බඳු පුද්ගලයන් විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

(26) ඇතමෙක් නපුරු සිතින් මටසිඵවු වචනයෙන් නොයෙක් උපායෙන් මිත්‍ර වේශයෙන් එති. එබඳු පුද්ගලයන් විශ්වාස නො කරන්නේ ය.

27. ආමීසං වා ධනං වා පි යත්ථ පස්සති තාදියො,
දුගිං කරොති දුම්මෙධො තඤ්ච ඤාත්වාන ගච්ඡති.

(10 නි. කුක්කුච ජා.)

28. සතාසනං කුඤ්ඤරං කණ්ඨ සජ්ජං
මුද්ධාගිසිත්තං පමද ව සබ්බා,
එතෙ තරො තිච්චයත්තො හජෙථ
තෙසං හට්ඨෙ දුබ්බිදු සබ්බ භාවො.

29. ත විස්සසෙ සාඛ පුරාණ සත්ථතං
ත විස්සසෙ මිත්ත පුරාණ වොරං
ත විස්සසෙ රාජා සබා මමන්ති
ත විස්සසෙ ඉත්ථි දසත්ත මාතරං.

(27) එ බඳු පුද්ගලයා යම් තැනක කෑයුත්තක් හෝ ධනයක් හෝ දකී ද එ කල්හි ද්‍රෝහි වී ඒවා පැහැර ගෙන මිතුරා ද නසා යයි.

(28) ගින්න ය, ඇතා ය, සර්පයා ය, රජ ය, සියලු ස්ත්‍රීහු ය යන මොවුන් හජනය කරන තැනැත්තේ නිකර ම සිහියෙන් යුක්තව එය කරන්නේ ය. ඔවුන්ගේ අදහස දැන ගැනීමට දුෂ්කර ය.

(29) සර්පාදීන් විසිය හැකි බැවින් පරණ කොළ අතු ඇතිරිල්ල කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. පරණ මිතුරකු වූ සොරා ද ඒ පරණ මිතුරු කම නිසා විශ්වාස නො කරන්නේ ය. මා ගේ යහළුවෙක කියා රජු කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. දරුවන් දශ දෙනකු ගේ මවක වුව ද ස්ත්‍රිය කෙරෙහි විශ්වාසය නො තබන්නේ ය.

30. න වීස්සසෙ රාම කරාසු නාරිසු
 අච්චන්ත සීලාසු අසඤ්ඤතාසු
 අච්චන්ත පෙමානු ගතස්ස හරියා
 න වීස්සසෙ තිත්ථ සමාහි නාරියො.

(80 ති. කුණාල ජා.)

31. ගුය්හස්ස හි ගුය්හ මෙව සාධු
 න හි ගුය්හස්ස පසත්ථ මාවි කම්මං.
 අතිප්ඵාදය සහෙය්‍ය ධීරො
 තිප්ඵන්තත්ථො යථා සුඛං හණෙය්‍ය.

32. න ගුය්හ මත්ථං විචරෙය්‍ය රක්ඛෙය්‍ය නං යථා තිධිං.
 න හි පාතුකතො සාධු ගුය්හො අත්ථො පජානතා.

33. ඵයා ගුය්හං න සංසෙය්‍ය අමීත්තස්ස ච පණ්ඩිතො,
 යො චා මීසෙන සංභීරො හදයත්ථෙතො ච යො නරො

(30) අඤයන් කෙරෙහි රාගය නහා සිට වන්නා වූ ආචාර ශීලය ඉක්මවා සිටින්නා වූ නො හික්මුණා වූ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ද විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. භාය්‍යාව තමාට ඉතා ප්‍රේම කරන්නීය කියා ද විශ්වාසය නො තබන්නේ ය. ස්ත්‍රීහු සර්වසාධාරණ තීර්ථ චූන්නෝ ය.

රහස්

(31) රහස් රහස්ක් ලෙස තබා ගැනීම ම යහපති. රහස් හෙළි කිරීම පැසසිය යුත්තක් නොවේ. නුවණැත්තේ නො බිඳෙනු පිණිස නො කියා ඉවසන්නේ ය. කාරණය මුදුන් පත් වූ පසු කැමති පරිදි කියන්නේ ය.

(32) සැහවිය යුතු කරුණු නො හෙළි කරන්නේ ය. එය නිධානයක් සේ ආරක්‍ෂා කරන්නේ ය. සැහවිය යුත්ත හෙළි කරන ලද්දේ යහපත් නො වේ.

(33) ස්ත්‍රියට රහස් නො කියන්නේ ය. සතුරාට ද නො කියන්නේ ය. යමෙක් ආමිෂයෙන් පොළඹවා ගත හැකි ද ඔහුට ද නො කියන්නේ ය. සිතේ අනෙකක් තබා මිත්‍ර රූපයෙන් කථා කොට සිත පැහැර ගන්නා තැනැත්තාට ද රහස් නො කියන්නේ ය.

- 34. ගුසිභ මත්ථමසම්බුද්ධං සම්බොධයති යො නරො.
මත්ත ගෙද භයා තස්ස දස ගුතො තීතික්ඛති.
- 35. යාවත්තො පුරිසස්සත්ථං ගුය්හං ජාතන්ති මත්තිතං
තාවත්තො තස්ස උබ්බෙගා තස්මා ගුය්හං න විස්සජේ
- 36. වීච්චිව භාසෙය්‍ය දිවා රහස්සං
රත්තිං ගිරං නාතිවෙලං පමුඤ්ථෙව,
උපස්සුතිකාහි සුණන්ති මත්තං
තස්මා මත්තො ඛිප්ප මුපෙති ගෙදං.

(උම්මග්ග ඡා.)

37. මමන්තපාතං විපුලං උලාරං
උප්පජ්ජති මස්ස මණ්ඤ්ඤ හෙතු.
තං තෙ න දස්සං අභියාවකොසි
න වා'පි තෙ අස්සමං ආගමීස්සං.

(34) රහස කා හටවත් නො දැන්විය යුතු ය. යම් මිනිසෙක් එය අනුන්ට දන්වා නම් ඔහුට අනෙකා ගේ දසයෙකු මෙන් වී සියල්ල ඉවසන්නට සිදු වන්නේ ය.

(35) පුරුෂයකු ගේ රහස් කරුණ යම් පමණ අය දනිත් නම් එ පමණට ඔහුට තැනි ගැනුම් ඇත්තේ ය. එ බැවින් රහස හෙළි නො කරන්නේ ය.

(36) රහස කථා කරන තැන ජනයාගෙන් හිස් කරවා ගෙන දවල් කථා කරන්නේ ය. රාත්‍රියේ වැඩි වෙලාවක් රහස කථා නො කරන්නේ ය. සැහවී රහස් අසා ගන්නෝ ඇතහ. ඒ හේතුවෙන් මන්ත්‍රය වහා බිඳෙන්නේ ය. (කථා කළ දෙය සිදු නො වන්නේ ය.)

ඉල්ලීම

මෙය කණ්ඨ මාණික්‍යය ඉල්ලූ තවුසාට නො සතුටු වූ නාගරාජයකු විසින් කියන ලද්දකි. මණිකණ්ඨ ජාතකය බලනු.

(37) මේ මාණික්‍ය නිසා මා හට උසස් ආහාරපාන බොහෝ උපදින්නේ ය. එය ඔබට නො දෙන්නෙමි. ඔබ පමණ ඉක්මවා ඉල්ලන්නෙහි ය. ඔබ ගේ අසපුවට ද මම නැවත නො එන්නෙමි.

38. සුසු යථා සක්ඛර ධොත පාණී
 තාසෙසි මං සෙලං යාවමානො
 තං තෙන දස්සං අභියාවකෝසි
 න වාපි තෙ අස්සමං ආගමීස්සං.

39. න තං යාවෙ යස්ස පියං ජීහිංසෙ
 දෙස්සො හොති අභියාවතාය,
 නාගො මණිං යාවිතො බ්‍රාහ්මණේන
 අදස්සනං යෙව තද්ඵ්ඤ්ඤමා.

(5 ති. මණිකණ්ඨ ජා.)

40. ද්වයං යාවතකො රාජ බ්‍රහ්මදත්ත නිගච්ඡති.
 අලාභං ධනලාභං වා එවං ධම්මා හි යාවතා

41. යාවතං රොදනං නාම පඤ්චාලානං රථෙසහ,
 යො යාවතං පච්චක්ඛාති තමාහු පටිරොදනං.

(38) තෙල්ගලෙහි මුවහත් කරන ලද කඩුවක් අතින් ගත් තරුණයකු විසින් බියගන්වන්නාක් මෙන් මාණික්‍යය ඉල්ලමින් ඔබ මා බිය ගැන්වූයෙහි ය. එය ඔබට නො දෙන්නෙමි. ඔබ පමණ ඉක්මවා ඉල්ලන්නෙහි ය. මින් මතු මම ඔබගේ මේ අසපුවට ද නො එන්නෙමි.

(39) යම් දෙයක් යමකුට ප්‍රිය බව දන්නේ නම් ඒ දෙය ඔහු ගෙන් නො ඉල්ලන්නේ ය. පමණ ඉක්මවා ඉල්ලීමෙන් අප්‍රිය වේ. බ්‍රාහ්මණයා විසින් මැණික ඉල්ලූ නාගයා ඔහුට නො පෙනී ම ගියේ ය.

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ බ්‍රහ්මදත්ත රජුට කී ගාථා තුනකි.

(40) බ්‍රහ්මදත්ත රජතුමාණෙනි, ඉල්ලන තැනැත්තේ ධනය ලැබීම හෝ නො ලැබීම යන දෙකින් එකකට පැමිණේ. ඉල්ලීමේ සැටි එසේ ය.

(41) පඤ්චාල රජතුමාණෙනි, ඉල්ලීම නම් හැඩීමකි. යමෙක් ඉල්ලීම ප්‍රතිකෂේප කෙරේ ද එය නැවත හැඩීමකැයි නුවණැතියෝ කීහ.

42. මාමද්දසංසු රොදන්තං පඤ්චාලා සුසමාගතා,
තුවං වා පටිරොදන්තං තස්මා ඉච්ඡාම' හං රහො.

(4 නි. බ්‍රහ්මදත්ත ජා.)

43. යෙ මෙ අහං න ජානාමී අට්ඨියෙන චණ්ඩබකා,
තෙ මං සධගම්ම යාවන්ති කස්මා ත්වං මං න යාවසී.

44. යාවකො අප්පියො හොති යාවං අදදමප්පියො,
තස්මා' හං තං න යාවාමී මා මෙ විදෙස්සනා අහු.

45. යො වෙ යාවතථ්වානො කාලෙ යාවං න යාවති,
පරඤ්ච සුඤ්ඤා ධංසෙති අත්තනා' පි න ජ්වති.

(42) ඔබගෙන් ඉල්ලීම් වශයෙන් හඬන්නා වූ මා ද ඉල්ලූ දෙය නො දීම් වශයෙන් හඬන්නා වූ ඔබ ද මෙකැනට රැස් වූ පඤ්චාල රච වැසියෝ නො දකින්නවා යි ඔබ හා කථා කිරීමට මම ජනයන් නැති තැනක් කැමති වෙමි ය. (බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකය බලනු)

ආයාසත් ගේ ඉල්ලීම

මෙය අට්ඨියේන නම් වූ තාපසයන් හා බ්‍රහ්මදත්ත රජු අතර ඇති වූ කථාවකි.

(43) අට්ඨියේනයන් වහන්ස, මේ යාවකයෝ කවරහු දැ යි මම නො දනිමි. ඔවුහු අවුත් මාගෙන් නොයෙක් දේ ඉල්ලති. ඔබ වහන්සේ මාගෙන් කුමක් නිසා කිසිවක් නො ඉල්ලන්නහු ද?

(44) ඉල්ලන තැනැත්තේ දෙන තැනැත්තාට අප්‍රිය වේ. ඉල්ලන දේ නො දෙන තැනැත්තා ද ඉල්ලන්නහුට අප්‍රිය වේ. එ බැවින් මම ඒ අප්‍රිය භාවය මාහට නො වේවා' යි ඔබගෙන් කිසිවක් නො ඉල්ලමි.

(45) ඉල්ලීමෙන් ජීවත් විය යුතු වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණාදී යමෙක් සුදුසු කල්හි ඉල්ලිය යුත්ත නො ඉල්ලා නම් හෙතෙමේ දයක වූ අනෙකා ද පිනෙන් පිරිහෙවයි. හෙතෙමේ ද ජීවත් නො වෙයි.

- 46. යො ව යාවත ජ්වානො කාලෙ යාවං හි යාවති.
පරඤ්ච සුඤ්ඤං ලබ්ගෙති අත්තනා' පි ච ජ්වති.
- 47. න වෙදිස්සන්ති සප්පඤ්ඤා දිස්වා යාවකමාගතං.
බ්‍රහ්මචාරී පියො මෙ' සි වරතං හඤ්ඤම්චිජ්ජි.
- 48. න වෙ යාවන්ති සප්පඤ්ඤා ධීරො වෙදිතු මරහති.
උද්දිස්ස අරියා තිට්ඨන්ති ඵසා අරියාන යාවතා.

(7 නි අට්ඨිසේන ජා.)

- 49. සවෙ තෙ දුක්ඛං උප්පජ්ජේ කාසිනං රට්ඨවට්ඨිජ්ජත.
මා බො නො තස්ස අක්ඛාහි යො තං දුක්ඛා න මොචයෙ.

(46) ඉල්ලීමෙන් ජීවත් විය යුතු යමෙක් සුදුසු කල්හි ඉල්ලිය යුක්ත දයකයා ගෙන් ඉල්ලා ද, හෙතෙම අනෙකාට පින් ලබවයි. තෙමේ ද ජීවත් වෙයි.

(47) දුන ඵලය දන්නා නුවණැත්තෝ ආ යාවකයා දැක නො කිපෙති. උතුම් පැවතුම් ඇත්තාණෙනි, ඔබ මට ප්‍රිය වූයෙහි ය. යමක් කැමති වන්නෙහි නම් එය ඉල්ලනු මැනවි'.

(48) නුවණැත්තෝ නො ඉල්ලන්නාහු ය. නුවණැති දයකයා දියයුක්ත දැන ගැනීමට සුදුසුය. ආයතීයෝ උදෙසා සිටිති. එය ආයතීයන් ගේ ඉල්ලීම ය.

පැමිණි දුක කිය යුතු නො කිය යුතු අය.

මෙය බෝසතාණන් වහන්සේ දුකට පත් වූ අවස්ථාවක දී බඹදක් රජුට කී ගාථා පෙළකි.

(49) කාශිරට වැසියන් ගේ රජ්ජරුවෙනි, ඉදින් ඔබට දුකක් උපන්නේ නම් යමෙක් ඒ දුකින් ඔබ නො මුදවා නම් ඔහුට ඒ දුක නො කියන්නේ ය.

- 50. යො තස්ස දුක්ඛ ජාතස්ස එකන්තමපි භාසනො,
ච්ඡපමොවෙය්‍ය ධම්මෙන කාමං තස්ස පට්ඨෙදයෙ.
- 51. යො අත්තනො දුක්ඛ මනානුසුට්ඨො
පට්ඨෙදයෙ ජන්තු අකාලරූපෙ
ආනන්දිනො තස්ස හටන්තස් මීන්තා
හිතෙසිනො තස්ස දුබ්බි හටන්ති
- 52. කාලඤ්ච ඤත්වාත තථාච්චස්ස
මෙධාවිතං එකමනං විදිත්වා,
අක්ඛෙය්‍ය තිජ්ජාති පරස්ස ධිරො
සණ්ඨං ගිරං අත්ථවතීං පමුඤ්ඤෙව
- 53. සවෙ ච ජඤ්ඤා අච්චස්ස හ මත්තනො
නා යං තීති මය්හ සුඛාගමාය,
එකො පි තිජ්ජාති සහෙය්‍ය ධිරො
සච්චං හිරොත්තජ්ජ මපෙක්ඛමානො.

(13 ති. දුක ඡා.)

(50) දුකට පැමිණියා වූ ඔබගේ දුක කී කල්හි යමෙක් ඉන් කොටසක් වත් පහකෙරේ නම් ඔහුට ඒ දුක කියතොත් කියන්නේ ය.

(51) අනුන් විසින් නැවත නැවත විචාරනු ලැබූ යමෙක් අකාලයෙහි තමා ගේ දුක මෙරමා හට කියා ද, එයින් ඔහු ගේ සතුරෝ සතුටු වන්නාහ. හිතවත්හු දුක් වන්නාහ.

(52) නුවණැත්තේ දුක කීමට සුදුසු කාලය දැන ගෙන කියනු ලබන අනෙකා තමා හා සම සිත් ඇති නුවණැතියකු බව දැන ගෙන අනෙකකුට තමා ගේ දුක කියන්නේ ය. කියන කල්හි දු අර්ථ සහිත වූ මොළොක් වූ වචනයෙන් කියන්නේ ය.

(53) ඉදින් පැමිණියා වූ දුක තමා ගේ හෝ අනුන් ගේ බලයකින් දුරු කළ නොහැකි එකක් බව දන්නේ නම්, මේ ලෝකධර්මය මා හට සැපය පිණිස පමණක් ඇතියක් නො වේය යි සලකා තමා කෙරෙහි ඇති ලජ්ජා භය දෙක අපේක්ෂා කරමින් නුවණැත්තේ තනිව ම දුක ඉවසන්නේ ය.

54. ලාභො අලාභො අයසො යසො ච
 නින්ද පසංසා ච සුඛඤ්ච දුක්ඛං.
 එතෙ අනිච්චා මනුජේසු ධම්මා
 අසස්සතා විජජරිණාම ධම්මා.

(8 නි. අංගුත්තර)

55. පොරාණමෙතං අතුල තෙතං අප්පත්තා මිච.
 නින්දන්ති භුණ්හි මාසිතං නින්දන්ති බහුගාණිතං.
 මිතගාණිමිපි නින්දන්ති තත්ථි ලොකෙ අනින්දිතො.

56. න වා හු න ච ගච්ඡසති න චෙතරහි විජ්ජති.
 එකත්තං නින්දිතො පොසො එකත්තං වා පසංසිතො

(ධ. කෝඨ වග්ග)

57. සෙලො යථා එකසතො වාතෙන න සමීරති,
 එවං නින්ද පසංසාසු න සමිඤ්ඤන්ති පණ්ඩිතා.

(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

අජට ලෝක ධම්මය

(54) ලාභ ය, අලාභ ය, යසස ය, අයසසය, නින්දව ය, ප්‍රශංසාව ය, සැප ය, දුක ය, යන මේ ස්වභාවයෝ මිනිසුන් කෙරෙහි අනිත්‍යයෝ ය, අශාශ්වකයෝ ය, පෙරළෙන ස්වභාවයෝ ය.

හැමදෙන ම නින්ද ලබන බව

(55) අතුලය, මේ නින්ද කිරීමේ සිරිත පරණ දෙයකි. අලුත් දෙයක් නො වේ. නො බැණ සිටින්නවුන්ට ද නින්ද කෙරෙහි. බොහෝ කථාකරන්නවුන්ට ද නින්ද කෙරෙහි. පමණට කථා කරන්නවුන්ට ද නින්ද කෙරෙහි. ලෝකයෙහි නින්ද නො ලබන්නෙක් නැත.

(56) නින්ද ම ලබන්නා වූ කෙනෙක් හෝ ප්‍රශංසා ම ලබන්නා වූ කෙනෙක් හෝ ලෝකයේ පෙර ද නො වීය. මතු ද නූපදනේ ය. දැනුදු නැත.

නින්ද ප්‍රශංසා නිසා පණ්ඩිතයන් නො සැලෙන බව.

(57) ඒකසත වූ මහා ගල සුළඟින් නො සැලේ. එ මෙන් පණ්ඩිතයෝ නින්ද ප්‍රශංසා නිසා නො සැලෙති.

58. යස්ස ජ්‍යො කාමකණ්ටකො
 අක්කොසො ච වධො ච බන්ධනඤ්ච
 පබ්බතො වීය සො ඨ්‍යො අනෙජො
 සුඛදුක්ඛෙසු න චෙධති සභික්ඛු.

(උදන.)

59. න සොචනාය පරිදෙචනාය
 සත්ථො ච ලබ්භො අපි අප්පකො' පි.
 සොචන්ත මෙතං දුක්ඛිතං වීදිත්වා
 පච්චත්ථිකා අත්තමනා හවන්ති.

60. යතො ච බො පණ්ඩිතො ආපදසු
 න චෙධති අත්ථ විනිච්ඡයඤ්ඤු.
 පච්චත්ථිකාස්ස දුබ්බා හවන්ති
 දිස්වා මුඛං අචිකාරං පුරාණං.

සුව දුක් දෙක්හි නො සැලෙන තැනැත්තා

(58) යමකු විසින් තෘෂ්ණා නමැති කටුව දිනන ලද ද ආක්‍රෝශය ද වධය ද බන්ධනය ද දිනන ලද ද සොලචන කෙලෙස් නැත්තේ පච්චතසක් සේ ස්ථිර හික්කු තෙමේ සැප දුක් දෙක්හි නො සැලේ.

ශෝකය

(59) ශෝක කිරීමෙන් ද හැඬීමෙන් ද මද වූ ද ප්‍රයෝජනයක් නො ලැබේ. ශෝක කරන්නා වූ දුක්ඛිත වූ පුද්ගලයා දැක ඔහු ගේ සතුරෝ සතුටු වන්නා හ.

(60) ඒ ඒ දෙය තේරුම් ගැනීමට සමත් වූ පණ්ඩිතයා යම් කලෙක නො සැලේ ද, විකාරයට නො පැමිණියා වූ පෙර පරිද්දෙන් ම පවත්නා වූ ඔහු ගේ මුහුණ දැක ඔහු ගේ සතුරෝ දුක් වෙති.

61. ජප්පෙන මත්තෙන සුභාසිතෙන
 අනුජප්පදතෙන පටෙණියා වා,
 යථා යථා යත්ථ ලහෙඨ අත්ථං
 තථා තථා තත්ථ පරක්කමෙය්‍ය

62. සවෙ පජානෙය්‍ය අලබ්භතෙය්‍යො
 මයා ච අඤ්ඤෙන වා එස අත්ථො,
 අසොචමානො අධිවාසයෙය්‍ය
 කම්මං දල්භං කිත්ති කරොමී දනී.

(අංගුත්තර නිකාය 5, නි.)

63. පුබ්බෙ ට මච්චං විජගත්ති ගොගා
 මච්චො වා තෙ පුබ්බතරං ජහාති,
 අසස්සතා ගොගිනො කාමකාමී
 තස්මා ත සොවාම' හං සොකකාලො.

(61) මන්ත්‍ර ජප කිරීමෙන් හෝ නුවණැතියන් හා මන්ත්‍රණය කිරීමෙන් හෝ ප්‍රිය වචනයෙන් කථා කිරීමෙන් හෝ තෑගි දීමෙන් හෝ වංශය දැක්වීමෙන් හෝ යම් යම් ආකාරයකින් යම් තෑතක අර්ථය සිදු වේ ද ඒ ඒ ආකාරයෙන් ඒ ඒ කාරණයෙහි උත්සාහ කරන්නේ ය.

(62) මේ කාරණය මා විසින් හෝ අනෙකකු විසින් හෝ කොතෙක් උත්සාහ කළත් නො ලැබිය හැකි බව යම් කලෙක දන්නේ ද එකල්හි “මා ගේ කරුමය මහත් ය දැන් කුමක් කෙරෙමි දැ” යි ශෝක නොකරමින් ඉවසන්නේ ය.

නුවණැතියන් විපතේ දී නො තැවෙන බව.

මෙය සතුරු රජෙකු විසින් රජය පැහැර ගෙන සිර ගෙයක දමා සිටි බඹදන් රජතුමා විසින් කියන ලද ගාථා දෙකකි. (මණ්ඩකපාල ජාතකය බලනු)

(63) කාමයන් කැමති වන තෑනැත්තාණෙනි, හෝගයෝ මිනිසා පළමුවෙන් ම හෝ හරිති. මිනිසා හෝ පළමු වෙන් හෝගයන් අත් හරී. වස්තුව නැති වී නැවත දිළිඳු වන බැවින් ද මැරී වස්තුවෙන් වෙන් වන බැවින් ද ධනවත්හු අස්ථිරයෝ ය. එ බැවින් මම ශෝක කාලයේදී ශෝක නො කරමි.

64. උදෙහි ආසුරනි වෙති වන්දො
 අත්ථං තපෙත්වාන පලෙති සුරියො,
 විදිතා මයා සත්තුක ලොක ධම්මා
 තස්මා න සොවාම' හං සොක කාලො.

(5 නි. මණ්ඩුණ්ඩල ජා.)

65. යං න සක්කා පාලෙතුං පොසෙත ලපතං බහුං.
 සක්ස්ස විඤ්ඤ මෙධාවි අත්තාන මුපතාපයො.

66. දහරා ව හි යෙ වුද්ධා යෙ බාලා යෙ ව පණ්ඩිතා,
 අභියා වෙව දලිද්ද ව සබ්බෙ මච්චු පරායණා.

67. ඵලාන මීච පක්කානං නිච්චං පපතනා හයං,
 ඵචං ජාතාන මච්චානං නිච්චං මරණතො හයං.

(64) සතුරු රජාණෙනි, වන්ද්‍රයා උදවෙයි. වැඩෙයි. අස්තයට යයි. සුයභියා ලොව තවා අස්තයට යයි. මා විසින් ලාභාලාභාදී ලෝක ධම්මයෝ දන්නා ලදහ. ඵ බැවින් මම ශෝක කාලයේ දී ශෝක නො කරමි.

මලවුන් ගැන හැඬීම නිෂ්ඵල බව

(65) මරණයක් ගැන බොහෝ විලාප කියන්නවුන් අතුරෙන් එක් පුරුෂයකු විසින් වත් යම් ජීවිතයක් නො රැක්ක හැකි ය. ඒ බව දන්නා නුවණැත්තේ ශෝක කොට හදා දෙඩා කුමට තමා ගේ ආත්මය තවන්නේ ද?

(66) ළදරුවෝ ය, මහල්ලෝ ය, බාලයෝ ය, පණ්ඩිතයෝ ය, පොහොසත්තු ය, දුප්පත්තු ය යන හැම දෙන ම මරණු ගේ වශයට පැමිණෙන්නෝ ය.

(67) ඉදුණු ගෙඩි වලට නිකතුරුව ම වැටීම පිළිබඳ බිය ඇත්තේ යම් සේ ද, එමෙන් උපන් සත්ත්වයනට නිකරම මරණයෙන් බිය ඇත්තේ ය.

68. සාය මෙකෙ න දිස්සන්ති පාතො දිට්ඨා ඛග්ගුප්පතං.
පාතො එකෙ න දිස්සන්ති සායං දිට්ඨා ඛග්ගුප්පතා.
69. පරිදෙවසමාතො වෙ කඤ්චී අත්ථං උදබ්බගෙ.
සම්මුල්ලො හිංස මත්තාතං කසිරා වෙතං විචක්ඛණො.
70. ක්ඛ්ඤො විචණ්ණො හට්ඨි හිංසා මත්තාත මත්තතා.
න තෙන පෙනා පාලෙත්ති තිරත්ථා පරිදෙවතා.
71. යථා සරණ මාදිත්තං වාරිතා පරිතිබ්බයෙ.
එවම්පි ධිරො සුතවා මෙධාවී පණ්ඩිතො තරො.
බ්ජපමුල්පතිතං සොකං වාතො තුලං ච ධංසයෙ
72. එකො ච මව්චො අව්චෙති එකො ච ජායතෙ කුලෙ.
සංයොග පරමා ත්වෙ ච සම්භොගා සබ්බ පාණීතං

(68) උදයේ බොහෝ ජනයෝ දක්නා ලැබෙත්. ඔවුන් ගෙන් ඇතමෙක් සවස නො දක්නා ලැබෙත්. සවස බොහෝ ජනයෝ දක්නා ලැබෙත්. ඔවුන් ගෙන් ඇතැමෙක් උදයේ නො දක්නා ලැබෙත්.

(69) මුළු වී තමාට ම හිංසා කරමින් හඬන තැනැත්තේ එයින් යම් කිසි අර්ථයක් ලබා නම් නුවණැත්තේ ඒ හැඩීම කරන්නේ ය.

(70) ශෝක කරන්නේ තමාට ම හිංසා කර ගැනීමෙන් කෘශ වේ. දුච්ඡී වේ. කෙනකු ගේ ශෝකයෙන්, මිය ගිය අය නො රැකෙති. හැඩීම නිෂ්ඵල ය.

(71) යම් සේ ගිනි ගත් ගෙය ජලයෙන් නිවන්නේ ද, එසේ උගත් නුවණැති මිනිස් තෙමේ, උපන්නා වූ ශෝකය, වාතය පුලුන් රොදක් සේ පිඹ හරින්නාක් මෙන් දුරුකරන්නේ ය.

(72) මිනිසා තනිව ම මෙලොවින් පහ වෙයි. තනිව ම නැවත උපදී. සියල්ලන් ගේ ම නෑ මිතුරු කම් එක්වීම ප්‍රධාන කොට ඇත්තේ ය.

73. තස්මා හි ධිරස්ස ඛණ්ණස්සුතස්ස
සම්පස්සතො ලොකමීමං පරඤ්ච,
අඤ්ඤදාය ධම්මං හදයං මනඤ්ච
සොකා මහත්තා පි ත තාපයන්ති.

(11 නි. දසරථ ඡා.)

74. න අත්තලික්ඛෙ න සමුද්ද මජ්ඣෙ
න පබ්බතානං විචරං පවිස්ස,
න විජ්ජති සො ජගතිජපදෙසො
යත්ථට්ඨිතො මුඤ්චෙය්‍ය පාපකම්මා.

(ධ. පාපවග්ග)

75. ලගති හත්තා හත්තාරං ජේතාරං ලගතෙ ජයං,
අක්කොසකො ච අක්කොසං රොසෙතාරඤ්ච රොසකො,
අථ කම්ම විට්ඨෙත සො විලුත්තො විලුම්පති.

(කෝසල සංයුත්ත)

(73) අෂ්ට ලෝක ධර්මය දැනීම නිසා මෙලොවත් පරලොවත් දක්නා වූ උගත් නුවණැති තැනැත්තා ගේ පසුව හා සිත මහත් වූ ද ශෝකයෝ නො තවති. තැවීමට සමත් නො වෙති.

කො තැනක සිටියත් කම්යෙන් නො මිදිය හැකි බව.

(74) අහසෙහි විසුයේ ද, සමුද්‍රමධ්‍යයට ගියේ ද, පච්ඡ විචරයකට පිවිසියේ ද, කම්යෙන් නො මිදේ. යම් තැනක වෙසෙන තැනැත්තේ පාපකම්මයා ගේ විපාකය නො ලබා ඉන් මිදේ ද එබඳු භූමි ප්‍රදේශයක් නැත.

කම්ය ආපසු කැරකෙන බව.

(75) අනුන් නසන තැනැත්තේ තමා නසන කෙනකු ද ලබයි. අනුන් පරදන තැනැත්තේ තමා පරදවන්නකු ද ලබයි. අනුන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නේ ආක්‍රෝශ කරන්නකු ලබයි. අනුන්ට රිදවන තැනැත්තේ තමාට රිදවන්නකු ලබයි. කම්ය ආපසු කැරකීමෙන් අනුන් අයත් දෙය පැහැර ගන්නා තැනැත්තා ගේ දෙය අනුන් විසින් පැහැර ගනු ලැබේ.

- 76. යො අප්පදුට්ඨස්ස නරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පොසස්ස අනඩගනස්ස,
තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං
සුඛුමො රජො පට්ඨාතං ච ඛිත්තො. (ධ. පාප වග්ග)
- 77. යො දණ්ඨෙත අදණ්ඨෙසු අප්පදුට්ඨෙසු දුස්සති,
දසන්ත මඤ්ඤතරං යාතං ඛිප්පමෙව නිගච්ඡති.
- 78. චෙදනං එරුසං ජාතීං සරීරස්ස ච හෙදනං,
ගරුකං වා පි ආබාධං චිත්තක්ඛෙපං ච පාසුතෙ.
- 79. රාජතො වා උපස්සග්ගං අබ්ගක්ඛාතං ච දරුණං,
පරීක්ඛයං ච ඤාතීතං හොගානඤ්ච පහඩගුරං

(76) අනුන්ට නපුරු කම් නො කරන්නා වූ පිරිසිදු පැවතුම් ඇත්තා වූ කෙලෙස් නැත්තා වූ තැනැත්තා හට යමෙක් නපුරු කම් කෙරේ ද, ඒ පාපය උඩු සුළඟට ගැසූ සියුම් ධූලියක් මෙන් ඒ බාලයා කරා ම ආපසු එන්නේ ය.

නිවැරදි උතුමන්ට වරද කරන්නවුන් විසින් මෙලොව ම විපාක දශයක් ලබන බව

(77) අනුන්ට නො රිදවන්නා වූ අපරාධ නො කරන්නා වූ රහතුන්ට යමෙක් පීඩා කිරීම් වශයෙන් අපරාධ කෙරේ ද, හෙ තෙමේ කරුණු දශයකින් එකකට මෙලොව දීම වහා පැමිණෙන්නේ ය.

(78) හෙ තෙමේ ශීර්ෂරෝගාදියෙන් උපදනා මහක් වූ චේදනාවකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. දුකසේ සපයා ගත් වස්තු පිරිහීමකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. අත් පා ආදියේ බිඳුමකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. ලාදුරු ආදී නපුරු රෝගයකට හෝ පැමිණෙන්නේ ය. උමතු බවට හෝ පැමිණෙන්නේ ය.

(79) හෙ තෙමේ තනතුරෙන් පහ කරනු ලැබීම් ආදී රජුන් ගෙන් වන උවදුරකට හෝ පැමිණේ. නො කළ වරදකින් වුව ද දරුණු චෝදනාවක් හෝ ලබන්නේ ය. තමාට පිහිට වන නැයන් ගෙන් හෝ පිරිහෙන්නේ ය. කුණු වීම් දිරා යාම් ආදියෙන් ඔහු සතු වස්තුව හෝ නැසෙන්නේ ය.

- 80. අඵ වස්ස අඟාරාති අග්ගි ධහති පාවකො,
කායස්ස හෙද දුප්පඤ්ඤො තිරසං යො උපපජ්ජති.
(ධ. දණ්ඩ වග්ග)
- 81. මාප්පමඤ්ඤෙඵ පාපස්ස ත මං තං ආගමිස්සති,
උදබිත්ථු නිපාතෙන උදකුමිහො පි දුරති,
දුරති බාලො පාපස්ස ථොක ථොකමිපි ආචිතං,
(ධ. පාප වග්ග)
- 82. මධු වා මඤ්ඤති බාලො යාව පාපං ත පච්චති,
යද ව පච්චති පාපං අඵ බාලො දුක්ඛං නිගච්ජති.
- 83. තහි පාපං කතං කම්මං සජ්ජු ඛිරං' ව මුච්චති,
ධහන්තං බාලමත්ථෙති ගස්මච්ජන්තො' ව පාවකො.
(ධ. බාල වග්ග)

(80) ඔහු ගේ ගෙවල් හෝ ගින්නෙන් දැවෙන්නේ ය. නුවණ නැත්තා වූ හෙ තෙමේ මරණින් මතු ද නරකයෙහි උපදනේ ය.

පාපය කුඩා යයි නො සිතිය යුතු බව.

(81) 'මා කළ පාපය සුළුය, එය විපාක දීම් වශයෙන් මා කරා නො එන්නේ ය'යි නො සිතවූ. දිය බිත්ථු වැටීමෙන් ද වතුර කළය පිරෙන්නේ ය. එ මෙන් මඳ මඳ වුව ද පවි කිරීමෙන් මෝඩයාට පවි පිරෙන්නේ ය.

මෝඩයාට පවි මී පැණිසේ බව.

(82) යම් තාක් පාපය විපාක දෙන තැනට නො පැමිණේ ද එතෙක් මෝඩයා එය මී පැණි සේ සිතයි. යම් කලෙක පාපය විපාක බවට පැමිණේ ද එකල මෝඩයා දුකට පත් වේ.

විපාක දෙන තුරු පාපය සැඟවී තිබෙන බව.

(83) දෙවූ කෙණෙහි ම කිරි නො මිදෙන්නාක් මෙන් පාපය කළ කෙණෙහි ම විපාක බවට නො පැමිණේ. එය විපාක දෙන තුරු නො නැසී අළුයෙන් වැසුණු ගිනි පුපුරක් සේ සන්තානය දවමින් බාලයා අනුව පවත්නේ ය.

- 84. වාණිජෝ' ව භයං මග්ගං අප්පස්සත්ථො මහද්ධනො,
විසං ජීවිතුකාමෝ' ව පාපානි පරිවජ්ජසෙ. (ධ. පාප වග්ග)
- 85. චරන්ති බාලා දුම්මේධා අමීත්තේතේ' ව අත්තනා,
කරොන්තා පාපකං කම්මං යං හොති කට්ඨකප්ඵලං.
- 86. න තං කම්මං කතං සාධු යං කත්වා අනුතප්පති,
යස්ස අස්සුමුඛො රොදං විපාකං පට්ඨෙවති.
- 87. තඤ්ච කම්මං කතං සාධු යං කත්වා නානුතප්පති,
යස්ස පතීනො සුමනො විපාකං පට්ඨෙවති.
- 88. පට්ඨෙවෙව තං කසිරා යං ජඤ්ඤා හිතමත්තනො,
න සාකට්ඨික වින්තාය මන්තා ධිරො පරක්කමෙ.

පාපය දුරු කළ යුතු අයුරු.

(84) බොහෝ ධනය ඇති මද පිරිස ඇති වෙළෙන්දු භය සහිත මහ හරනා මෙන් ද, ජීවත් වනු කැමැත්තා විසින් විෂය හරනා මෙන් ද නුවණැත්තේ පාපය හරනේ ය.

ධර්මයෙන් පහ වූ තැනැත්තා පශ්චාත්තාප වන බව.

(85) යම් කම්මයක් කටුක ඵල ඇත්තේ ද මෝඩයෝ එබඳු පටි කම් කරමින් සතුරකු බඳු වූ සිතින් හැසිරෙති.

(86) යම් කම්මයක් කොට පශ්චාත්තාප වේ ද කඳුළු පිරුණු මුහුණ ඇත්තේ හඬමින් යම් කම්මයක විපාකය විදින්නට වේ ද එබඳු කම්මය කරන ලදුයේ යහපත් නො වේ.

(87) යම් කම්මයක් කර නො පසු තැවේ ද යම් කම්මයක විපාකය සිනාවෙන් යුක්ත වූයේ සතුටු සිත් ඇත්තේ විදී ද එබඳු කම්මය කරන ලදුයේ යහපත් වේ.

(88) යම් කම්මයක් තමාට හිත යයි දන්නේ ද එය පළමු කොට කරන්නේ ය. නුවණැත්තා වූ ධෛර්‍යවත් තැනැත්තා රියකරුවන් ගේ සිත බඳු සිතින් වැඩ නො කරන්නේ ය.

89. යථා සාකච්ඡා පත්තං සමං හිත්වා මහා පඨං,
විසමං මග්ගමාරුස්භ අක්ඛච්ඡන්තොව සධායති.

90. ඵටං ධම්මා අපක්කම්ම අධම්ම මනුචත්තිය,
මන්දො මච්චුමුඛං පත්තො අක්ඛච්ඡන්තො ච සධායති.

(දේවපුත්ත සංයුත්ත)

91. යො පාණමතීපාතෙති, මුසාවාදකද්ව භාසති,
ලොකෙ අදින්නං ආදියති පරදරකද්ව ගච්ඡති.

92. සුරාමෙරය පාතකද්ව යො තරො අනුසුකද්ජති,
ඉධෙ ට මෙසො ලොකස්මිං මූලං ඛණ්ඨි අත්තනො.

(ධ. මල වග්ග)

93. ඉධ මොදති පෙච්ච මොදති
කතපුකද්දො උගයත්ථ මොදති,
සො මොදති සො පමොදති,
දිස්වා කම්ම විසුද්ධි මත්තනො.

(ධ. යමක වග්ග)

(89) යම් සේ රිය කරුවා සම මාර්ගය හැර මහා මාර්ගය හැර විෂම මාර්ගයට බැස සුන් අකුරු ඇත්තේ දුක් සහිත සිතුවිලි සිතා ද-

(90) එපරිද්දෙන් ධම්මයෙන් පහව අධම්මයට අනුකූල වී මෝඛයා මරු කටට පැමිණියේ සුන් අකුරු ඇතියහු මෙන් දුක් සහිත සිතිවිලි සිතයි.

මූල තසා ගත්තෝ.

(91-92) යමෙක් සතුන් මරා ද, බොරු කියා ද, ලෝකයෙහි නුදුන් දෑ සොරා ගනී ද, පරදරාවන් කරා යේ ද, සුරාමේරය පාතයෙහි යෙදේ ද, හෙතෙමේ මෙ ලොව තමාගේ මූල සාරත්තේ ය.

දෙලොව ම සතුටු වන තැනැත්තා.

(93) කරන ලද පින් ඇත්තේ මෙලොව ද සතුටු වෙයි. පරලොව ද සතුටු වෙයි. දෙලොව ම සතුටු වෙයි. හෙතෙමේ තමාගේ පින් කම දැක මෙලොව සතුටු වෙයි. එහි විපාකය විදිමින් පරලොව වඩාත් සතුටු වෙයි.

94. අත්තානං වෙ පියං ජඤ්ඤා න නං පාපෙන සංයුජේ,
නහි නං සුලභං හොති සුඛං දුක්ඛත කාරිනා.

(කෝසල සංයුක්ත)

95. අත්තනා කුරුතෙ ලක්ඛි අලක්ඛිං කුරුතත්තනා,
න හි ලක්ඛිං අලක්ඛිං වා අඤ්ඤො අඤ්ඤස්ස කාරකො.

(6 නි. සිරිකාලකණ්ණි ජා.)

96. යො වෙ පියං මෙති පියානුකට්ඨි
අත්තං තිරං කත්වා පියාති සෙට්ඨි,
යොණ්ඨො ට පිත්ථාන විසස්ස ථාලං
තෙනෙට යො හොති දුඛි පරත්ථ.

ආත්මය රුකිය යුතු බව.

(94) ඉදින් ආත්මය ප්‍රිය දෙයක් බව දන්නේ නම් ඒ ආත්මය පාපයෙන් යුක්ත නො කරන්නේ ය. පවි කරන්නා හට සැපය සුලභ නො වේ.

තමා විසින් ම තමා කාලකණ්ණියකු කර ගන්නා බව.

(95) තමා ම තමා කාලකණ්ණියකු ද කෙරේ. ශ්‍රියා ඇතියකු ද කෙරේ. අනෙකෙක් අනෙකකු කාලකණ්ණියකු හෝ ශ්‍රියා ඇතියකු හෝ කරන්නේ නො වේ.

තමාට වඩා ප්‍රිය දෙය උසස් නො වේ.

(96) යමෙක් මේ දෙය මට ප්‍රියය යි ප්‍රිය දෙයට ආශා කොට ආත්මය අහක දමා ප්‍රිය දෙය සේවනය කෙරේ ද හෙතෙමේ සොණ්ඩයෙක් විෂ මිශ්‍ර රා බී දුකට පත් වන්නාක් මෙන් එයින් පරලෙවිහි දුකට පත් වේ.

97. යොව්ව සධ්වය පියානි හිත්වා
 ක්විජෙන' පි සෙවති අරිය ධම්මං,
 දුක්ඛිණො ච පිත්වාන යථොසධානි
 තෙනෙ' ච සො හොති සුඛි පරත්ථ

(80 ති. මහා සුතසෝම ජා.)

98. නවෙ පියං මෙ ති ජනිත්ද තාදියො
 අත්තං තිරං කත්වාන පියානි සෙවති,
 අත්තා ච සෙයොසා පරමා ච සෙයොසා
 ලබ්භා පියා ඔච්ඡත්ථෙන පච්ඡා.

(6 ති. බරපුත්ත ජා.)

(97) මේ ලෝකයෙහි යමෙක් නුවණින් ප්‍රිය වස්තූන් හැර දුකින් වුව ද ආයඹී ධම්මය සේවනය කෙරේ නම්, යම් සේ දුකින් වුව ද ඖෂධයන් පානය කොට සුවපත් වන්නාක් මෙන් ඒ ආයඹී ධම්ම සේවනයෙන් ම හෙතෙමේ පරලොච සැප ඇත්තේ වන්නේ ය.

**සෑම ප්‍රිය දෙයකට ම වඩා ආත්මය
 උතුම් බව**

මෙය භායඹීව නිසා නැසෙන්නට ගිය රජකුට කළ අනුශාසනයෙකි.

(98) මහරජ, ඔබ වැනි කෙනකු මාහට මෙය ප්‍රිය යයි ආත්මය අහක දමා ප්‍රිය වස්තූන් සේවනය කෙරේ නම් එය නුසුදුසු ය. ආත්මය ම උතුම් ය. අන්‍ය ප්‍රිය වස්තූන්ට වඩා ආත්මය ඉතා උතුම් ය. ධනය රැස් කර ගත් කල්හි ප්‍රිය වස්තු කැමති පමණ ලැබිය හැකි ය.

99. සුකරාති අසාධුති අත්තනො අහිතාති ච,
යං වෙ හිතඤ්ච සාධුඤ්ච තං වෙ පරම දුක්කරං.

(ධ. අත්ත වග්ග)

100. සුකරං සාධුතා සාධු සාධු පාපෙන දුක්කරං,
පාපං පාපෙන සුකරං පාප මරියෙහි දුක්කරං.

(උද්දන)

තතියං සතකං.

තමාට අහිත දෑ කිරීම පහසු බව.

(99) තමාට අහිත වූ නො මනා වැඩ කිරීම පහසු ය. යමක් තමාට හිත ද යහපත් ද ඒ දෙය කිරීම අනිශ්චිත දුෂ්කර ය.

සත්පුරුෂයාට හොඳත් අසත්පුරුෂයාට තරකත්
කිරීම පහසු බව.

(100) සත්පුරුෂයා හට යහපත කිරීම පහසු ය. අසත් - පුරුෂයාහට යහපත කිරීම දුෂ්කර ය. පාපියාට පාපය කිරීම පහසු ය. ආයච්ඡිකාට පාපය කිරීම අපහසු ය.

තෘතිය ශතකය

නමි.

1. වායමෙටේ' ට පුර්වො න තිබ්බන්දෙයා පණ්ඩිතො.
පස්සාමී වො' හං අත්තානං යථා ඉච්ඡ තථා අහු.
2. වායමෙටේ' ට පුර්වො න තිබ්බන්දෙයා පණ්ඩිතො.
පස්සාමී වො' හං අත්තානං උදකා ඵල මුඛගතං.
3. දුක්ඛුපතීතො පි තරො සපඤ්ඤො
ආසං න ජන්දෙයා සුඛාගමාය,
බහු හි ඵස්සා අහිතා හිතා ට
අච්ඡිකක්කිතා මච්චු මුපබ්බජන්ති.

(මහා ජනක ඡා.)

අත්දුටු වීර්යී ඵලය

මෙය මහත් වූ වීර්යීයෙන් සත් දිනක් මුහුදේ පිහිතා දිවි ගලවා ගත් මහා ජනක රජතුමා ගේ අනුශාසනයෙකි.

(1) පුරුෂ තෙමේ බලාපොරොත්තු මුදුන් පමුණුවා ගනු පිණිස වීර්යී කරන්නේ ය. නුවණැත්තේ අමාරු වැඩෙක, නො කළ හැකි වැඩෙක කියා කළ යුත්ත ගැන නො කල-කිරෙන්නේ ය. මම යමක් කැමති වූයෙමි ද ඵය සිදු විය. මම වීර්යී කිරීමෙන් අභිමතාර්ථය සිදු වන බවට සාක්ෂ්‍යක් වශයෙන් මා ම දකිමි.

(2) පුරුෂ තෙමේ අභිමතාර්ථ සිඬිය සඳහා වීර්යී කරන්නේ ම ය. කළ යුත්ත ගැන නො කලකිරෙන්නේ ය. මම වීර්යීයේ මහත් ඵල ඇති බවට සාක්ෂ්‍ය වශයෙන් වීර්යීය නිසා දියෙන් ගොඩ නගා ගත් මා ම දකිමි.

(3) නුවණැති මිනිස් තෙමේ දුකට පැමිණියේ ද නැවත සැපයට පැමිණීමේ ආශාව නො සිදින්නේ ය. මිනිසාට පැමිණෙන සැප දුක් බොහෝ ය. වීර්යීයෙන් සැපයට පැමිණිය හැකි බව නො සිතන්නෝ පසුබට වී මරණයට පැමිණෙති.

- 4. කයිරා වෙ කයිරා ඵෙතං දල්භමෙතං පරක්කමෙ,
සිථිලො හි පරිබ්බාපො හියොසා ආකිරතෙ රජං.
- 5. අකතං දුක්කතං සෙයොසො පච්ඡා තපති දුක්කතං,
කතකද්ව සුකතං සෙයොසො යං කත්වා තානුතප්පති.
(දේවපුත්ත සංයුත්ත)
- 6. අප්පෙ ට කිච්චං ආතප්පං කො ජකද්දා මරණං සුචෙ
න හි නො සධගරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චුනා.
(ධ. මග්ග වග්ග)
- 7. පරිත්තං දරු මාරුය්භ යථා සිද්දෙ මහණ්ණවෙ,
ඵචං කුසිත මාගම්ම සාධුජ්චි' පි සිද්ධි,
තස්මා තං පරිච්චේය්‍ය කුසිතං හිතචිරියං.
(ඉතිචුත්තක)

කරන දෙය හොදට ම කළ යුතු බව.

(4) ඉදින් යමක් කරන්නේ නම් එය හොදින් ම කළ යුතු ය. ලිහිල් කොට ගත් පැවිද්ද වඩා කෙලෙස් රජස් වගුරුවා.

(5) මනා කොට නො කරන දෙය නො කිරීම ම උතුම්. නො මනා කොට කළ දෙය නිසා පසු තුවෙන්තට වන්නේ ය. කරන දෙය හොදට කරන ලද්දේ ම උතුම් වේ. හොදින් කරන දෙය කොට නො පසු තුවෙන්තේ ය.

කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු බව.

(6) කළ යුත්ත අද ම කළ යුතු ය. සෙට වන මරණය කවරෙක් දැනී ද, මහා සේනා ඇති ඒ මාරයා හා අප ගේ පොරොන්දුවක් නැත.

අලසයා නිසා ඔහු ඇසුරු කරන්නා ද පිරිහෙන බව.

(7) කුඩා දරකඩකට නැඟුණු තැනැත්තා එය නිසා යම් සේ මහා සාගරයේ ගැළේ ද, එමෙන් අලසයා නිසා ඔහු ඇසුරු කරන තැනැත්තා ද පිරිහීම් සයුරේ ගැළේ.

- 8. යො පුබ්බෙ කරණීයානි පච්ඡා යො කාතුමිච්ඡති.
වරණ කට්ඨගඤ්ජො ච ස පච්ඡා මනුතප්පති.
(1 නි. වරණ ඡා.)
- 9. අතිසිතං අතිඋණ්භං අතිසායමීදං අහු.
ඉති වීස්සට්ඨ කම්මන්තෙ අත්ථා අච්චෙන්ති මානවෙ.
- 10. යො ච සීතඤ්ච උණ්භඤ්ච තිණා භියො න මඤ්ඤති.
කරං පුරිස කීච්චානි ස පච්ඡා නානුතප්පති.
(දීඝ නි. සිගාලසුත්ත)
- 11. තක්ඛන්තං පතිමානෙන්තං අත්ථො බාලං උපච්චගා
අත්ථො අත්ථස්ස තක්ඛන්තං කිං කරිස්සන්ති තාරකා
(1 නි. තක්ඛන්ත ඡා.)

පළමුකොට කළ යුත්ත පසුවට තැබීමේ වරද

(8) යමෙක් පළමු කළ යුතු දෑ පසුව කරනු කැමති වේ ද, හෙ තෙමේ කොළ සැලුණු අමු ලුණුවරණ ගසින් ලෙහෙසියෙන් දර කඩා ගන්නට සිටී මානවකයා මෙනි. හේ ඒ වරදින් පසුව තැවෙන්නේ ය. (වරණ ජාතකය බලනු)

සුළු කරුණු නිසා කළයුත්ත කල් නො තැබිය යුතු බව

(9) මේ වෙලාව ඉතා සීත ය. මේ වෙලාව ඉතා උෂ්ණ ය. මේ වෙලාව ඉතා සවස ය. මේ වෙලාව ඉතා දවාල ය යි කමාන්තයන් නො කර හරනා අලස මිනිස්සු අථයන් ඉක්මවති.

(10) යමෙක් සීතල හා උෂ්ණය තණ කොළයකට වඩා මහත් කොට නො සිතා ද, පුරුෂ කෘත්‍යයන් කරන්නා වූ හෙ තෙමේ නො පසු තැවෙන්නේ ය.

නැකැත් බලා කටයුතු පසු නො කළ යුතු බව.

(11) නැකැත් බලමින් කළ යුත්ත පසු කරන්නා වූ මෝඩයා හට අර්ථය ඉක්ම යන්නේ ය. බලාපොරොත්තු වන අර්ථය සිදු වේ නම් එයම නැකත ය. අහසේ තරු කුමක් කෙරේ ද?

- 12. අප්පකෙතා' පි මෙධා වී පාහතෙන විවක්ඛණො,
සමුට්ඨාපෙති අත්තානං අණුං අග්ගී ට සත්ඛමං.
(1 නි. වුල්ලසෙව්ඨී ඡා.)
- 13. යං උස්සුකා සධ්ඤරන්ති අලක්ඛිකා බහුං ධනං,
සිප්පචන්තො අසිප්පා ච ලක්ඛී ට තාති භුඤ්ජති.
- 14. සබ්බත්ථ කතසුඤ්ඤස්ස අතිච්චඤ්ඤෙච පාණීතො,
උප්පජ්ජන්ති බහු භොගා අපි නායතනෙසු පි.
(3 නි. සිරි ඡා.)
- 15. අසමෙක්ඛිත කම්මන්තං තුර්තාහි නිපාතිතං,
යාති කම්මාහි තප්පෙන්ති උණ්භං චජ්ඣෙධාහං ච මුඛෙ.
(2 නි. සිගාල ඡා.)

නුවණැත්තා සුළු දෙයකින් ද පොහොසත් වන බව.

(12) ක්‍රියාවෙහි දක්ෂ වූ නුවණැත්තා වූ තැනැත්තෙක් ස්වල්ප වූ ද බඩු මිලයකින් තමා නගා සිටුවයි. ස්වල්ප වූ ගින්න පිඹීමෙන් මහත් කරන්නාක් මෙනි.

අනුන් මහත්සියෙන් සපයන දෙය පින් ඇත්තාට නිකම් ම ලැබෙන බව.

(13) ශිල්ප දන්නා වූ ද නො දන්නා වූ ද පින් නැති ජනයෝ මහත් වූ උත්සාහයෙන් යම් ධනයක් රැස් කෙරෙත් ද, එය පින් ඇති තැනැත්තේ ම අනුභව කෙරේ. (රැස් කළ අයට අනුභව කරන්නට නො ලැබේ).

(14) පින් කළ තැනැත්තා හට හැම තන්හි ම අන්‍ය පින් නැති සත්ත්වයන් යට පත් කොට බොහෝ හෝගයෝ අන්‍යායතනයන්හි ද උපදිති.

නො විමසා කිරීමේ වරද.

(15) පරීක්ෂා නො කොට වැඩ කරන්නා වූ නො විමසා වහා කටයුත්තට පනින්නා වූ තැනැත්තන් ඒ කර්මයෝ තවති. කටෙහි දැමූ උණු දෙය කට දවන්නාක් මෙනි.

16. අතිසම්ම කතං කම්මං අතචන්ථාය චිත්තිතං,
ගෙසජ්ජස්සෙ' ච වෙගධගො විපාකො හොති පාපකො.

17. තිසම්ම ච කතං කම්මං සම්මාචන්ථාය චිත්තිතං.
ගෙසජ්ජස්සෙ' ච සම්පත්ති විපාකො හොති හදුකො.

(20 නි. සෝමනස්ස ජා.)

18. බෙලුවං පතිතං සුත්වා දද්දහන්ති සයො ජවි,
සකස්ස වචනං සුත්වා සත්තත්තා මීග වාහිති.

19. අප්පත්වා පද විකද්දාතං පරසොසානු සාරිනො,
පතාද පරමා බාලා තෙ හොන්ති පර පත්තිසා.

20. යෙ ච සිලෙන සම්පන්නා පකද්දා සුපසමෙ රතා,
ආරකා විරතා ධිරා න හොන්ති පරපත්තිසා.

(4 නි. දද්දහ ජා.)

(16) කළ යුතු නො කළ යුතු බව ගැන විමසීමක් නො කොට කාරණානුකූල ව නො සිතා කළ දෙය, බෙහෙතේ අපථය වීම මෙන් නපුරු විපාක ඇත්තේ ය.

(17) කළ යුතු නො කළ යුතු බව ගැන විමසා කරන ලද්ද වූ ද කාරණානුකූලව සිතන ලද්ද වූ ද කමිය බෙහෙතේ පථය වීම මෙන් යහපත් විපාක ඇත්තේ ය.

(18) දද්දහ යන හඬින් බෙලි ගෙඩියක් වනයේ වැටෙනු අසා සාවා බිය වී දිවී. සාවාගේ කථාව අසා ඒ වනයේ විසූ මෘග සමූහය ද බිය වී දුවන්නට වූහ.

(19) ශ්‍රෝතෘපත්ති මාර්ග විඤනයට නො පැමිණ අනුන් ගේ කීම්වලට හැරෙන ස්වභාවය ඇත්තා වූ අනුන්ගේ කීම් උතුම් කොට ගන්නා වූ යම් බාල කෙනෙක් වෙත් ද ඔවුහු අනුන් විසින් ඒ ඒ අතට යවනු ලබන්නෝ වෙති.

(20) යම් කෙනෙක් ආයඝී ශීලයෙන් යුක්ත වූවාහු ද ආයඝී ප්‍රඤ්චෙන් යුක්ත වූවාහු ද කෙලෙස් සන්සිද්ධිමෙහි ඇලුනාහු ද පාපයෙන් දුරින් ම වෙන් වූ ඒ නුවණැත්තෝ. අනුන් විසින් ඒ ඒ අතට හරවනු ලබන්නෝ නො වෙති.

21. උදක ඵල වරස්ස පක්ඛිනෝ
 නිව්වං ආමක මච්ඡ හොජ්නෝ,
 තස්සානුකරං සච්චිඨකෝ
 සෙචාලෙ පළිගුණ්ඨිනෝ මනෝ.

(2 නි. චිරක ඡා.)

22. අසීහො සීහ මානෙන යො අත්තානං විකුබ්බති,
 කුච්ඡු' ට ගජමාසජ්ජ සෙති ගුමා අනුත්ථුනං.

23. යසස්සිනෝ උත්තම පුත්තලස්ස
 සඤ්ජාත බන්ධස්ස මහබ්බලස්ස,
 අසමෙක්ඛිය ථාම බලුපපත්තිං
 ස සෙති නාගෙන හතෝ' ට ජම්බුකො.

බැරි දෙය කරන්නට යාමෙන් වන විපත.

(21) නිතර අමු මස් අනුභව කරන්නා වූ දිය ගොඩ දෙක්හි ම හැසිරෙන පක්ෂියා වූ දිය කාචා අනුකරණය කොට දියට බැස දිය සෙවලේ පැටලී සච්චිඨකයා මළේ ය.

සිංහයකු වන්නට ගිය හිවලා.

(22) සිංහ නො වූ යමෙක් සිංහ මානය ගෙන තමා වෙනස් කෙරේ ද, ඔහුට ද සිංහ මානය ගෙන ඇතාට පැන සුසුම් ලමින් බිම නිදන හිවලාට වූ දෙය ම වන්නේ ය.

(23) වැඩුණු කය ඇත්තා වූ මහත් බල ඇත්තා වූ ඉසුරුමත් වූ උත්තම සත්ත්වයකු වූ සිංහයා ගේ බලය හා ජාතිය නො හැඳින තමා ද සිංහයා හා සමය යි සිතා සිංහයා මෙන් ඇතාට පැන ඇතා විසින් පාගා දමනු ලැබ ඒ හිවලා මළ නිත්දෙන් නිදන්නේ ය

24. යො විධකම්මං කුරුතෙ පමාය
 ටාමබලං අත්තති සංවිදිත්වා,
 ජප්පෙන මත්තෙන සුභාසිතෙන
 පරික්ඛ වා යො වීජුලං ජිනාති.

(4 නි. ජම්බුක ජා.)

25. යො දන්ධ කාලෙ තරති තරණීයෙ ච දන්ධති,
 සුක්ඛ පණ්ණං ච අක්කම්ම අත්ථං ගඤ්ජති අත්තනො.

26. යො දන්ධ කාලෙ දන්ධෙති තරණීයෙ ච තාරසී,
 සසි'ව රත්තිං විහජං තස්සත්ථො පරිජුරති.

(4 නි. ගජකුම්භ ජා.)

(24) මේ ලෝකයෙහි යමෙක් තමා කෙරෙහි ඇති කායබලය හා ඥානබලය තේරුම් ගෙන එය මැන බලා උගත් කමින් ද නුවණැතියන් හා මන්ත්‍රණය කිරීමෙන් ද යහපත් වචනයෙන් ද වැඩ කෙරේ නම් හෙ තෙමේ මහත් වූ අර්ථය ලබන්නේ ය.

**සෙමින් කළ යුත්ත සෙමින් ද ඉක්මනින් කළ යුත්ත
 ඉක්මනින් ද කළ යුතු බව.**

(25) යමෙක් කළ යුත්ත සෙමින් කළ යුතු තැන දී ඉක්මනින් කෙරේ ද, කළ යුත්ත ඉක්මනින් කළ යුතු තැන දී සෙමින් කෙරේ ද, හෙ තෙමේ වියළි කොළ පාගා පොඩි කරන්නාක් මෙන් තමා ගේ අර්ථය පොඩි කරන්නේ ය. (නසා ගන්නේ ය)

(26) යමෙක් කළ යුත්ත ඉක්මන් කළ යුතු තැනදී ඉක්මන් කෙරේ ද, සෙමින් කළ යුතු තැනදී සෙමින් කෙරේ ද, රාත්‍රී විභාගය කරමින් වන්ද්‍රයා අනුක්‍රමයෙන් සෙමින් වැඩෙන්නාක් මෙන් ඔහු ගේ අර්ථය සම්පූර්ණ වේ.

27. වාළොදකං අප්පරසං තිහිතං
 පිත්වා මදො ජායති ගද්‍රහානං.
 ඉමඤ්ච පිත්වාත රසං පණීතං
 මදො න සඤ්ජායති සිත්ඨවානං.

28. අප්පං පිචිත්වාත තිහිත ජච්චො
 සො මප්පති තෙන ජතින්ද ජුට්ඨො.
 ධොරස්භසිලිච කුලමිහි ජාතො
 න මප්පති අග්ගරසං පිචිත්වා.

(2 නි. වාළොදක ජා.)

29. සබ්බ කාම දදං කුමිහං කුටං ලද්ධාන ධුත්තකො.
 යාච සො අනුපාලෙති තාච සො සුඛ මෙධති.

හිතයා සුළු දෙයින් ද මත් වන බව.

(27) රසය අල්ප වූ එහෙයින් ම හීන වූ මුද්‍රජපලම් රොඩු මැඩ පෙරා ගත් ජලය පානය කිරීමෙන් කොටඵවිත්ව මදය හට ගනී. මේ ප්‍රණීත රසය පානය කොට ද සෙන්නටවයන්ට මතක් නො හටගනී. (ඊට කරුණු කීමෙක් ද?)

(28) ජනේන්ද්‍රය, හීන ජාති ඇති තැනැත්තේ ඒ හීන ජාතිය ඇති වන බව නිසා ම සුළු දෙයින් වුව ද මත් වේ. බර උසුලන ස්වභාවය ඇත්තා වූ උසස් කුලයේ උපන්නා වූ සෙන්නටව තෙමේ අග්‍ර රසය පානය කොට ද මත් නො වේ. (වාළොදක ජාතකය බලනු)

ධනය රැකෙන්නේ මත් නො වී සිටින තෙක් පමණ බව.

(29) ධුතියා කුමති වන සියල්ල දෙන සැලියක් ලබා එය යම් තාක් ආරක්ෂා කෙරේ ද, එතෙක් හේ සැප ලබා.

30. යද මත්තෝ ව දිත්තෝ ව පමාද කුමිහමබ්භිද.
තතෝ තග්ගෝ ව පොත්ථො ව පච්ඡා බාලො විහන්දන්දති.

31. එව මෙව යො ධනං ලද්ධා අමත්තා පරිභුන්දන්ති.
පච්ඡා තප්පති දුම්මේධො කුටං හින්තෝ' ව ධුත්තකො.

(3 නි. හදුගට ඡා.)

32. අනුපායෙන යො අත්ථං ඉච්ඡති සො විහන්දන්දති.
වෙතා හතිංසු වෙදබ්භං සබ්බෙ තෙ වාසන මජ්ඣධගු.

(1 නි. වෙදබ්භ ඡා.)

(30) ධුතියා යම් කලෙක සුරාවෙන් මත් වූයේ දර්ප-
යෙන් දැසුනේ ප්‍රමාදයෙන් සැළිය බිඳගත්තේ ද, ඉන්පසු ඒ
බාලයා විටෙක නග්න වූයේ ද, විටෙක දළ රෙදි කඩක් ඇත්තේ
ද වී දුකින් පෙළේ.

(31) එපරිද්දෙන් ම යමෙක් ධනය ලබා එය පමණ ඉක්මවා
පරිභෝග කෙරේ ද, හෙවත් වියදම් කෙරේ ද, ඒ බාලයා සැළිය
බිඳගත් ධුතියා මෙන් පසු තැවෙන්නේය.

අනුපායයෙන් ධනය සෙවීමෙන් විපත් වන බව.

(32) යමෙක් අනුපායයෙන් දියුණුව හෝ ධනය ලබනු
කැමති වේ ද හෙතෙමේ එයින් ජීඩාවට හෝ විනාශයට පැමිණේ.
චේතිය රට වැසි සොරු මන්ත්‍ර බලයෙන් රුවන් වැසි වස්වන්ට දක්
වේදබ්භ නම් බ්‍රාහ්මණයා මැරූහ. බමුණා වැස් වූ ධනය නිසා
ඔවුන් සැම දෙන ම විනාශ වූහ.

33. මඤ්ඤෙ සොටණේණයො රාසි සොටණේණ මාලා ච නන්දකො,
යත්ථ දසො ආමජානො යිතො චුල්ලාති ගජ්ජති.

(1නි. නන්ද ඡා.)

34. අමනුස්ස යානෙ උදකං' ච සිතං
තදපෙය්‍යමානං පරිසොසමෙති,
එවං ධනං කාපුරිසො ලහිත්වා
තෙටත්තනා ගුඤ්ජති නො දදාති.

35. ධිරොච විඤ්ඤු අධිගම්ම හොගෙ
සො ගුඤ්ජති කිච්ච කරො ච හොති,
සො ඤාතිසධ්ධං නිසහො හරිත්වා
අනිත්ඤිතො සගගමුපෙති යානං.

(කෝසල සංයුක්ත)

ධනයෙන් මිනිස් සිත උඩගු කරන බව.

මෙය නිධානය උඩට පැමිණෙන විට උඩගු වී ස්වාමියාට සැර කරන්නට පටන් ගන්නා වූ දාසයකු නිමිත්ත කොට බෝසතාණන් වහන්සේ විසින් කියන ලද්දකි.

(33) දාසියගේ පුත්‍ර වූ නන්දක නම් දසයා යම් තැනක සිට පරුෂ වචනයෙන් ගොරවා ද එ තැන ඔබට අයත් රුවන් රැස හා රන් මාලය ඇති තැනය යි සිතමි. (නන්ද ජාතකය බලනු)

අසත්පුරුෂයාගේ ධනය.

(34) අමනුෂ්‍යයා විසින් අරක් ගත් තැන සිහිල් දියක් ඇති නම් එය කිසිවකු විසින් නො බොනු ලැබ විශළී යේ. එමෙන් අසත්පුරුෂයා විසින් ධනය ලබා තෙමේ ද පරිභෝග නො කෙරෙයි. අන්‍යයන්ට ද නො දෙයි.

නුවණැත්තා ගේ ධනය.

(35) ධෛර්‍යවන් වූ නුවණැත්තා වූ තැනැත්තා ධනය ලබා තෙමේ ද ඒ ධනය වළඳයි. දන් දීමි ආදී කළ යුතු වැඩ ද කෙරෙයි. ශ්‍රේෂ්ඨ වූ හෙ තෙමේ නෑ සමූහයා ද පෝෂණය කොට අනිත්ඤිත වූයේ මරණින් මතු ස්වභීයට ද යේ.

- 36. සකුණෝ මස්භකෝ නාම ගිරි සානු දරී වරෝ.
පක්කං පිප්ඵලී මාරුස්භ මස්භ මස්භාති කන්දති.
- 37. තස්සෙටං විලපත්තස්ස දීපසධසා සමාගතා,
ගුත්වාන පිප්ඵලීං යත්ති විලපත්ථෙට සො දීජො.
- 38. එටමෙට ඉධෙ කච්චො සධ්ඤර්ත්වා බහුං ධනං
තෙටත්තනො න ඤාතීතං යථොධිං පටිපජ්ජති.
- 39. න සො අච්ඡාදනං හත්ථං න මාලං න විලෙපනං,
අනුභොති සකිං කිඤ්චි න සධගණ්භාති ඤාතකෙ.
- 40. තස්සෙටං විලපත්තස්ස මස්භ මස්භාති රක්ඛනො,
රාජානො අථ වා චොරා දයාද යෙ ච අප්පියා
ධනමාදය ගච්ජන්ති විලපත්ථෙ ට සො නරො.

ලෝභියා ගේ ධනය.

(36) කඳු පල්ලම් කඳුරැලි වල හැසිරෙන්නා වූ මස්භක නම් පක්ෂියා ගෙඩි ඉදුණු පුලිල ගසට නැඟ මගේ මගේ ය යි හඩා-

(37) උඹ එසේ හඩද්දී ම පක්ෂි සමූහයා අවුත් පුලිල කා යෙති. ඒ පක්ෂියා හඩාම ය.

(38) එපරිද්දෙන් ම මේ ලෝකයෙහි ඇතමෙක් බොහෝ ධනය රැස් කොට තමා ගේ ප්‍රයෝජනයට ද නො ගනී. ඤාතයාදීන්ට දිය යුතු සැටියට ද නො දෙයි.

(39) හෙතෙමේ වස්ත්‍ර ද ආහාර ද මල් ද විලවුන් ද රිසි සේ එක් වරකුදු අනුභව නො කෙරේ. කිසි නෑයකුට ද සංග්‍රහ නො කරයි.

(40) ඒ තැනැත්තා මගේ මගේ ය යි කෑගසද්දී ම රක්ෂා කරද්දී ම රජවරු හෝ සොරු හෝ අප්‍රිය වූ උරුමක්කාරයෝ හෝ ඔහු ගේ ධනය ගෙන යති.

41. ධීරො ච භොගෙ අධිගම්ම සධගණ්භාති ච ඤාතකෙ,
තෙන සො කිත්තිං පජ්ජොති පෙච්චසග්ගෙ ච මොදති.

(6 නි. මය්හක ජා.)

42. සද්ධා ධනං සීල ධනං හිරි ඔත්තජ්ජියං ධනං,
සුත ධනඤ්ච වාගො ච පඤ්ඤා මෙ සත්තමං ධනං.

43. යස්ස එතෙ ධනා අත්ථී ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා
අදලිද්දොති තං ආහු අමොසං තස්ස ජීවිතං.

(7 නි. අංගුත්තර)

44. යත්ථ වෙරී නිවසති ත වසෙ තත්ථ පණ්ඩිතො,
එකරත්තං ද්විරත්තං වා දුක්ඛං වසති වෙරිසු.

(1 නි. වෙරි ජා.)

(41) නුවණැත්තේ ධනය ලබා නැයන්ට ද සංග්‍රහ කෙරෙයි. එයින් හේ කීර්තියට ද පත් වෙයි. මරණින් මතු ස්වර්ගයේ ද සතුටු වෙයි.

සජ්ජායාමී ධනය.

(42-43) ශ්‍රද්ධා ධනය ය, සීල ධනය ය, හිරි ධනය ය, අපත්‍රපා ධනය ය, ශ්‍රැත ධනය ය, ත්‍යාග ධනය ය, සත් වැනි වූ ප්‍රඥ ධනය ය, යන මේ සත යම් ස්ත්‍රියකට හෝ පුරුෂයකුට හෝ ඇත්තේ නම් හේ නො දිළිත්දෙකැ යි ආයාච්චයෝ කීහු. ඔහු ගේ ජීවිතය නො හිස් ය.

නො විසිය යුතු තැන්.

(44) යම් තැනක සතුරා නිතර වෙසේ නම් නුවණැත්තේ එහි නො වසන්නේ ය. එක් රැයක් දෙ රැයක් වුව ද සතුරා වසන තැන විසීම දුකෙකි.

45. අමානතා යත්ථ සියා සන්තානං වා විමානතා,
හිත සංමානතා වා පි න තත්ථ වසතිං වසෙ.

46. යත්ථාලසො ච දක්ඛො ච සුරො හිරු ච පුජ්ජා
න තත්ථ සත්තො නිවසන්ති අවිසෙසකරෙ තරෙ.

(6 නි. තේරු ජා.)

47. ජනිත්තං මෙ හවිත්තං මෙ ඉති පටිකෙ අවස්සයිං,
තං මං පටිකො අජ්ඣධ හවි යථා දුබ්බලකං තථා.

48. තං තං වදමී හග්ගව සුණොහි වචනං මම,
ගාමෙ වා යදී වා රඤ්ඤෙ සුඛං යත්‍රාධි ගච්ජති.

(45) යම් තැනක සත්පුරුෂයන්ට නො සැලකීම හා අවමන් කිරීම හෝ ඇත්තේ ද නීතයන්ට හෙවත් දුශ්ශීලයන්ට සම්මාන කිරීම හෝ ඇත්තේ ද එ තැන වාසය නො කරන්නේ ය.

(46) යම් තැනක අලසයා ද, දක්ඛයා ද, ශුරයා ද, බියසුල්ලා ද, යන සෑම දෙන ම පුදනු ලබත් නම්, විශේෂයක් නො කරන මිනිසුන් වෙසෙන එ තැන සත්පුරුෂයෝ නො වෙසෙති.

උපත් ගෙය නො හැරීමෙන් වූ විපත.

මේ ගාථා තුන උපත් තැනට ඇති ආලය නිසා එය හැර යනු නො කැමති ව දිය සිලුනු පසු ද, ඒ විලේ ම මඩට යට වී සිට මැටිගන්නට ගිය කුඹලකු ගේ උදලු පහරින් කැපී උදලු තලයේ ඇවිනී මතු වුණු ඉදිබුවකුගේ විලාප ය ය.

(47) මෙය මා උපත් තැන ය. මෙය මා වැඩුණු තැන ය යි මම මේ විල නො හැර මඩෙහි ම විසුයෙමි. විලෙහි මඩ දුබල වූ මා යට කොට විනාශ කෙළේ ය.

(48) කුම්භකාරය, එ හෙයින් මම ඔබට කියමි. මාගේ කීම අසන්න. ගමෙහි හෝ වේවා වලෙහි හෝ වේවා යමකුට යම් තැනක සැප ලැබේ ද -

49. තං ජනිත්තං හවිත්තඤ්ච පුරිසස්ස පජානතො,
යම්හි ජ්චෙ තම්හි චජෙ න නිකෙත හතො සියා.

(2 නි. කවිජප ජා.)

50. සකා රට්ඨා පබ්බජ්තො අඤ්ඤං ජනපදං ගතො,
මහත්තං කොට්ඨං කයිරාථ දුරුත්තාතං නිධෙතචෙව.

51. යත්ථ පොසං න ජානන්ති ජාතියා විනයෙත වා,
න තත්ථ මාතං කයිරාථ වසමඤ්ඤාතකෙ ජනෙ.

52. විදෙස වාසං වසතා ජාතචෙද සමෙත' පි,
බම්මබ්බං සපඤ්ඤෙත අපි දසස්ස තජ්ජතං.

(4 නි. දද්දර ජා.)

(49) එය නුවණැත්තා වූ තැනැත්තා හට උපන් තැන ද වේ. වැඩුණු තැන ද වේ. උපන් ගෙට ඇලුම් කොට එය නො හැර ම සිට උපන් ගෙයින් ම නසනු ලැබුවේක් නො වන්නේ ය.

විදේශයේ දී පිළිපැදිය යුතු හැටි.

(50) සිය රටින් තොරපනු ලැබ අන් ජනපදයකට ගිය තැනැත්තා විසින් තමාට බණින බැනුම් රැස් කර තබනු පිණිස වී දැමීමට කොටුවක් තනන්නාක් මෙන් තමා ගේ හෘදයෙහි මහත් වූ කොටුවක් තනා ගන්නේ ය.

(51) යම් තැනක මිනිසා ජාතියෙන් හා විනයයෙන් නො හඳුනක් ද නො හඳුනන්නවුන් අතර වාසය කරන තැනැත්තේ එහිදී මානය නො කරන්නේ ය. (උසස් කම් සිතට නො ගන්නේ ය.)

(52) විදේශයේ වාසය කරන නුවණැත්තා විසින් කුලගෝත්‍රාදියෙන් ගිනිකඳක් මෙන් පිරිසිදු වුවකු වුව ද තමා ගේ උසස් කම් සිතට නො ගෙන දසයකු ගේ තර්ජනය වුව ද ඉවසිය යුතු ය.

53. සෙනො බලසා පතමානො ලාප ගොවර යායිනං,
සහසා අප්ඤ්ඤපත්තො මරණං තෙත්තපාගම්.

54. සොහං තයෙන සම්පත්තො පෙත්තිකෙ ගොවරෙ රතො,
අපෙන සත්තු මොදම් සම්පස්සං අත්ථමත්තතො.

(2 නි. සකුණග්ගි ජා.)

55. රුදං මනුඤ්ඤං රුචිරා ච පිට්ඨි
වෙඨරිය වණ්ණු පතිභා ච ගිවා,
ව්‍යාම මත්තාති ච පෙබුණාති
තිව්චෙන තෙ ධිතරං නො දදම්.

(1 නි. නව්ව ජා.)

නුසුදුසු තත්ති ගැසිරිමේ විපාකය.

(53) වේගයෙන් ඉහිලෙන්නා වූ උකුස්සා ස්වකීය ස්ථානය වූ මැටිකැට අතර සිටින කැටකිරිල්ල ගසා ගැනීමට වතා ගියේ ය. එයින් උඹ මැටි කැට වල සැපී මළේ ය.

මෙය මළ උකුස්සා පිට නැගී කැටකිරිල්ල විසින් කියන ලද ප්‍රීති වාක්‍යය යි.

(54) උපායයෙන් යුක්ත වූ පියපරපුරෙන් ආ ගෝවරයෙහි ඇලුණා වූ ඒ මම තමාගේ අභිය දකිමින් පහව ගිය සතුරන් ඇත්තේ වෙමි.

වැඩි නැටුම් නැටීම.

මෙය හංසරාජයාගේ දුච්ච ලැබෙන්නට යාම ගැන සකුටු වී නැටූ මොනරා ගැන හංසරාජයා විසින් කියන ලද්දකි.

(55) නුඹේ හඬ මිහිරි ය, පිටත් ලස්සන ය, ගෙල ද වෙරළ මිණි පැහැය ඇත්තේ ය, නුඹේ පිල් ද බඹයක් පමණ වන්නේ ය. එහෙත් නැටුම නිසා මා ගේ දුච්ච නුඹට නො දෙමි.

56. ධමෙ ධමෙ නාතිධමෙ අති ධන්තං හි පාපකං,
ධන්තෙන හි සතං ලද්ධං අතිධන්තෙන නාසිතං.

(1 නි. සේරිවාද ජා.)

57. අතිකර මකරා වරිය මස්භපෙනං න රුච්චති,
චතුත්ථෙ ලඛසයිත්චාන පඤ්චමියස්මිං ආවුතො.

(1 දුබ්බව ජා.)

58. සාධුකො පණ්ඩිතො නාම තත්ථෙව අතිපණ්ඩිතො,
අතිපණ්ඩිතෙන පුත්තෙන මනමිහි උපකුලීතො.

(1 නි. කුටවානිජ ජා.)

චූඩි පද ගැසීම.

(56) ගසනු ගසනු. චූඩි පද නො ගසනු. චූඩි පද ගැසීම නපුරෙකි. බෙර ගැසීමෙන් සියයක් ලද්දේ ය. එය චූඩි පද ගැසීමෙන් නැති කර ගත්තේ ය.

චූඩි කැරුම් කිරීම.

මෙය හුල් සතරකින් පිනුම් පැනීමට දත් කෙනකු විසින් චූඩි හුල් සිටවා පිනුම් පැනීම ගැන බෝසතාණන් විසින් කියන ලද්දකි.

(57) ඇදුර, ඔබ චූඩි කැරුම් කරන්නෙහි ය. එය මට නම් අරුචි ය. චූඩි කැරුම් කරන්නට ගොස් සතර වන හුලින් පැන පස්වන හුලෙහි ඇවිණියෙහි ය.

අති පණ්ඩිත කම.

මෙය අති පණ්ඩිතයා ගේ මෝඩ කම නිසා බාගයට දැවුණු ඔහු ගේ පියා විසින් කියන ලද්දකි.

(58) පණ්ඩිතයා නම් හොඳ ය. එහෙත් අති පණ්ඩිතයා හොඳ නැත. අති පණ්ඩිත පුත්‍රයා නිසා මම බාගයට දැවුනෙමි වෙමි.

- 59. යො වෙ කාලෙ අසම්පත්තෙ අභිවෙලං පහාසති,
එවං සො නිහතො සෙති කොක්ඛ්ලාසී' ට අත්‍රජො.
- 60. නහි සත්ථං සුභිසිතං වීසං හලාහලමිම්' ට,
එවං නිකච්ඨෙ පාතෙති වාචා දුඛභාසිතා යථා.
- 61. තස්මා කාලෙ අකාලෙ ට වාචං රක්ඛෙය්‍ය පණ්ඩිතො.
නාතිවෙලං පහාසෙය්‍ය අපි අත්තසමමිහි ටා.
- 62. යො ට කාලෙ මිතං භාසෙ මති සුඛබො විචක්ඛණො,
සඛබෙ අමිත්තෙ තරති සුපණ්ණො උරගමිම්' ට.

(4 නි. කෝකාලික ඡා.)

වැඩි කථාව.

(59) යමෙක් කථා කිරීමේ කාලය නො පැමිණෙත් ම පමණ ඉක්මවා කථා කෙරේ ද, හෙ තෙමේ කට නිසා කැවිඬිය විසින් කොටා බීම හෙළන ලද කොවුල් පැටවා මෙන් නසන ලදුව සයනය කෙරේ.

(60) නො මනා වචනය හලාහල විෂයක් මෙන් යම් සේ එකෙණෙහි ම මිනිසා හෙළා ද මනා කොට මුවහත් කරන ලද පිහිය එ පමණ ඉක්මනින් මිනිසා නො නසා.

(61) එ බැවින් නුවණැත්තේ කාලයෙහි ද අකාලයෙහි ද වචනය රක්තේ ය. තමා හා සම වුවකු සමග වුව ද පමණ ඉක්මවා කථා නො කරන්නේ ය.

(62) නුවණ පෙරටු කොට කථා කරන්නා වූ යම් නුවණැතියෙක් සුදුසු කල්හි ප්‍රමාණයෙන් යුක්ත කොට කථා කෙරේ ද හෙ තෙමේ ගුරුලා සර්පයන් ස්වච්ඡයට ගන්නාක් මෙන් සියලු සතුරන් ස්වච්ඡයට ගන්නේ ය.

63. පුරිසස්ස හි ජාතස්ස කුයාරී ජායතෙ මුඛෙ,
යාය ජිත්ඳති අත්තානං බාලො දුඛගාසිතං ගණං.

64. යො නින්දියං පසංසති
තං වා නින්දති යො පසංසියො
වීචිනාති මුඛෙන යො කලිං
කලිනා තෙන සුඛං න චින්දති.

(බ්‍රහ්ම සංයුක්ත)

65. සුභාසිතං උත්තමමාහු සත්තො
ධම්මං ගණේ නාධම්මං තං දුතියං
පියං ගණේ නාප්පියං තං තතියං
සච්චං ගණේ නාලිකං තං චතුත්ථං.

මිනිසා ගේ කට්ටි ඇති කෙටේරිය.

(63) උපන් මිනිසා ගේ මුඛෙහි කෙටේරියක් ද පහළ වන්නේ ය. අඤ්ඤා නො මනා වචන කියන්නේ එයින් තමා සිදු ගන්නේ ය.

(64) යමෙක් නින්ද කළ යුතු තැනැත්තාට ප්‍රශංසා කෙරේ ද, ප්‍රශංසා කළ යුත්තාට නින්ද කෙරේ ද හෙ තෙමේ කට්ටි පව් රැස් කෙරෙයි. ඒ පව් නිසා හේ සැප නො ලබයි.

හොඳ කථාව.

(65) හොඳ කථාව උතුමැයි සත්පුරුෂයෝ කීහ. ධර්මය ම කියන්නේ ය. අධර්මය නො කියන්නේ ය. ඒ ධර්මයක් ම කියන බව හොඳ කතාවේ දෙවන අංගය යි. ප්‍රිය දෙයක් ම කියන්නේ ය. අප්‍රිය දෙයක් නො කියන්නේ ය. ඒ ප්‍රිය දෙයක් ම කියන බව හොඳ කතාවේ තුන් වන අංගය යි. සත්‍යයක් ම කියන්නේ ය. අසත්‍යය නො කියන්නේ ය. ඒ සත්‍යය ම කියන බව හොඳ කතාවේ සතර වන අංගය යි.

- 66. තමෙව වාවං භාසෙය්‍ය යායත්තානං න තාපයෙ,
පරෙ ච න විහිංසෙය්‍ය සා වෙ වාවා සුභාසිතා.
(වංගීස සංයුක්ත)
- 67. කල්‍යාණීමෙව මුඤ්ඤෙය්‍ය නහි මුඤ්ඤෙය්‍ය පාපිකං,
මොක්ඛො කල්‍යාණීයා සාධු මුත්ථා තපති පාපිකං.
(1 නි. සාරම්භ ජා.)
- 68. යෙ කෙච්ච මෙ අත්ථි රසා පථව්‍යා
සච්චං තෙසං සාදුතරං රසානං,
සච්චෙ ධිතා සමණ ඛ්‍රාන්මණා ච
තරන්ති ජාති මරණස්ස පාරං.
(80 නි. මහා සුතසෝම ජා.)
- 69. සච්චං වෙ අමතා වවා එස ධම්මො සතන්තනො,
සච්චෙ අත්ථෙ ච ධම්මෙ ච ආහු සන්තො පතිට්ඨිතා.
(වංගීස සංයුක්ත)

(66) යම් වචනයකින් තමා නො තවා ද, අනුන්ට ද හිංසාවක් නො කෙරේ ද, ඒ වචනය ම කියන්නේ ය. ඒකාන්තයෙන් ඒ වචනය යහපත් වචනය ය.

නො මනා කතාවෙන් පසුතැවිලි වන බව.

(67) හොඳ කථාවක් ම කටින් පිට කරන්නේ ය. නො මනා කථාවක් කටින් පිට නො කරන්නේ ය. යහපත් කතාවක් කටින් පිට කිරීම යහපති. නො මනා කථා පිට කර තැවෙන්නේ ය.

සත්‍යය ය.

(68) පොළොවෙහි යම් රස ජාතියක් ඇත් ද ඒ රසයන් අතුරෙන් සත්‍යය ඉතා උතුම් රසය ය. ශ්‍රමණ ඛ්‍රාන්මණයෝ සත්‍යයෙහි පිහිටියාහු ඉපදීම මැරීම ඇති සංසාරයාගේ පරතෙරට යෙති.

(69) සත්‍යය ඒකාන්තයෙන් අමෘතය වැනි වචනයෙකි. ඒ සත්‍යය පෞරාණික ධර්මයකි. සත් පුරුෂයෝ සත්‍යයෙහි ද අර්ථයෙහි ද ධර්මයෙහි ද පිහිටියාහුය යි කීහු.

- 70. යං හි කයිරා නං හි වදෙ යං න කයිරා න නං වදෙ,
අකරොත්තං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.
(4 නි. සුවජ්ජ ජා.)
- 71. යො වෙ දස්සන්ති වත්ථාන අදනෙ කුරුතෙ මනො,
භුම්ඛා සො පතිතං පාසං ගිවාය පටිමුඤ්චති.
- 72. යො වෙ දස්සන්ති වත්ථාන අදනෙ කුරුතෙ මනො,
පාපා පාපතරො භොති සම්පන්නො යමසාධනං.
(20 නි. සීවී ජා.)
- 73. අලිඛං භාසමානස්ස අපක්කමන්ති දෙවතා
පුතීකඤ්ච මුඛං වාතී සකට්ඨානා ච ධංසති
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වීයාකරෙ.

(70) යමක් කෙරෙනම් එය “කරම්” කියන්නේ ය, යමක් නො කෙරේ නම් එය “කරම්” යි නො කියන්නේ ය. නො කරන දෙය කරම් යි කියන තැනැත්තා මුසාවාදියකු බව පණ්ඩිතයෝ දනිති.

දෙමි යි කියා නො දීම.

(71) යමෙක් කෙනකුට යමක් දෙමි යි කියා පසුව නො දීමට සිතා ද, හේ බිම වැටුණු තොණ්ඩුව ගෙන බෙල්ලේ ලා ගනී.

(72) යමෙක් යමකුට යමක් දෙමි ය කියා නැවත නො දෙන්නට සිතා නම් හේ පාපයින් ගෙනුත් පාපයෙක් වේ. යම රජු ගේ අණසක පවත්නා තැනට පැමිණියෙක් වේ.

බොරු කීමේ විපාක.

(73) යමෙක් ප්‍රශ්න විචාරන ලද්දේ දැන දැන ම එය අන් ආකාරයකින් විසඳ ද, හෙවත් අසන ප්‍රශ්නයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඒ බොරු කියන්නහු ගේ ආරක්ෂක දේවතාවෝ ඔහු හැර යෙති. ඔහු ගේ මුඛයෙන් ද කුණුගඳ හමා. හේ ස්වකීය ස්ථානයෙන් ද පහ වේ.

- 74. අකාලෙ වස්සති තස්ස කාලෙ තස්ස න වස්සති,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 75. ජ්විහා තස්ස ද්විධා හොති උරගස්සෙ' ට දිසම්පති,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 76. ජ්විහා තස්ස න හටති මච්ඡස්සෙ' ට දිසම්පති,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 77. ටියො' ට තස්ස ජායන්ති න පුමා ජායරෙ කුලෙ,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ.
- 78. පුත්තා තස්ස න හටන්ති පක්කමන්ති දියො දියං,
යො ජානං පුච්ඡතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං වියාකරෙ

(8 නි. වෙතිස ජා.)

(74) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසනු ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු ගේ රාජ්‍යයට නො කල්හි වැසි වසී. කාලයෙහි නො වසී.

(75) රජ, යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහුට සර්පයකුට මෙන් දෙදිවක් ඇති වෙයි.

(76) රජ, යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, මත්ස්‍යයකුට මෙන් ඔහුට දිව නැති වන්නේ ය.

(77) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැනම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු ගේ පවුලෙහි ස්ත්‍රීහු ම උපදිති. පුරුෂයෝ නූපදිති.

(78) යමෙක් ප්‍රශ්නයක් අසන ලද්දේ දැන දැන ම එයට බොරු පිළිතුරු දේ ද, ඔහු වෙත පුත්‍රයෝ නො සිටිති. ඔහු ගේ පුත්‍රයෝ දිශාවෙන් දිශාවට යෙති.

79. එකං ධම්මං අතීතස්ස මුසාවාදිස්ස ජත්තූනො,
විතීණ්ණ පරලොකස්ස තත්ථී පාපං අකාරියං.

(ධ. ලෝක වග්ග)

80. කස්සච්චයා න විජ්ජන්ති කස්ස තත්ථී අපාගතං,
කො න සම්මොහමාපාදි කො වා ධීරො සද සතො.

81. තථාගතස්ස බුද්ධස්ස සබ්බ භුතානුකම්පිනො,
තස්සච්චයා න විජ්ජන්ති තස්ස තත්ථී අපාගතං,
සො න සම්මොහමාපාදි සොධ ධීරො සද සතො.

(දේවතා සංයුක්ත)

බොරු කියන්නහුට නො කළ හැකි පවක් නැති බව.

(79) පරලොව ගැන බලාපොරොත්තු හළ එක ධර්මයක් වූ සත්‍ය ඉක්ම වූ බොරු කියන්නා වූ සත්ත්වයා හට නො කළ හැකි පවක් නැත.

වරදක් නැත්තේ කාගේ ද?

(80) කවරකු ගේ වරද නැත්තේ ද? කවරකු ගේ අපරාධ නැත්තේ ද? කවරෙක් මූලාවට නො පැමිණේ ද? කවර නුවණැතියෙක් සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වේ ද?

නො වරදිත එක ම පුද්ගලයා.

(81) සකල සත්ත්වයන්ට අනුකම්පා කරන්නා වූ සියල්ල අවබෝධ කළා වූ ඒ තථාගතයන් වහන්සේ ගේ වරද නැත. අපරාධ නැත. උන් වහන්සේ කිසිවිටෙක මූලාවට නො පැමිණි සේක. මේ ලෝකයෙහි ඒ තථාගතයන් වහන්සේ සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වන සේක.

82. අනධගණස්ස පොසස්ස නිව්වං සුචී ගවෙසිනො,
වාලග්ග මත්තං පාපස්ස අබ්භාමත්තං' ට බායති.

(6 නි. හිසපුප්ඵ ජා.)

83. සුදස්සං චජ්ජං අඤ්ඤෙසං අත්තනො පන දුද්දසං,
පරෙසං හි සො චජ්ජාති ඔපුණාති යථා භුසං
අත්තනො පන ජාදෙති කලීං ට කීතවා සධො.

(ධ. මල වග්ග)

84. පරචජ්ජානු පස්සිස්ස නිව්වං උජ්ඣධාත සඤ්ඤිතො,
ආසවා තස්ස ටඨිඨන්ති ආරා සො ආසචක්ඛයා

(ධ. මල වග්ග)

ශුඛ සුද්ගලයා ගේ වරද මහත් සේ පෙනෙන බව.

(82) නිතර වරදින් පිරිසිදු බව සොයන්නා වූ දෙස් නැත්තා වූ නැතැත්තා ගේ අස්කෙඳි අගක් පමණ වූ කුඩා වරද ලෝකයාට මහ වළාකුලක් පමණට මහත් වී පෙනේ.

අනුන් ගේ වරද පෙනෙන්නාක් මෙන් තමා ගේ වරද නො පෙනෙන බව.

(83) කුඩා වූ ද අනුන්ගේ වරද ලෙහෙසියෙන් දකී. මහත් වූ ද තමා ගේ වරද දක්නට දුෂ්කර ය. අනුන්ගේ වරද දක්නා වූ හෙතෙමේ උස් තැනක තබා බොල් පොළන්නාක් මෙන් අනුන්ගේ වරද පොළයි. හෙවත් මතු කොට දක්වයි. කෙරාටික ලිහිණිවැද්ද කොළ අතු වලින් තමා ගේ ශරීරය වසන්නාක් මෙන් තමා ගේ වරද වසා ගනී.

අනුන්ගේ වරද සොයන්නාට කෙලෙස් වැඩෙන බව.

(84) අනුන්ගේ වරද බලන්නා වූ නිතරම අනුන්ට ගර්භා කිරීමේ අදහස ඇත්තා වූ ඒ සුද්ගලයා හට කාමාදී ආශ්‍රවයෝ වැඩෙති. හේ ආශ්‍රවකෂය ය යි කියනු ලබන අර්භත් ඵලයෙන් දුර ය.

85. න පරෙසං චිලොමානි න පරෙසං කතා කතං,
අත්තතො' ච අවෙක්ඛෙය්‍ය කතානි අකතානි ච.

(ධ. පුළුඵ වග්ග)

86. කොධං වධිත්ථා න කදචි සොචති
මක්ඛප්පභාණං ඉසයො චණ්ණයන්ති,
සඛ්ඛෙසං චූත්තං ඵරුසං ඛමෙඵ
ඵතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සත්තො.

87. හයා හි සෙට්ඨස්ස චවො ඛමෙඵ
සාරම්භ හෙතු පන සාදිසස්ස,
යො විධ භිතස්ස චවො ඛමෙඵ
ඵතං ඛන්තිං උත්තමමාහු සත්තො.

අනුත්ථෙ වැඩ ගැන නොබලා තමාගේ ම
වැඩ බලා ගත යුතු බව

(85) අනුත්ථෙ ගේ ඇනුම් බැනුම් මෙනෙහි නො කළ යුතුය. අනුත්ථෙ කළ නො කළ දේවල් ගැන නො සිතිය යුතුය. තමාගේ ම කළ නො කළ දේ ගැන කල්පනා කළ යුතුය.

බැනුම් ඉට්ඨිය යුතු බව.

(86) ක්‍රෝධය නසා කිසිකලෙක ගෝක නො කෙරේ. අකෘතඥභාවය යි කියන ලද අනුත්ථෙ කළ ගුණ නැති කර දමන ස්වභාවය දුරු කිරීම සෘෂිහු වර්ණනා කෙරෙති. හැම දෙනා විසින් ම කියන පරුෂ වචන ඉවසවු. ඒ ක්ෂාන්තිය උත්තමය යි සත්පුරුෂයෝ කීහ.

උතුම් ඉට්ඨිම.

(87) බිය නිසා උසස් තැනැත්තා ගේ කීම ඉවසන්නේ ය. සාරම්භය නිසා (පළිගැනීම නිසා) සමාන තැනැත්තාගේ කීම ඉවසන්නේ ය. මේ ලෝකයෙහි යමෙක් තමාට වඩා භීතයා ගේ කීම ඉවසා නම් එය උතුම් ඉට්ඨිම ය යි ප්‍රාඥයෝ කීහ.

88. කථං විජ්ජන්තො වතුමට්ඨ රූපං
සෙට්ඨං සර්ක්ඛං අථවාපි ගිතං.
වීරූප රූපෙන වරත්ති සත්තො
තස්මා හි සබ්බෙස ට්ඨො ඛමෙට්.

89. න හෙතමන්ථං මහතී' පි සෙතා
සරාජ්ඣා සුජ්ඣමානා ලහෙට්.
යං ඛන්තිමා සප්පුරියො ලහෙට්
ඛන්ති බලසසුපසම්මන්ති ටෙරා.

(40 නි. සරභඞග ජා.)

90. හයානුමට්ඨා සක්ඛ දුබ්බලාගො තිතික්ඛසි.
සුඤ්ඤතො ඵරූපං වාවං සම්මුඛා ටෙපචිත්තිතො' ති.

(88) සතර ඉරියව්වෙන් වැසී සිටින ස්වභාවය ඇති ශ්‍රේෂ්ඨයා ය, සමානයා ය, හීනයා ය යන තිදෙන කෙසේ වෙන් කොට දක හැක්කේ ද? නො හැකි ය. හීනයන්ගේ ආකාරයෙන් උත්තමයෝ ද හැසිරෙති. ඵ් බැවින් හැම දෙනාගේ ම කීම් ඉවසන්නේ ය.

**සුඛයකින් නො ලැබිය හැකි අර්ථයක් ඉවසීමෙන්
ලැබිය හැකි බව**

(89) ඉවසීම ඇති සත්පුරුෂයා සතුරන් නැති කර ගැනීම නමැති යම් අර්ථයක් ලබා ද, රජ සහිතව යුද කරන්නා වූ සේනාවක් ඒ අර්ථය නො ලබා. ක්‍ෂාන්ති බලය ඇත්තහුට වෙරයෝ සන්සිඳෙති.

ඉවසීම පිළිබඳ දෙබසක්.

මෙය ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයා හා මාතලී දිව්‍යපුත්‍රයාත් අතර ඇති වූ කථාවෙකි.

මාතලී :

(90) ශක්‍රදේවෙන්ද්‍රයාණෙනි!, ඔබ වහන්සේ ඉදිරියෙහි ම බණින වේපචිත්ති අසුරයා ගේ බැහුම හය නිසා ඉවසන සේක් ද? නැතහොත් දුර්වලකම නිසා ඉවසන සේක් ද?

- 91. නාහං හයා න දුබ්බලාභා බමාමී වෙපචිත්තිනො,
කථකද්ගි මාදිසො චිකද්ඤා බාලෙන පටිසංයුජෙති.
- 92. හියොසා බාලා පහිජ්ජෙය්‍යං නො චස්ස පටිසෙධකො,
තස්මා භුසෙන දණ්ඨෙන ධිරො බාලං තිසෙධයෙති.
- 93. එතදෙව අහං මකද්ඤෙ බාලස්ස පටිසෙධනං,
පරං සංකුපිතං කදත්වා යො සනො උපසම්මති ති.
- 94. එතදෙව තිතික්ඛාය චජ්ජං පස්සාමී වාසට,
යද නං මකද්ඤති බාලො හයා මහායං තිතික්ඛති,
අජ්ඣෙධාරුහති දුම්මෙධො ගො'ච හියොසා පලාසිතං ති

ශක්‍ර

(91) මම බිය නිසා හෝ දුබලකම නිසා හෝ වෙපචිත්ති ගේ බැහුම් ඉවසන්නෙමි නො වෙමි. මා වැන්නකු බාලයකු හා පැවළෙන්තේ කුමට දැ යි ඉවසමි.

මාතලී

(92) ඉදින් වළක්වන්නෙක් නැත්තේ නම් බාලයෝ වඩ වඩා කිපෙති, එබැවින් නුවණැත්තේ තද දඩුවමින් බාලයා අපරාධයෙන් වළක්වන්නේ ය.

ශක්‍ර

(93) යමෙක් අනුන් කිපුණු බව දැන සිහි ඇත්තේ ඉවසා ද එය ම බාලයා අපරාධයෙන් වැළැක්වීම ය යි මම සිතමි.

මාතලී :

(94) ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයාණෙනි, යම් කලෙක බාලයා “මොහු මට බයින් ඉවසන්නේ ය” යි සිතා ද එය ම මම ඉවසීමේ වරද සැටියට දකිමි. බාලයා බිය වී පලා යන ගොනා ගොනුන් ලුහුබදින්නාක් මෙන් ඉවසන තැනැත්තා පාගන්නේ ය.

- 95. කාමං මඤ්ඤ චා මාචා භයා මහායං තිතික්ඛති,
සදත්ථ පරමා අත්ථා ඛන්තඝා භියෙඝා න විජ්ජති.
- 96. යො භවෙ බලචා සත්තො දුබ්බලස්ස තිතික්ඛති,
තමාහු පරමං ඛන්තිං තිච්චං බමති දුබ්බලො.
- 97. අබලන්තං බලං ආහු යස්ස බාල බලං බලං,
බලස්ස ධම්ම ගුත්තස්ස පට්ඨන්තා න විජ්ජති.
- 98. තස්සෙ ච තෙන පාපියො යො කුද්ධං පට්ඨස්සධති,
කුද්ධං අප්පට්ඨි කුජ්ජධන්තො සධගාමං ජෙති දුජ්ජයං.

ශක්‍ර :

(95) මොහු මට බියෙන් ඉවසාය යි බාලයා සිතකොත් සිතාවා; බාලයා කුමක් සිතුවත් ආත්මාථීය ම ප්‍රධාන ය. ඉවසීමට වඩා උසස් ආත්මාථී පරාථීයක් නැත.

(96) යමෙක් බලවත් වූයේ දුච්චයා ගේ වරද ඉවසා ද, එය පරම ක්ෂාන්ති ය යි කියනු ලැබේ. දුබලයා නිතර ම ඉවසන්නේ ය.

(97) බාල බලය හෙවත් මෝඩකම යමකු ගේ බලය වේද, එය දුබල කමෙකි. එහෙත් එය මෝඩයෝ බලය කැපී කීහු. ධම්ම රක්නහු ගේ ක්ෂාන්තිය බලයට දෙස් කියන්නෙක් නැත.

(98) යමෙක් කිපුණහුට තෙමේ ත් කිපේ ද, ඒ හේතුවෙන් ඔහු ගේ අතිශය පාප භාවය වේ. කිපුණහුට පෙරළා නො කිපෙන්නේ දිනීමට දුෂ්කර වූ සංග්‍රාමයෙන් දිනා.

- 99. උගීන්තමත්ථං චරති අත්තනො ච පරස්ස ච.
පරං සංකුපිතං ඤත්වා යො සතො උපසම්මති.
- 100. උගීන්තං තිකිච්ඡන්තානං අත්තනො ච පරස්ස ච.
ජනා මඤ්ඤත්ති බාලොති යෙ ධම්මස්ස අකොච්ඤ්ති

(සක්ක සංයුක්ත)

චතුත්ථං සතකං.

(99) යමෙක් අනුන් කිපුණු බව දැන සිහියෙන් යුක්ත වූයේ සන්සිඳේ ද, හෙ තෙමේ තමා ගේ ද අනෙකා ගේ ද යන දෙදෙනා ගේ ම අර්ථය පිණිස හැසිරෙන්නේ වේ.

(100) කෝප නො වීම් වශයෙන් තමාට ද අනෙකාට ද යන දෙදෙනාට ම වැඩ සිදු කිරීම් වශයෙන් පිළියම් කරන්නා වූ නුවණැත්තා ධර්මය නො දත් ජනයෝ බාලයෙකු යි සිතත්.

බුධ නීති සංග්‍රහයේ
සතරවන ශතකය යි.

- 1. යං ලද්ධං තෙන තුට්ඨබ්බං අතිලොභො හි පාපකො,
හංසරාජං ගභෙත්වාන සුචණ්ණො පරිභායථ.

(1 නි. සුචණ්ණං-ස ජා.)

- 2. තණ්හාහි දට්ඨස්ස කරොත්ති හෙකෙ
අමනුස්ස වද්ධස්ස කරොත්ති පණ්ඩිතා,
ත කාම භීතස්ස කරොති කොච්චි
ඔක්කත්ත සුක්කස්ස හි කා තිකිච්චා

(2 නි. කාමභීත ජා.)

- 3. තණ්හාය ජායති සොකො තණ්හාය ජායති හයං,
තණ්හාය විජපමුත්තස්ස නත්ථි සොකො කුතො හයං.

(ධ. පිය වග්ග)

අති ලෝභය.

(1) යමක් ලබන ලද ද එයින් සතුටු විය යුතු ය. අති ලෝභය නපුරෙකි. අති ලෝභය නිසා ස්චර්ණංසයා අල්වා පියාපත් ගලවා ගැනීමෙන් දිනපතා ලැබෙමින් තුබුණු රතීන් පිරිහුණා ය.

**වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් මධනා ලද්දහුට
පිළියමක් තැනි බව.**

(2) තෘෂ්ණා සර්පයන් විසින් දෂ්ට කරන ලද්දහුට සමහර කෙනෙක් මන්ත්‍රෝෂධාදියෙන් පිළියම් කෙරෙති. අමනුෂ්‍යයන් විසින් පීඩා කරන ලද්දහුට මන්ත්‍රෝෂධාදියෙන් පණ්ඩිතයෝ පිළියම් කෙරෙති. වස්තුකාම ක්ලේශකාමයන් විසින් පීඩිත තැනැත්තා හට කිසිවෙක් පිළියම් නො කෙරේ. කුශල ධර්ම සීමාව ඉක්ම වූ අකුශලයෙහි පිහිටි තැනැත්තා හට කිනම් පිළියමක් ද?

තෘෂ්ණාව ශෝකයට හා හයට හේතු වන බව.

(3) තෘෂ්ණාව නිසා ශෝකය හටගනී. තෘෂ්ණාව නිසා බිය ඇති වේ. තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණහුට ශෝකයක් නැත. බියක් කොයින් ද?

- 4. කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමීප්ඤ්ඤි,
අද්ධා පිතිමනො හොති ලද්ධා මච්චො යද්දිජති.
- 5. කාමං කාමයමානස්ස තස්ස වෙ තං සමීප්ඤ්ඤි
තතො තං අපරං කාමෙ සමීමෙ තණ්හං ට චිත්ඤ්ඤි.
- 6. ගචං ට සිච්චිතො සිච්චං වච්චමානස්ස වච්චති,
ඵචං මන්ඤස්ස පොසස්ස බාලස්ස අච්චාතනො.
භියොහා තණ්හා පිපාසා ට වච්චමානස්ස වච්චති.
- 7. පඵච්ඤා සාලියචකං ගචාස්සං දස පොර්ඤං,
දන්චාපි තාලමෙතස්ස ඉති විද්චා සමං චරෙ.

දහස බැගින් අගතා ගාථා අට.

(4) කාමයන් පතන්තා වූ තැනැත්තා හට ඉදින් ඒ පැතු දෙය සිදු වේ නම්, මිනිස් තෙමේ කැමැත්ත පරිද්දෙන් ලබා ඒකාන්තයෙන් සතුටු සිත් ඇත්තේ වේ.

(5) කාමයන් පතන්තා වූ තැනැත්තා හට ඉදින් ඒ පැතු දෙය සිදු වේ නම්, ඉන්පසු ශ්‍රීෂ්ම කාලයේ දී පිපාසය ඇතිවන්නාක් මෙන් ඔහුට තෘෂ්ණා පිපාසය වඩ වඩා ඇති වේ.

(6) අං ඇති වස්සා වැඩෙත් ම අං ද වැඩේ. එපරිද්දෙන් නුවණ මඳ වූ බාල ධර්මයන්හි යෙදුණා වූ කාරණාකාරණ තොදන්තා වූ තැනැත්තා හට ඔහු වැඩෙත් වැඩෙත් ම නො ලත් කාමයන් පිළිබඳ වූ තෘෂ්ණාව හා පිපාසාව තවත් වැඩේ.

(7) පොළොවෙහි ඇති තාක් හැල් කෙත් හා යව කෙත් ද එක් අයකුට ම දුන්නේ ද, ඒ සුද්ගලයාට එයින් ඇතිවීමක් නො වේ. එ බැවින් නුවණැත්තේ තෘෂ්ණාවට වසහ නො වී මනාකොට හැසිරෙන්නේ ය.

- 8. රාජා පසය්භ පඨවිං විජේත්වා
සසාගරන්තං මහිමා වසන්තො,
ඔරං සමුද්දස්ස අතිත්තරූපො
පාරං සමුද්දස්ස' පි පත්ථයෙථ.
- 9. යාච අනුස්සරං කාමෙ
මහසා තිත්තිනාප්ඤගා,
තතො නිචන්තා පටිකම්ම දිස්වා
තෙ වෙ තිත්තා යෙ පඤ්ඤාය තිත්තා.
- 10. පඤ්ඤා තිත්තිතං සෙට්ඨං න සො කාමෙහි තප්පති,
පඤ්ඤා තිත්තං පුරිසං තණ්හා න ඉරුතෙ වසං.
- 11. අපචිතෙ ථෙච කාමානි අප්පිච්ඡස්ස අලොචුපො,
සමුද්දමන්තො පුරිසො න සො කාමෙහි තප්පති.

(8) රජ තෙමේ ජනයා අභිභවනය කොට පෘථිවිය දිනා ගෙන සාගරය කෙළවර කොට ඇති පොළොවට අධිපති ව වාසය කරන්නේ ද සමුද්‍රයෙන් මෙතරින් පමණක් තෘප්තියට නො පැමිණ සමුද්‍රයෙන් එතෙර ද පතන්නේ ය.

(9) කොතෙක් කාම වස්තූන් සිතින් සිහි කළේ ද, ඒවායින් සත්ත්වයා තෘප්තියක් නො ලබන්නේ ය. තවත් ලබන්නට ම සිතන්නේ ය. සිතින් හා කයින් ඒ කාමයන් කෙරෙන් පසු බැස ප්‍රඥාවෙන් කාමයන්ගේ දොස් දැක යම් කෙනෙක් ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණියාහු ද, ඔවුහු ම තෘප්තියට පැමිණියාහු වෙති.

(10) ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණීම ශ්‍රේෂ්ඨ ය, ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පැමිණි තැනැත්තේ කාමයන් නිසා නො තැවෙන්නේ ය. ප්‍රඥාවෙන් තෘප්තියට පත් තැනැත්තා තෘෂ්ණාව ගේ වසභයට නො පැමිණේ.

(11) කාමතෘෂ්ණාව නැසීම ම කරන්නේ ය. අල්පේච්ඡ වන්නේ ය. කාමයන් කෙරෙහි ලොල් නො වන්නේ ය. මහත් වූ ප්‍රඥාව ඇති බැවින් සාගරය තරම් වූ පුරුෂ තෙමේ මහත් වූ ද ගින්නකින් සාගර ජලය නො තැවෙන්නාක් මෙන් ක්ලේශ කාමයන් ගෙන් නො තැවෙන්නේ ය.

12. රථකාරෝ' ව වම්මස්ස පරිකන්තං උපාහනං
 යං යං වජ්ඣි කාමානං තං තං සම්පජ්ජතෙ සුඛං,
 සබ්බඤ්ඤෙ සුඛ මිච්චෙය්‍ය සබ්බකාමෙ පරිච්චජේ.

(12 නි. කාම ජා.)

13. න කීරත්ථී රසෙහි පාපියො
 ආවාසෙහි වා සත්ථවෙහි වා,
 වාතමිගං ගෙහ නිස්සිතං
 වසමානෙසි රසෙහි සඤ්ජයො.

(1 නි. වාතමිග ජා.)

14. සාදුං වා යදි වා සාදුං අජපං වා යදි වා ඛගුං,
 විස්සත්ථො යත්ථ භුඤ්ඤෙය්‍ය විස්සාස පරමා රසා.

(4 නි. කේසව ජා.)

(12) පාවහන් තනන කම්කරුවා සමේ නො මනා කොටස් කපා හැර පාවහන් තනා මිල ලබා යම් සේ සැපවත් වේ ද, එ මෙන් නුවණැත්තේ නුවණ නමැති සැකිත් කපා හරිමින් කාමයන් ගෙන් යම් පමණ බැහැර කෙරේ ද, ඒ ඒ පමණට ඔහුට කාය වචී මනා කම් සුවසේ සිදු වේ. සකල කාය වචී මනා කම්යන් ගේ සුවසේ සිදු වීම ඉදින් කැමති වන්නේ නම් සියලු කාමයන් හරනේ ය.

රස තෘෂ්ණාව.

(13) වාසස්ථාන පිළිබඳ තෘෂ්ණාව ද නපුරෙක. මිත්‍රසන්ථවය පිළිබඳ තෘෂ්ණාව ද නපුරෙක. එහෙත් රස තෘෂ්ණාව පමණට නපුරක් නම් නැත. “සඤ්ජය” නම් උයන් පල්ලා වනය ඇසුරු කොට වෙසෙන වාත මාගයා රසයෙන් තමා ගේ වසයට පැමිණ වී.

පරම රසය

(14) මිහිරි වූ හෝ අමිහිරි වූ හෝ මද වූ හෝ බොහෝ වූ හෝ බොජුනක් යම් තැනක විශ්වාස ව වළඳ නම් එය මිහිරි ය. රසයේ විශ්වාසය ප්‍රධාන කොට ඇත්තේ ය.

- 15. මනුජස්ස සද සතිමනෝ
 චන්තං ජාතනෝ ලද්ධ හොජනෙ,
 තනු තස්ස හචන්ති චෙදනා
 සතිකං ජීරති ආයුං පාලයං.
 (කෝසල සංයුක්ත)
- 16. අරඤ්ඤෙ විහරන්තාතං සන්තාතං බ්‍රහ්මචාරීතං,
 එක හත්තං භුඤ්ජමානාතං කෙන චණ්ණෝ පසීදති.
- 17. අතීතං තානු සොචන්ති තප්පජ්ජපන්ති නාගතං,
 පච්චුජ්ජපත්තෙන යාපෙත්ති තෙන චණ්ණෝ පසීදති.
- 18. අනාගතජ්ජ ජප්පාය අතීතස්සානු සොචනා,
 එතෙන බාලා සුස්සන්ති තළොච හරීතො ලුතො.
 (දේවනා සංයුක්ත)

පමණ දැන ආහාර ගත යුතු බව.

(15) සෑම කල්හි සිහියෙන් යුක්ත වන්නා වූ, ලද බොජුනෙහි ප්‍රමාණය දන්නා වූ ඒ මනුෂ්‍යයා හට චේදනාවෝ තුනී වෙති. ජීවිතය ආරක්‍ෂා කරමින් ආහාරය සෙමින් දිර යි.

එක් බතක් වළඳනා බ්‍රහ්මචාරීන් වර්ණවත් වීමේ හේතු මෙය දෙවියකු ගේ ප්‍රශ්නයකි:

(16) කෙලෙස් සංසිද වූ ශ්‍රේෂ්ඨ වයඹා ඇත්තා වූ අරණ්‍යයෙහි වෙසෙන්නා වූ එක් චේලක බත වළඳන්නා වූ පැවිද්දන් ගේ ශරීර වර්ණය කවර හේතුවක් නිසා බබලා ද?

බුදුන් වහන්සේ ගේ පිළිතුර:

(17) පැවිද්දෝ ඉකුත් වූ දෙය ගැන ශෝක නො කරති. අනාගතය නො පතති. වර්තමානයේ ලද දෙයකින් යැපෙති. මේ කරුණු තුනෙන් ඔවුන් ගේ ශරීර වණිය බබලා.

(18) අනාගතය පැතීමෙන් ද අතීතය ගැන ශෝක කිරීමෙන් ද යන දෙකරුණෙන් බාලයෝ කපා අවිච්චි ලු ළා බටදඩු මෙන් වියළෙති.

19. කොටං කඛන්වා සුඛං සෙති කොටං කඛන්වා න සොචති
 කොටස්ස විසමුලස්ස මධුරග්ගස්ස බ්‍රාහ්මණ,
 ටටං අරියා පසංසන්නි තං හි කඛන්වා න සොචති.

(බ්‍රාහ්මණ සංයුක්ත)

20. කට්ඨස්මිං මන්ථමානස්මිං පාවකො නාම ජායති,
 තමෙ ට කට්ඨං දහති යස්මා සො ජායතෙ ගිති.

21. ඵටං මන්දස්ස පොසස්ස බාලස්ස අච්ඡානතො,
 සාරම්හො ජායතෙ කොධො සො'පි තෙ තෙට ඩස්හති.

22. අග්ගි' ට තිණකට්ඨස්මිං කොධො යස්ස පටච්ඡති,
 නිහියති තස්ස යසො කාලපක්ඛෙ' ට චන්දිමා.

ක්‍රෝධය

(19) බ්‍රාහ්මණය, ක්‍රෝධය නසා සුවසේ තිදයි. ක්‍රෝධය නසා ශෝක නො කෙරෙයි, මූල විෂ වූ අග මිහිරි වූ ක්‍රෝධයා ගේ නැඟීම ආයච්ඡියේ පසසති, එය නසා ශෝක නො කෙරේ.

(20) ලියක තවත් ලියක් උලන කල්හි ගින්න හට ගනී. ඒ ගින්න යම් ලියකින් හටගත්තේ ද, ඒ ලිය ම එයින් දවනු ලැබේ.

(21) එ මෙන් නුවණ මද වූ බාල වූ කාරණා' කාරණයන් නො දන්නා වූ තැනැත්තා හට සාරම්භය (එකට එක කිරීම) නිසා ක්‍රෝධය හට ගනී. පසුව හෙ තෙමේ ද ඒ ක්‍රෝධයෙන් දවනු ලබා.

(22) වියළි තණ වල සහ දරවල ගින්න මෙන් යමකු ගේ සන්තානයෙහි ක්‍රෝධය වැඩේ ද, කාලපක්‍ෂයෙහි සද මෙන් ඔහු ගේ යසස පිරිහේ.

- 23. අතිජ් කඛනො ධුමකෙතු'ව කොධො යස්සුපසම්මති,
ආදුරති තස්ස යසො සුක්කපක්ඛෙ'ව චන්දිමා
(10 ති. වුල්ලබෝධි ජා.)
- 24. කොධ සම්මද සම්මත්තො ආයසකාං නිගච්ජති,
ඤ්ඤා මිත්තා සුභජ්ජා ච පරිචජ්ජෙත්ති කොධනං.
- 25. අතත්ථ ජනනො කොධො කොධො චිත්ත පකොපනො,
භය මත්තරතො ජාතං තං ජනො නාච බුජ්ජධති.
- 26. කුද්ධො අත්ථං න ජානාති කුද්ධො ධම්මං න පස්සති,
අත්ධන්තමං තද භොති යං කොධො සහතෙ තරං.
(අංගුත්තර සත්තක ති.)
- 27. විවාදෙන කීසා භොත්ති විවාදෙන ධනක්ඛයා,
ජ්ජා උද්ද විවාදෙන භුඤ්ජ මායාචී රොහිතං.

(23) දර නැති ගින්න මෙන් යමකු ගේ සන්තානයෙහි ක්‍රෝධය සන්සිඳේ ද, ඔහු ගේ යසස ශුක්ල පක්‍ෂයෙහි චන්ද්‍රයා මෙන් පිරේ.

(24) ක්‍රෝධ මදයෙන් මත් වූයේ අයසසට පැමිණේ. ඥාතිහු ද, මිත්‍රයෝ ද, සහාදයෝ ද, ක්‍රෝධ කරන්නා දුරු කෙරෙති.

(25) ක්‍රෝධය අතර්ත්ථ ඇති කරන්නකි. ක්‍රෝධය සිත කෝප කරවන්නකි. ක්‍රෝධය ඇතුළෙන් ම හට ගන්නා බියකි. සත්ත්ව තෙමේ ඒ බව නො දනී.

(26) කිපුණු තැනැත්තේ අර්ථය නො දනී. කිපුණු තැනැත්තේ ධර්මය නො දනී, ක්‍රෝධය යම් මිනිසකු යට කෙරේ ද, ඒ කල්හි ඔහුට මහ අදුරක් ඇති වේ.

විවාදය. (ආරාධුල)

මෙය තේරුම් ගැනීමට දබ්හපුජ්ථ ජාතකය බලනු.

(27) විවාදය නිසා සත්ත්වයෝ කෘශ වෙති. විවාදය නිසා ධනය ක්‍ෂය වේ. විවාදය නිසා දිය බල්ලෝ දෙදෙන මසින් පිරිහුණෝ ය. මායාචී!, රේමස අනුභව කරව.

28. එටමෙටං මනුස්සෙසු විවාදො යත්ථ ජායති,
 ධම්මට්ඨං පට්ඨාවන්ති සො හි තෙසං විනායකො
 ධනා පි තත්ථ ජයන්ති රාජකො සො පට්ඨති.

(7 නි. දබ්භප්පථ ඡා.)

29. ජයං චේරං පසට්ඨි දුක්ඛං සෙති පරාජනො,
 උපසන්තො සුඛං සෙති හිත්වා ජය පරාජයං.

(ධ. සුඛ වග්ග)

30. යො න හත්ති න ඝාතෙති න ජනාති න ජාපයෙ,
 මෙන්තං සො සබ්බගුතෙසු චේරං තස්ස න කෙනවී

(10 නි. වක්ඛවාක ඡා.)

(28) විවාදය නිසා දියබල්ලෝ යම් සේ රේමසින් පිරිහුණාහු ද, එ පරිද්දෙන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි යම් කරුණකට විවාදයක් හට ගත්තේ ද, එ කල්හි ඔවුහු එය සන්සිඳවා ගනු පිණිස විනිශ්චයකාරයා වෙත යෙති. ඔහු ඔවුන් ගේ නායකයා ය. විවාදයට පැමිණියෝ එහි ධනයෙන් පිරිහෙති. ඔවුන් ගේ ධනයෙන් රජු ගේ භාණ්ඩාගාරය පිරේ.

ජය පරාජය දෙක ම යහපත් නො වන බව.

(29) විවාදයෙන් හෙවත් කලහයෙන් දිනන තැනැත්තේ සතුරෙක් ඇති කර ගන්නේ වේ. පැරදුණු තැනැත්තේ කවද පලිගන්නෙමි දැ යි සිතමින් දුකසේ වෙසේ. ජය පරාජය දෙක ම හැර සන්සුන් වූ තැනැත්තේ සුවසේ වෙසේ.

චේරය.

(30) යමෙක් අනුන් නො නසා ද, නො නසවා ද, අනුන් ගේ ධනය නො දිනාගනී ද, අනුන් ලවා නො දිනවා ද, සියලු සක්ත්වයන් කෙරෙහි මෙමුත්‍රිය ඇත්තා වූ ඔහුට කිසිවකු හා චේරයක් නැත.

31. න හි වෙරෙන වෙරානි සම්මන්තිධ කුදවනං.
අවෙරෙන ච සම්මන්ති එස ධම්මො සත්තතනො.

(ධ. යමක වග්ග)

32. පරදුක්ඛුපදනෙන අත්තනො සුඛ මිච්ඡති.
වෙරසංසග්ග සංසට්ඨො වෙරා සො න පරිමුච්චති.

(ධ. පකිණ්ණක වග්ග)

33. සබ්බෙ තසන්ති දණ්ඩස්ස සබ්බෙ භායන්ති මච්චුනො.
අත්තානං උපමං කත්වා න ගතෙය්‍ය න ඝාතයෙ

(ධ. දණ්ඩ වග්ග)

(31) මේ ලෝකයෙහි කිසි කලෙක වෙර කිරීමෙන් වෙරය නො සන්සිඳේ, වෙරය සන්සිඳෙන්නේ අවෙරයෙන් ම ය. මේ අවෙරයෙන් වෙරය සන්සිඳෙන බව පෞරාණික ධර්මය ය, එය බුඩාදි උතුමන් ගිය මග ය.

(32) යමෙක් පර හට දුක් දීමෙන් තමාට සැප ලබනු කැමති වේ ද, ආක්‍රෝශ කළ අයට ආක්‍රෝශ කිරීම ය, පහර දුන් අයට පහර දීම ය යනාදි වශයෙන් වෙර සංසඨියෙන් මිශ්‍ර වූ හෙතෙමේ වෙරයෙන් නො මිඳෙන්නේ ය.

තමා මෙන් අන්‍යයන් ද සැලකිය යුතු බව.

(33) සියල්ලෝ ම දඬුවමට තැනි ගනිති. සියල්ලෝ ම මරණයට බිය වෙති. එ බැවින් තමා උපමා කොට අනුන්ට පහර නො දෙන්නේ ය. පහර නො දෙවන්නේ ය.

34. සම්මොදමානා ගච්ඡන්ති ජාලමාදය පක්ඛිනො.
යද තෙ විවදිස්සන්ති තද එහිත්ති මෙ වසං.

(1 නි. සම්මොදමාන ජා.)

35. යාවජ්වම්පි වෙ බාලො පණ්ඩිතං පසිරුපාසති.
ත සො ධම්මං විජානාති දබ්බි සුපරසං යථා.

36. යො බාලො මන්දන්දති බාලාං පණ්ඩිතො වාපි තෙන සො.
බාලො ච පණ්ඩිතමාති සවෙ බාලොති චූච්චති.

සමගියේ බලය.

මෙය දැල ඔසවා ගෙන පියාසර කළ වටු සමූහයක් ගැන වැද්දකු විසින් කියන ලද්දකි.

(34) මේ පක්ෂීහු මගේ දැල ඔසවා ගෙන සතුටු වෙමින් යෙති. යම් කලෙක ඔව්හු ඔවුනොවුන් වාද කරන්නාහු ද, එ කල්හි ඔවුහු මාගේ වසයට එන්නාහු ය. (මට අසුවන්නාහු ය.)

දිවිහිමියෙන් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද බාලයා පණ්ඩිත නො වන බව.

(35) ඉදින් බාලයා කොතෙක් කල් පණ්ඩිතයන් ඇසුරු කළේ ද, කොතෙක් කල් සැදිගාවක් සැන්ද ව්‍යඤ්ජන රසය නො දැන ගන්නාක් මෙන් හෙතෙමේ ධර්මය නො දැන ගනී.

තමාගේ බාල බව දන්නා බාලයා පණ්ඩිත වන බව.

(36) යම් බාලයෙක් තමා ගේ බාල බව දන්නේ නම් එයින් හේ පණ්ඩිත හෝ වේ. තමා පණ්ඩිත ය යි සිතන බාලයා ම ඒකාන්තයෙන් බාලයා ය යි කියනු ලැබේ.

37. යාවදෙව අනත්ථාය කදත්තං බාලස්ස ජායති,
හත්ති බාලස්ස සුක්කංසං මුද්ධමස්ස විපාතයං.

(ධ. බාල වග්ග)

38. යසං ලද්ධාන දුම්මෙධො අනත්ථං චරති අත්තනො,
අත්තනො ච පරෙසකද්ව හිංසාය පට්ඨපජ්ජති.

(1 නි. දුම්මේධ ජා.)

39. ත වෙ අනත්ථකුසලෙන අත්ථචරියා සුඛා වහා,
හාපෙති අත්ථං දුම්මෙධො කපි ආරාමිකො යථා.

(1 නි. ආරාමදුසක ජා.)

**බාලයා ගේ ශිල්පශාස්ත්‍රඥානය ද
අනර්ථය පිණිස වන බව.**

(37) බාලයාට ඇති වන ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥානය ද අනර්ථය පිණිස වේ. බාලයාට ඇති වූ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥානය ඔහු ගේ නුවණ නමැති හිස කපා හෙලමින් ඔහු ගේ කුශල පක්ෂය නසා.

බාලයා ලබන යසසින් ද අනර්ථයක් ම කරන බව.

(38) නුවණ නැති තැනැත්තේ පිරිවර හා ඵෙශ්වයඝීය ලබා එයින් තමාට අනර්ථයක් කර ගන්නේ ය. හෙ තෙමේ එයින් තමාට හා අනුන්ට ද හිංසාවක් පිණිස ම පිළිපදී.

**බාලයා යහපතක් කරමි යි සිතා කරන්නේ ද
අනර්ථයක් ම බව.**

(39) අනර්ථයට සමර්ථ වූ අර්ථයට නො සමත් වූ බාලයා විසින් කරන අර්ථවයඝීව සූප ඇති කරන්නක් නො වේ. උයනේ විසූ වළුරා මෙන් මෝඩයා අර්ථයක් කරමි යි අර්ථය නසන්නේ ය. (හොඳක් ය යි නපුරක් කරන්නේ ය.)

40. සෙයො අමිත්තො මෙධාවී යඤ්චෙ බාලානුකම්පකො,
පස්ස රොහිණීකං ජම්මිං මාතරං හත්ත්වාන සොචති.

(1 ති. රෝහිණී ජා.)

41. බාලං න පස්සෙ න සුඤ්ඤං න ච බාලෙන සංචසෙ,
බාලෙනල්ලාප සල්ලාපං න කරෙ න ච රොචසෙ.

42. අතයං නයති දුම්මෙධො අධුරාය තියුඤ්ජති,
දුන්නයො සෙයොසො හොති සම්මා චුන්නො පකුජ්ජති.
චිතයං සො න ජානාති සාධු තස්ස අදස්සනං.

(13 ති. අකිත්ති ජා.)

මෝඛ මිතුරාට වඩා පණ්ඩිත සතුරා හොඳ බව.

(40) අනුකම්පා කරන්නා වූ යම් බාලයෙක් වේ ද, ඔහුට වඩා නුවණැති සතුරා උතුම්. ලාමක වූ රෝහිණිය බලව. ඇ මව මරා දමා ශෝක කරන්නී ය.

බාලයන් නො දැකීම ම යහපත් බව.

මෙය “අකීර්ති” පණ්ඩිතයන් ගේ ප්‍රකාශයකි.

(41) බාලයා දක්නට නො වේවා! බාලයා ගැන අසන්නට නො ලැබේවා! බාලයා හා එක්ව විසීමට ද නො වේවා! බාලයා හා කථා කරන්නට ද නො වේවා! බාලයා හා සතුටු වීමක් ද නො වේවා!

(42) නුවණ නැත්තේ අකාරණය කාරණය කොට ගනී, ප්‍රාණවධාදී නො යෙදිය යුත්තෙහි යෙදේ, නො මනා දෙය ම ඔහුට උතුම් දෙය වේ. අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් මනා කොට කියන ලද්දේ කිපෙයි, හේ ආචාර චිතය නො දනී. එ බැවින් ඔහු නො දැකීම ම යහපති.

43. ගමිහිර පඤ්භං මනසා විචිත්තයං
නාවචාහිතං කම්ම කරොති ලුද්දං.
කාලාගතං අත්ථපදං න රිඤ්චති
තථා විධං පඤ්ඤචත්තං වදන්ති.

(40 නි. සරභංග ජා.)

44. යදුතකං තං සතති යං පුරං සත්තමෙවතං.
අභිඨ කුම්භපමො බාලො රහදෙ පුරොච පණ්ඩිතො.

(සුත්තනිපාත කාලක සුත්ත)

45. හංසා කොඤ්චා මසුරා ච හත්ථියො පසද මීගා.
සබ්බෙ සිහස්ස භායන්ති තත්ථී කායස්මීං තුල්‍යතා.

46. එවමෙව මනුස්සෙසු දහරො වෙපි පඤ්ඤවා.
සොහි තත්ථ මහා හොති තෙ ව බාලො සර්රවා.

(2 නි. කේලිසීල ජා.)

ප්‍රඥායා ගේ ලක්ෂණ.

(43) යමෙක් අර්ථ වශයෙන් හා පාලි වශයෙන් ද ගැඹුරු වූ කරුණු සිතින් සිතා ප්‍රකට කෙරේ ද, ඉතා අහිත වූ ප්‍රාණවධාදී රොද්‍ර කම් නො කෙරේ ද ඒ ඒ කාලයට කළ යුතු වූ දුනශීලාදිය නො පිරිහෙවා ද, එබඳු පුද්ගලයා බුධාදීහු ප්‍රාඥයා ය යි කියති.

(44) යමක් අඩු නම් එය සැලේ. යමක් පිරි තිබේ නම් එය ශාන්ත ම ය. බාලයා අධික් දිය ඇති සැළියක් වැනි ය, පණ්ඩිතයා දිය පිරුණු විලක් වැනි ය.

(45) හංසයෝ ද කොස්වාලිහිණියෝ ද මොණරු ද, ඇත්තු ද, එළුවෝ ද, අන්‍ය මෘගයෝ ද යන මේ සියල්ලෝ ම සිංහයා ට බිය වෙති. ඔවුන් ගේ ශරීරයෙහි සම බවක් නම් නැත.

(46) එමෙන් මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි වයසින් බාලයකු දු ප්‍රඥාවක් වී නම් හෙතෙම එහි මහත් වෙයි. මහත් වූ ශරීරය ඇති අඥා මහත් නො වේ.

47. පඤ්ඤා හි සෙට්ඨා කුසලා වදන්ති
 තක්ඛත්ත රාජා' ඊව තාරකානං.
 සිලං සිරං වා පි සතඤ්ච ධම්මො
 අත්වාසිකා පඤ්ඤචතො වදන්ති.

(40 හි. සරභඩග ජා.)

48. විත්තෙන නියති ලොකො විත්තෙන පරිකස්සති,
 විත්තස්ස එකධම්මස්ස සබ්බො' ච වසමත්චගු.

(දේවතා සංයුක්ත)

49. දියො දියං යං තං කසිරා වෙරි වා පන වෙරිතං,
 මිච්ඡා පණ්ඨිතං විත්තං පාපියො තං තතො කරෙ.

ආචාර ශීලාදියට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ බව.

(47) ආචාර ශීලය ය, ඉසුරුමත් බව ය, සත්පුරුෂ ධර්මය ය යන මේවාට වඩා ප්‍රඥාව ශ්‍රේෂ්ඨ ය යි බුද්ධාදී උතුමෝ පවසති. ආචාර ශීලය ය, ඉසුරුමත් බව ය, සත්පුරුෂ ධර්මය ය යන මේවා ප්‍රාඥයා අනුව යන්නාහු ය යි බුද්ධාදී උතුමෝ කියති.

සිත.

(48) ලෝ වැසි තෙමේ සිතින් ඒ ඒ තැනට පමුණුවනු ලැබේ. සිතින් ඒ ඒ තැනට අදනා ලැබේ. එක ධර්මයක් වූ විත්තයා ගේ වසයට සියල්ලෝ ම ගියා හු ය.

**සොරකු සතුරකු කරන නපුරට වඩා නපුරක්
 නො මනා සිත කරන බව.**

(49) සොරෙක් තවත් සොරකුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, සතුරෙක් සතුරකුට යම් නපුරක් කෙරේ ද, එයට වඩා නපුරක් නො මනා කොට පැවැත් වූ සිත සත්ත්වයාට කරන්නේ ය.

50. න නං මාතා පිතා කසිරා අඤ්ඤෙ වා පි ච ඤාතකා.
සම්මා පණීහිතං චිත්තං සෙසාසො නං තතො කරෙ.

(ධ. චිත්ත වග්ග)

51. යථොදකෙ ආච්චෙ අප්පසන්තෙ
න පස්සති සිප්පි සම්බුක මච්ඡ ගුම්බං.
ඵටං ආච්චෙහි චිත්තෙ
න පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථං.

52. යථොදකෙ අච්චෙ චිප්පසන්තෙ
සො පස්සති සිප්පි ච මච්ඡ ගුම්බං.
ඵටං අනාච්චෙහි චිත්තෙ
සො පස්සති අත්තදත්ථං පරත්ථං.

(2 නි. අනහිරති ඡා.)

**මා පියාදීන් කරන යහපතට වඩා උසස් යහපතක්
හොඳ හිත කරන බව.**

(50) ස්වර්ග මෝක්ෂ සම්පත් ලබා දීම නමැති යම් උතුම් අර්ථයක් මනා කොට තබන ලද සිතින් සිදු කරනු ලැබේ ද ඒ යහපත දරුවකුට මව ද නො කරන්නී ය, පියා ද නො කරන්නේ ය. අන්‍ය නෑයෝ ද නො කරන්නාහ. දශ කුශල ධර්ම විෂයෙහි මනා කොට තබන ලද සිත ඒ පුද්ගලයා අනිශ්චිත උත්තමයෙක් කරන්නේ ය.

**සිත නො පහන් කල්හි ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක
නො පෙනෙන බව.**

(51) මව වූ අප්‍රසන්න වූ දියෙහි රන්වන් බෙල්ලන් හා වට බෙල්ලන් ද මත්ස්‍ය සමූහය ද යම් සේ නො පෙනේ ද, එ පරිද්දෙන් සිත රාගාදියෙන් අප්‍රසන්න වූ කල්හි ඒ පුද්ගල කෙමේ ආත්මාර්ථය හා පරාර්ථය නො දකී.

**සිත ප්‍රසන්න කල්හි ම ආත්මාර්ථ පරාර්ථ දෙක
පෙනෙන බව.**

(52) මවයෙන් මිශ්‍ර නො වූ පිරිසිදු වූ ජලයෙහි රන්වන් බෙල්ලන් හා මත්ස්‍ය සමූහය යම් සේ පෙනේ ද, එ මෙන් සිත පහන් වූ කල්හි ඒ පුද්ගලයාට ආත්මාර්ථය හා පරාර්ථය පෙනේ.

53. යස්ස සෙලුපමං චිත්තං ධීතං නා තුපකම්පති,
 චිරත්තං රජනියෙසු කොපතෙසො න කුප්පති
 යස්සෙටං භාවිතං චිත්තං කුතො තං දුක්ඛ මෙස්සති.

(උද්‍යන)

54. නා චිත්තයන්තො පුරිසො වියෙස මධිගච්ඡති,
 චිත්තිතස්ස ඵලං පස්ස මුත්තොස්මි මාරඛන්ධනා.

(1 නි. වට්ටක ඡා.)

55. හිරි මත්තප්ප සම්පන්නා සුක්ක ධම්ම සමාහිතා,
 සත්තො සප්පුරිසා ලොකෙ දෙව ධම්මාති වුච්චරෙ.

(1 නි. දෙවධම්ම ඡා.)

**සිත ආරක්‍ෂා කරගෙන සිටින තැනැත්තා හට
 දුක් එන්නට තැනක් නැති බව.**

(53) යමකු ගේ සිත ගල් කන්දක් වැනි ද, ස්ථිර වේද නො සැලේ ද, ඇලුම් කළ යුතු සත්ත්ව සංස්කාරයන් කෙරෙහි නො ඇලේ ද, කිපිය යුතු කරුණුවලදී නො කිපේ ද, යම් කෙනකු ගේ සිත එසේ නො සැලී පවත්නා පරිදි වඩන ලද ද, ඔහුට කොයින් දුක් ඒ ද? නො ඒ ම ය.

නො සිතන්නා විශේෂයට නො පැමිණෙන බව.

(54) විපත් පැමිණි කල්හි ඉන් මිදීමේ උපාය නො සිතන්නා වූ තැනැත්තේ සැපය නමැති විශේෂයට නො පැමිණේ. සිතීමේ ඵලය බලව. මම මාර බන්ධනයෙන් මිදුණේ වෙමි.

දේව ධම්මයෝ.

(55) ලජ්ජා බිය දෙකින් යුක්ත වූ කුශල ධර්මයන් ගෙන් යුක්ත වූ ශාන්ත වූ සත්පුරුෂයෝ ලෝකයෙහි දේවධර්මයෝ ය යි කියනු ලැබෙත්.

56. දක්ඛං ගහපතං සාධු සංවිහජ්ජකද්වං ගොජනං,
අභාසො අත්ථ ලාගෙසු අත්ථ ඛ්‍යාපත්ති අඛ්‍යථො.

(8 ති. ඉන්ද්‍රිය ජා.)

57. යාතානුයායී ච හවාහි මානච
අල්ලකද්වං පාණීං පරිජ්ජ යස්සු.
මාවස්සු මීත්තෙසු කදචී දුබ්භි
මාව ටසං අසතීතං න ගච්ජෙ.

58. කථං නුයාතං අනුයායී ගොති
අල්ලකද්වං පාණීං දහතෙ කථං සො.
අසතී ච කා කො පන මීත්ත දුබ්භො
අක්ඛාහි මෙ සුච්ඡතො ඵතමත්ථං.

සාධු ධම් සතර.

(56) ගිහි ගෙයි වාසය කරන තැනැත්තා ගේ වස්තුව සැපයීමේ සමත් බව යහපත් ය. උත්සාහයෙන් සපයා ගත් වස්තුව දියයුත්තන්ට දෙමින් බෙද අනුභව කරන බව යහපත් ය. ධනය ලත් කල්හි උඩඟු නො වීම යහපත් ය. වස්තු විනාශයේ දී ශෝක කරමින් නො වෙහෙසෙන බව යහපත් ය.

සාධු තර ධම්ය.

සාධු තර ධම්ය පුර්ණක නම් යක්‍ෂයා හට මහ බෝසත් විදුර පණ්ඩිතයන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ ය.

(57) මාණවකය, ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වෙව. තෙත් වූ අත දැවීමෙන් වෙන් වෙව. කිසිකලෙක මිත්‍රයන්ට ද්‍රෝහි නො වෙව. කිසිකලෙක සිහි නැතියන් ගේ වසයට නො යව.

(58) කෙසේ නම් ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වේ ද? හෙ තෙමේ තෙත් වූ අත දවන්නේ කෙසේ ද? සිහි නැති තැනැත්තී නම් කවරී ද? මිත්‍ර ද්‍රෝහියා කවරේ ද? අසන්නා වූ මට මේ කාරණය කියනු මැනව.

59. අසත්ථුතං නො පි ච දිට්ඨ පුබ්බං
 යො ආසනෙනා පි තිමත්තයෙය්‍ය,
 තස්සෙ ච අත්ථං පුරිසො කරෙය්‍ය
 යාතානුයායීති තමාහු පණ්ඩිතා.

60. යස්සෙකරත්තිම්පි ඝරෙ ටසෙය්‍ය
 යත්ථන්ත' පානං පුරිසො ලහෙථ,
 න තස්ස පාපං මනසා පි චෙතයෙ
 අදුබ්භ පාණිං දහතෙ මිත්තදුබ්භො.

යස්ස රුක්ඛස්ස ජායාය නිසිදෙය්‍ය සයෙය්‍ය ටා
 න තස්ස සාඛං ගඤ්ජෙය්‍ය මිත්ත දුබ්භො හි පාපකො.

(59) යම් කිසිවෙක් තමා හා දිනක් දෙකක් පමණ මුත් කිසි කලෙක එක්ව නො විසූ කිසි කලෙක නුදුටු විරු කෙනකුට වාඩිවන්නට අසුන් ක් දීම පමණකින් මුත් සංග්‍රහ කෙළේ ද, ඒ සංග්‍රහය ලැබූ පුරුෂ තෙමේ සංග්‍රහ කළ තැනැත්තා හට යහපතක් ම කරන්නේ ය. පණ්ඩිතයෝ එසේ කරන්නා වූ තැනැත්තා ගිය අය අනුව යන්නේය යි කීහ.

(60) පුරුෂ තෙමේ යමකු ගේ ගෙයි එක් රැයක් මුත් විසුයේ ද, යම් ගෙයක දී ආහාර පාන ලැබූයේ ද, ඒ තැනැත්තා හට නපුරක් සිතින් වත් නො සිතන්නේ ය. ගුණ කළ අයට නපුරු කම් කරන්නා වූ මිත්‍ර ද්‍රෝහියා තමා ගේ ආහාර වළඳන අත දවන්නේ ය. ආහාර පාන දුන් තැනැත්තේ වළඳන අත වැනි බැවින් මෙසේ වදළහ.

යස්ස රුක්ඛස්ස ජායාය යනාදී ගයේ භාවය 57 වන පිටුවේ දැක්විණ.

61. පුණ්ණමිපි වෙතං පඨවිං ධනෙන
 දප්පත්ථියා පුරිසො සම්මතාය,
 ලද්ධා බණං අතිමඤ්ඤෙය්‍ය තම්පි
 තාසං වසං අසතීනං න ගවිජේ.

62. එවං බො යාතං අනුයාසි හොති
 අල්ලඤ්ච පාණිං දහතෙ පුතෙවං.
 අසතී ච සා සො පන මිත්තදුබ්බො
 සො ධම්මියො හොති පහස්සු අධම්මං.

(මහා නිපාක විධුර ඡා.)

63. අලසො ගිහි කාමහොගී න සාධු
 අසඤ්ඤතො පබ්බජ්ඨො න සාධු,
 රාජා න සාධු අතිසම්මකාරී
 යො පණ්ඩිතො කොධතො තං න සාධු.

(4 නි. රචලව්ඨී ඡා.)

(61) මා හැර අන් පුරුෂයකු මේ ස්ත්‍රිය කැමති නො වන්නී ය යි සලකන ලද ස්ත්‍රියකට, පුරුෂයෙක් ධනයෙන් පිරු මේ මහ පොළොව සම්පූර්ණයෙන් අයිති කර දුන්නේ ද, අවකාශයක් ලදහොත් ඒ ස්ත්‍රී ද ඒ පුරුෂයා ඉක්මවන්නී ය. කළ ගුණ අමතක කරන්නා වූ ඒ ස්ත්‍රීන් ගේ වසයට හසු නො වේව.

(62) මෙසේ ගිය තැනැත්තා අනුව යන්නේ වේ. මෙසේ නැවත තමාගේ වළඳන අත දවන්නේ වේ, කියන ලද්ද වූ ඒ ස්ත්‍රිය සිහි නැති තැනැත්තී ය. තමාට සංග්‍රහ කළ අයට නපුරු කම් කරන්නා වූ හේ වනාහී මිත්‍ර ද්‍රෝහියා ය. දිව්‍යරාජය, ඒ තොප මේ ධම් සතරින් යුක්ත වී ධාර්මික වේව.

නො මනා සතර දෙනෙක්.

(63) අලස වූ කාමහෝගී ගිහියා යහපත් නො වේ. සන්සිද්ධිමත් තැත්තා වූ පැවිද්ද යහපත් නො වේ. නො විමසා ක්‍රියා කරන්නා වූ රජ යහපත් නො වේ. යම් පණ්ඩිතයෙක් ක්‍රෝධ කෙරේ නම් ඔහු ගේ ඒ කිපෙන බව යහපත් නො වේ.

64. චන්තාරො මෙ මහාරාජ ලොකෙ අති බලා භූසා,
රාගො දොසො මදො මොහො යන්ථ පඤ්ඤා න ගාධති.

65. මෙධාවිතම්පි හිංසන්ති ඉසිං ධම්ම ගුණේ රතං,
චිත්තකා පාපකා රාජ සුභා රාගුපසංහිතා

(9 නි. භාරික ජා.)

66. සාධු බො සිජ්ජතං නාම අපි යාදිස කීදිසං,
පස්ස බඤ්ජජ්ජහාරෙන ලද්ධා ගාමා චතුද්දිසං

(1 නි. සාලික්ක ජා.)

67. සික්ඛෙය්‍ය සික්ඛිතබ්බාති සන්ති සච්ජන්දිනො ජනා,
බාහියා හි සුභන්තෙන රාජානමභිරාධසි.

(නි. බාහිය ජා.)

මහා බල සතරක්.

(64) මහරජ, රාගය ය, ද්වේෂය ය, මදය ය, මෝහය ය යන මේ ධර්මයෝ සතර දෙන ලෝකයෙහි අති බලයෝ ය. සිත් සතන්හි ඒ ධර්ම නැග සිටි කල්හි ඒ සුද්ගලසන්තානයේ ප්‍රඥාව පිහිටක් නො ලබා.

පාප විතර්කයන් විසින් නුවණැතියන් ද පෙළන බව.

(65) මහරජ, ශුභ නිමිත්තයන් අරමුණු කොට පවත්නා වූ රාග සහිත විතර්කයෝ නුවණැත්තා වූ ධර්ම ගුණයෙහි ඇලුනා වූ සෘෂිවරයන් ද පෙළන්නා හ.

කවර ශිල්පයක් වුවත් දැන ගැනීම යහපත් බව.

(66) ශිල්ප නම් වූ දෙය කෙබඳු එකක් වුවත් යහපත් ම ය. බලව! පිළා එළා බෙටි විදීමෙන් සතර දිශාවෙහි ගම් ලද්දේ ය.

(67) උගතයුතු කවර ශිල්පයක් වුව ද උගන්නේ ය. පිටිසර ස්ත්‍රිය මැනවින් මලපහ කිරීමෙන් රජු සතුටු කළා ය. (බාහිය ජාතකය බලනු.)

68. ඉත්ථියො ජට ලොකස්මිං යා හොත්ති සමචාරිති,
මෙධාවිති සිලටති සස්ස දෙවා පතිබ්බතා.

69. තාදිසාය සුමෙධාය සුචි කම්මාය තාරියා,
දෙවා දස්සන මායන්ති මානුසියා අමානුසා.

(පකිණ්ණක ති. සුරූපි ජා.)

70. නග්ගා නදී අනුදකා, නග්ගා රට්ඨං අරාජකං,
ඉත්ථි' පි විධවා නග්ගා යස්සා' පි දසභාතරො.

71. ධජො රථස්ස පඤ්ඤාණං, ධුමො පඤ්ඤාණ මග්ගිනො,
රාජා රට්ඨස්ස පඤ්ඤාණං, භත්තා පඤ්ඤාණ මිත්ථියා.

යහපත් ස්ත්‍රීන් දක්නට දෙවියන් ද පැමිණෙන බව.

(68) සුවරිතයෙහි හැසිරෙන්නා වූ නුවණැත්තා වූ සිල්වත් වූ නැන්දණිය දෙවි කොට ඇත්තා වූ පතිව්‍රතා ඇත්තා වූ යම් ස්ත්‍රීහු සත්ත්වලෝකයෙහි වෙත් ද,-

(69) මනා නුවණ ඇත්තා වූ පිරිසිදු ක්‍රියා ඇත්තා වූ මනුෂ්‍ය වූ එබඳු ස්ත්‍රීය දක්නට මනුෂ්‍ය නො වූ දෙවියෝ ද එති.

සෑමියකු නැති ස්ත්‍රීය නග්ග බව.

(70) ජලය නැති ගංගාව නග්ගය, රජකු නැති රට නග්ගය, යම් ස්ත්‍රීයකට සහෝදරයන් දශ දෙනකු ඇත ද සෑමියකු නැති නම් ඒ ස්ත්‍රීය නග්ගය.

ස්ත්‍රීය ප්‍රකට වීමේ කරුණ.

(71) කොඩිය රථය ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, දුම ගින්න ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, රජ රට ප්‍රකට වීමට කරුණ ය, සෑමියා ස්ත්‍රීය ප්‍රකට වීමට කරුණ ය.

- 72. යා දළිද්දි දළිද්දස්ස, අධිධා අධිධස්ස කිත්තිමා,
තං වෙ දෙවා පසංසන්නි, දුක්කරං හි කරොති සා.
- 73. කථං නු තාසං හදයං, සුඛරා ටත ඉත්ථියො,
යා සාමිකෙ දුක්ඛිතමිහි, සුඛමිච්ඡන්ති අත්තනො.
(වෙස්සන්තර ජා.)
- 74. ධිරත්ථු කණ්ඨිතං සල්ලං පුරිසං ගාල්භ වෙධිතං,
ධිරත්ථු තං ජනපදං යත්ථිත්ථි පරිණායිකා,
තෙ වා පි ධික්කිතා සත්තා යෙ ඉත්ථිතං ටසං ගතා.
(1 නි. කණ්ඨිණ ජා.)
- 75. ගොණං ධෙඤ්ඤද්ව යානඤ්ඤ
හරියං ඤාතිකුලෙ ත වාසයෙ,
හඤ්ඤත්ති රථං අයානකා
අභිවාහෙන හතන්ති සුඛගථං.

දෙවියන් පසසත ස්ත්‍රිය.

(72) කීර්තිමත් වූ යම් ස්ත්‍රියක් සැමියා දිළිඳු වූ කල්හි තොමෝ දිළිඳු වන්නී ද, සැමියා පොහොසත් වූ කල්හි තොමෝ පොහොසත් වන්නී ද, ඒ ස්ත්‍රියට දෙවියෝ පසසති. ඇ දුෂ්කර දෙයක් කරන්නී ය.

(73) යම් ස්ත්‍රීහු සැමියා දුකට පත් කල්හි තමන්ට සැප කැමති වෙත් ද, ඔවුන් ගේ හෘදය කෙසේ ද? අහෝ ඒ ස්ත්‍රීහු ඉතා කුරුයෝ ය.

නින්ද කළ යුතු කරුණු තුනක්.

(74) හුල් වූ ඊය තදින් විදින්නා වූ පුරුෂයා හට නින්ද වේවා! යම් ජනපදයක ස්ත්‍රිය කටයුතු විධානය කරන්නී ද ඒ ජනපදයට ද නින්ද වේවා! යම් සත්ත්ව කෙනෙක් ස්ත්‍රීන් ගේ වසයට පැමිණියාහු ද ඒ සත්ත්වයෝ ද නින්දිතය හ.

නෑ ගෙවල නො තැබිය යුතු අය.

(75) ගවයා ද, දෙන ද, රථය ද, භාය්‍යාව ද නෑගෙදර නො තබන්නේ ය. රථ නැත්තෝ ඒ රථය පරිහෝග කරන්නා හ. පමණට වඩා බර ඇද්දවීමෙන් ගවයා නසන්නා හ.

- 76. අගුණං ධනුං කඳානිකුලෙ ච හරියා
පාරං නාවා අක්ඛ හඤ්ජඤ්ච යාතං.
දුරෙ මිත්තො පාප සභායකො ච
කිච්චෙ ජාතෙ අතත්ථ වාරිනී හවන්ති.

- 77. දළිද්දං ආතුරඤ්චා' පි ජිණ්ණකං සුරා සොණ්ඩිකං
පමන්තං මුද්ධ පත්තඤ්ච සබ්බ කිච්චෙසු භාපතං,
සබ්බ කාමප්පදනෙත අවජාතන්ති සාමීකං.

වැඩ සිදු නො වන වස්තු හා පුද්ගලයෝ.

(76) දුනුදිය නැති දුන්න ද, නෑ ගෙදර වෙසෙන භායභීච ද, පර තෙර කිබෙන නැව ද, අකුර බිඳුණු රථය ද, දුර වෙසෙන මිතුරා ද, පාප මිත්‍රයා ද යන මොහු කරුණක් පැමිණි කල්හි අථීය සිදු නො කරන්නාහු වෙති.

ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට අවමන් කරන කරුණු අට.

(77) දිළිඳු වූ ද, රෝගී වූ ද, මහලු වූ ද, සුරාවට ලොල් වූ ද, ප්‍රමත්ත වූ ද, මුග්ධ වූ ද, සකල කෘත්‍යයෙහි ස්ත්‍රීයට අනුකූල වන්නා වූ ද, සකල ධනය ස්ත්‍රීන්ට දෙන්නා වූ ද සැමියාට ස්ත්‍රීහු අවමන් කෙරෙති. (නො සලකති.)

78. ආරාමසිලා උය්‍යානං තදී ඝඤාති පරකුලං
දුස්සමණ්ඩන මනුසුත්තා යාවිත්ථි මජ්ජිමනිකායෙ.

79. යාව නිල්ලොකන සිලා යාව පද්ධාරයායිති.
තවහි එතෙහි යාතෙති පදොස මාහරත්ති ඉත්ථියො.

(80 නි. කුණාල ජා.)

80. පදුට්ඨ විත්තා අභිතානු කම්පිති
අඤ්ඤෙසු රත්තා අභිමඤ්ඤතෙ පතිං.
ධනෙන කීතස්ස වධාය උස්සකා
යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා,
වධකා ච හරියාති ච සා පච්චිවති.

**ස්ත්‍රීන් විසින් සැමියාට වරද කරන
කරුණු නවය.**

(78-79) සැමියාගෙන් අවසරයක් නැති ව ආරාමයන්ට යන්නා වූ ද, උයන්වලට යන්නා වූ ද, ගඩගා සමීපයට යන්නා වූ ද, නෑ ගෙවලට යන්නා වූ ද, අනුන්ගේ ගෙවලට යන්නා වූ ද, වස්ත්‍ර අලංකාර කිරීමෙහි යෙදෙන්නා වූ ද, මත්පැන් පානය කරන්නා වූ ද, නිතර කවුළු ආදියෙන් පිටත බලන්නා වූ ද, තමා ගේ අවයව දක්වමින් නිතර දොරකඩ වෙසෙන්නා වූ ද ස්ත්‍රීහු මේ කරුණු නවයෙන් සැමියාට වරද කෙරෙති.

**භාය්‍යාවෝ සත් දෙන
වධක භාය්‍යාව.**

(80) යම් භාය්‍යාවක් දුෂ්ට සිත් ඇත්තී ද, සැමියාට හිතානුකම්පා නැත්තී ද, අන්‍ය පුරුෂයන් කෙරෙහි ඇලුනී ද සිය සැමියා පහත්කොට සිතා ද, ධනය දී ගන්නා ලද තැනැත්තියක් වන්නී ද, සැමියාට වධ කිරීමට උත්සාහ ඇත්තී ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු වූ භාය්‍යාවක් වන්නී නම් ඒ භාය්‍යාව වධක භාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

81. යං ඉත්ථියා චිත්තේ සාමිකො ධනං
 සිප්පං චනිප්පඤ්ච කසිං අදිට්ඨගං.
 අප්පම්පි තස්මා අපභාතු මිච්ඡති
 යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
 චොරි ච හරියාති ච සා පච්චිචති.

82. අකම්ම කාමා අලසා මහග්ඝයා
 එරුසා ච චණ්ඩි ච දුරුත්තවාදිති.
 උට්ඨායකානං අභිභුය්‍ය චත්තති
 යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
 අය්‍යා ච හරියා ති ච සා පච්චිචති.

චොර භාය්‍යාව.

(81) ස්ත්‍රිය ගේ සෑමියා ශිල්පයෙන් හෝ වෙළඳමෙන් හෝ සී සෑමෙන් හෝ යම් ධනයක් ලබා ද එයින් ස්වල්පයක් හෝ ගනු කැමැත්තී ද පුරුෂයාගේ එ බඳු යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද ඇ චොර භාය්‍යාවය යි කියනු ලැබේ.

ස්වාමි භාය්‍යාව.

(82) යම් භාය්‍යාවක් තොමෝ වැඩ කිරීමට නො කැමැත්තී ද, අලස ද, බොහෝ ආහාර අනුභව කරන්නී ද, කුර වන්නී ද, බොහෝ කිපෙන්නී ද, පරුෂ වචන කියන්නී ද, පවුල රැකීම සඳහා වියඪී කරන්නා වූ ස්වාමි පුරුෂයා යට කර ගෙන වෙසෙන්නී ද, පුරුෂයා ගේ එබඳු වූ යම් භාය්‍යාවක් වන්නී ද, ඇ ස්වාමිභාය්‍යාව ය යි කියනු ලැබේ.

83. යා සබ්බද හොති හිතානුකම්පිති
 මාතා ච පුත්තං අනුරක්ඛතෙ පතිං.
 තතො ධනං සම්භතමස්ස රක්ඛති
 යා ඵවරූපා පුරිසස්ස හරියා
 මාතා ච හරියා ති ච සා පච්චවති.

84. යථා පි පෙට්ඨෙ හගිති කණ්ටියා
 සගාරවා හොති සකම්භි සාමිකෙ,
 හිරිමතා හත්ත චසානුවත්තිති
 යා ඵවරූපා පුරිසස්ස හරියා
 හගිති ච හරියා ති ච සා පච්චවති.

මාතෘ භාය්ඛාව.

(83) යම් භාය්ඛාවක් සෑම කල්හි ම ස්වාමියාට හිතවත් වන්නී ද, අනුකම්පාව ඇත්තී ද, පුත්‍රයකු රක්තා මවක් මෙන් සැමියා ආරක්ෂා කරන්නී ද, ඔහු ගේ රැස් කළ ධනය ආරක්ෂා කරන්නී ද, පුරුෂයා ගේ ඵ් බඳු වූ යම් භාය්ඛාවක් වන්නී ද, ඒ භාය්ඛා තොමෝ මාතෘ භාය්ඛාව ය යි කියනු ලැබේ.

හගිති භාය්ඛාව.

(84) යම් භාය්ඛාවක් බාල නැගණිය දෙටු සොහොයුරා කෙරෙහි යම් සේ පවත්නී ද, එසේ තමා ගේ ස්වාමි පුරුෂයා කෙරෙහි ගෞරව සහිත වන්නී ද, ලජ්ජා ඇත්තී ද, සැමියා ගේ කැමැත්තට අනුකූලව හැසිරෙන්නී ද, පුරුෂයා ගේ ඵ් බඳු වූ යම් භාය්ඛාවක් වන්නී ද, ඕ තොමෝ හගති භාය්ඛාව ය යි කියනු ලැබේ.

85. යාවිධ දිස්වාන පතිං පමොදති
 සබ්බි සබ්බාරං ච විරස්ස මාගතං.
 කොලොයාකා සිලවති පතිබ්බතා
 යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා
 සබ්බි ච හරියාති ච සා පච්චිවති

86. අක්කද්ධසන්තා වධදණ්ඩ ත ජ්ජතා
 අදුට්ඨ විත්තා පතිනො තිතික්ඛති,
 අක්කොධනා හත්තු වසානවත්තිති
 යා එවරුපා පුරිසස්ස හරියා,
 දසි ච හරියා ති ච සා පච්චිවති.

සබ්බි භාය්ඝාව.

(85) යෙහෙළියක් බොහෝ කලකින් ආ යහළුවකු දැක සතුටු වන්නාක් මෙන් යම් භාය්ඝාවක් සිය හිමියා දැක සතුටු වන්නී ද, මනා කුල ඇත්තී ද, සිල් ඇත්තී ද, හිමියා දෙවි කොට වසන්නී ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු වූ යම් භාය්ඝාවක් වන්නී ද, ඕ කොමෝ සබ්බි භාය්ඝාව ය යි කියනු ලැබේ.

දසි භාය්ඝාව.

(86) යම් භාය්ඝාවක් සිය හිමියා විසින් දණ්ඩක් ගෙන තී මරම් යි තර්ජනය කරන ලද්දී නො කිපෙන්නී ද, ශාන්ත වන්නී ද, අදුෂ්ට සිත් ඇත්තී ද, හිමියා ගේ තර්ජනය ඉවසා ද, ක්‍රෝධ නො කරන්නී ද, හිමියා ගේ කැමැත්ත අනුව පවත්නී ද, පුරුෂයා ගේ එ බඳු යම් භාය්ඝාවක් වන්නී ද, ඕ කොමෝ දසි භාය්ඝාව ය යි කියනු ලැබේ.

87. යාවිධ හරියා වධකාති වුවවති
 වොරිව අයතාති ව යා පවුවති.
 දුස්සිල රූපා ඵරූසා අතාදරා
 කායස්ස හෙද තිරසං වජන්ති.

88. යාවිධ මාතා හගිති සබ් ව
 දාසි ව හරියා ති ව යා පවුවති.
 සිලෙ ධිතා නා විරරත්ත සංවුතා
 කායස්ස හෙද සුගතිං වජන්ති.

(අංගුත්තර සත්තක නි.)

89. උහො ව හොන්ති දුස්සිලා කදරියා පරිභාසකා.
 තෙ හොන්ති ජාතිපතයො ජවා සංවාසමාගතා.

තිරසට යන භාය්‍යාවෝ.

(87) මෙහි යම් භාය්‍යාවක් “වධක භාය්‍යාව” ය යි කියනු ලබා ද, යම් භාය්‍යාවක් “වොරි භාය්‍යාව” ය යි ද “ස්වාමි භාය්‍යාව” ය යි ද කියනු ලබා ද, දුශ්ශීල ස්වභාවය ඇත්තා වූ හිමියාට අනාදර කරන්නා වූ ඒ භාය්‍යාවෝ මරණින් මතු නරකයට යෙති.

සුගතියට යන භාය්‍යාවෝ.

(88) මෙහි යම් භාය්‍යාවක් “මාතෘ භාය්‍යාව” ය යි ද “හගිති භාය්‍යාව” ය යි ද “සබ් භාය්‍යාව” ය යි ද “දාසී භාය්‍යාව” ය යි ද කියනු ලබා ද, ශීලයෙහි පිහිටියා වූ බොහෝ කලක් වරදින් මිදී වාසය කළා වූ ඒ භාය්‍යාවෝ මරණින් මතු සුගතියට යන්නා හ.

මළ ඵකෙක් මළ ඵකියක් හා වෙසෙන පවුල.

(89) යම් පවුලක අඹු සැමි දෙදෙනා ම දුශ්ශීලයෝ වෙත් ද, තද මසුරෝ වෙත් ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නෝ වෙත් ද, ඒ අඹු සැමියෝ එකව විසීමට පැමිණියා වූ ගුණය මළ බැවින් මළ තැනැත්තෝ ය.

- 90. සාමිකො හොති දුස්සිලො කදරියො පරිභාසකො,
හරියා සිලටති හොති වදඤ්ඤු චිතමච්ඡරො
සාපි දෙවී සංචසති ජවෙන පතිනා සහ.
- 91. සාමිකො සිලවා හොති වදඤ්ඤු චිත මච්ඡරො,
හරියා හොති දුස්සිලා කදරියා පරිභාසිකා
සාපි ජවා සංචසති දෙවෙන පතිනා සහ.
- 92. උහො සද්ධා වදඤ්ඤු ච සඤ්ඤාතා ධම්මච්ඡිනො,
තෙ හොත්ති ජාති පතයො අඤ්ඤමඤ්ඤං පියං වද.

මළ හිමියකු හා දේවියක් වෙසෙන පවුල

(90) හිමියා දුශ්ශීල වේ ද, තද මසුරු වේ ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන්නේ වේ ද, භාය්‍යාව සිල්වක් වන්නී ද, දෙන සුලු තැනැත්තියක් වන්නී ද, නො මසුරු තැනැත්තියක් වන්නී ද, ඒ දේවිය ගුණ මරණයෙන් මළ හිමියකු හා එක් ව වසන්නී ය.

මළ එකියක් දේවියකු හා වෙසෙන පවුල.

(91) හිමියා සිල්වක් වේ ද දෙන සුලු වේ ද නො මසුරු වේ ද, භාය්‍යාව දුශ්ශීල වන්නී ද, තද මසුරු එකියක් වන්නී ද, ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයන්ට ආක්‍රෝශ කරන තැනැත්තියක් වන්නී ද, ඒ ගුණ මරණයෙන් මළ භාය්‍යාව ගුණයෙන් දෙවී වූ හිමියා හා එකව වසන්නී ය.

දේවියකු දේවියක හා වෙසෙන පවුල.

(92) අඹු සැමි දෙදෙනා ම සැදැහැවක් වෙක් ද, දෙන සුලු වෙක් ද, ශීලයෙන් යුක්ත වෙක් ද, දැහැමින් ජීවක් වන්නෝ වෙක් ද ඒ අඹු සැමියෝ ඔවුනොවුන් හා ප්‍රිය කථා ඇත්තෝ වෙති.

93. අත්ථා සම්පවුරා භොන්ති ථාසත්ථං උපජායති,
අමිත්තා දුම්මනා භොන්ති උභිත්තං සමසිලිතං.

94. ඉධ ධම්මං චරිත්වාන සමසිලබ්බතා උභො,
නන්දිනො දෙවලොකමිභි මොදන්ති කාම කාමීනො

(අංගුත්තර වතුක්ක ති.)

95. න සාධාරණ දරස්ස න භුඤ්ජේ සාදු මෙකකො,
න සෙවෙ ලොකායතිකං තෙතං පඤ්ඤාය වද්ධතං.

96. සිලවා චත්ත සම්පන්නො අප්පමත්තො විචක්ඛණො,
තිවාන චුත්ති අත්ථද්ධො සුරතො සබ්බෙලො මුදු.

(93) ඔවුනට අර්ථයේ (ධනය) බොහෝ වෙත්. පහසුවෙන් විසිය හැකි වේ. සමාන සිල් ඇත්තා වූ ඒ දෙදෙනා ගේ සතුරෝ නො සතුටු සිත් ඇත්තෝ වෙති.

(94) සමාන ශීලවත ඇත්තා වූ ඒ දෙදෙන මේ ලෝකයෙහි ධර්මයෙන් හැසිර මරණින් මතු දිව්‍යලෝකයෙහි කාමයන් කැමති වෙමින් සතුටු වන්නාහ.

ගිහි ගෙයි විසිය යුතු අයුරු.

(95) සාධාරණ භාය්‍යීා ඇත්තෙක් නො වන්නේ ය. මිහිරි වූ බොජුන් අන්‍යයන්ට නො දී තෙමේ ම නො වළඳන්නේ ය, අනර්ථකාරී වූ ලෝකායතවාදය සේවනය නො කරන්නේ ය. එය නුවණ වඩන්නක් නො වේ.

(96) සිල් ඇතියෙක් වන්නේ ය. වතින් සම්පුණ්ණ කෙනෙක් වන්නේ ය. ප්‍රමාද නො වන්නෙක් වන්නේ ය. නුවණැතියෙක් වන්නේ ය. අතිමානය නැති යටහත් පැවතුම් ඇතියෙක් වන්නේ ය. නො තද වන්නේ ය. පවිත් වැළකුණු එකෙක් වන්නේ ය. ප්‍රිය කථා ඇතියෙක් වන්නේ ය. මෘදු එකෙක් වන්නේ ය.

- 97. සධගහෙනා ච මිත්තානං සංවිහාගී විධානවා,
තප්පෙය්‍යෙ අත්ත පානෙන සද සමණ ඛාත්මණේ.
- 98. ධම්ම කාමො සුතාධාරො හවෙය්‍ය පරිසුච්ඡකො.
සක්කච්චං පසිරුපාසෙය්‍ය සීලවත්තෙ බහුස්සුතෙ.
- 99. ඝරමාවසමානස්ස ගහට්ඨස්ස සකං ඝරං,
බෙමා චුත්ති සියා එවං එවං නු අස්ස සධගහො.
- 100. අච්ඤාපඤ්ඤා සියා එවං සච්චවාදී ච මාණවො,
අස්මා ලොකා පරං ලොකං එවං පෙච්ච ත සොචති.

(විදුර ජා.)

පඤ්චමං සතකං

(97) මිතුරන්ට සංග්‍රහ කරන්නෙක් ද, දියයුක්තන්ට බෙද දෙන්නෙක් ද, කටයුතු විධානය කරන්නට දන්නෙක් ද වන්නේ ය. හැම කල්හි ම ශ්‍රමණ ඛාත්මණයන් ආහාර පානයෙන් සන්තර්පණය කරන්නේ ය.

(98) ධම්මකාමියෙක් ද ශ්‍රැතයට ආධාර වූයෙක් ද කළ යුතු නො කළ යුතු දැ පිළිබඳ ව පිළිවිසිම් කරන්නෙක් ද වන්නේ ය. සිල්වතුන් හා බහුශ්‍රැතයන් ගෞරවයෙන් ඈසුරු කරන්නේ ය.

(99) ගිහි ගෙයි වාසය කරන්නා හට මෙසේ ස්වකීය ගෘහය හය රහිත වන්නේ ය. මෙසේ හැසිරීමෙන් ඔහු විසින් චතුර්විධ සංග්‍රහය ද කරන ලද්දේ වන්නේ ය.

(100) මිනිස් තෙමේ මෙසේ කිරීමෙන් නිදුක් වන්නේ ය, සත්‍යවාදී ද වන්නේ ය. මෙසේ කළ තැනැත්තේ මරණින් පසු මේ ලෝකයෙන් පරලොව ගියේ ශෝක නො කරන්නේ ය.

පඤ්චම ශතකය

නිමි.

1. බ්‍රහ්මානි මාතෘපිතරො සුඛබාවරියා ති වුව්චරෙ.
ආහුණේය්‍යා ච සුත්තාතං පජාය අනුකම්පකා
තස්මාහි තෙ තමස්සෙය්‍ය සක්කරෙය්‍යාච පණ්ඩිතො.
2. අත්තෙන අථ පාතෙන චත්ථෙන සයතෙන ච,
උච්ජාදතෙන තභාපතෙන පාදතං ධොචතෙන ච.
3. තාය තං පර්වරියාය මාතෘපිතූසු පණ්ඩිතො,
ඉධෙච තං පසංසන්ති පෙච්ච සග්ගෙ පමොදති.
(අංගුත්තර නික නි.)
4. අතිජාතං අනුජාතං සුත්තමිච්ජන්ති පණ්ඩිතා,
අචජාතං න ඉච්ජන්ති සො හොති කුලගත්ඨතො.

මාපියෝ

(1) මාපියෝ බ්‍රහ්මයෝ ය යි ද, සුචාචාය්‍යීයෝ ය යිද, දරුවන් විසින් බොහෝ දුර ගෙන ගොස් වුව ද දීමට සුදුස්සෝ ය යි ද, දරුවන්ට අනුකම්පා කරන්නෝ ය යි ද, කියනු ලැබෙත්. එබැවින් නුවණැත්තේ ඔවුන්ට තමස්කාර කරන්නේ ය. සත්කාර ද කරන්නේ ය.

(2-3) ආහාරයෙන් ද, පානයෙන් ද, වස්ත්‍රයෙන් ද, ශයනයෙන් ද, දුගඳ දුරු කරන දෙය ඇඟ ගැල්වීමෙන් ද, නෑවීමෙන් ද, පා සේදීමෙන් ද නුවණැත්තේ ඔවුන්ට සත්කාර කරන්නේ ය. මාපියන්ට කරන ඒ සත්කාරය නිසා එය කරන්නා හට මෙ ලොව නුවණැත්තෝ පසසති. හෙ තෙමේ මරණින් මතු ද ඒ පිතින් දෙවිලොව ඉපද සතුටු වේ.

දරුවෝ

(4) පණ්ඩිත වූ මාපියෝ අතිජාත සුත්‍රයා ද අනුජාත සුත්‍රයා ද කැමති වෙති. අචජාත සුත්‍රයා නො කැමති වෙති. හෙ තෙමේ කුලය නසන්නේ ය.

- 5. එතෙ බො පුත්තා ලොකස්මිං යො හවන්ති උපාසකා සද්ධා සිලෙන සම්පන්නා වදඤ්ඤා චිතමච්චරා, වන්දො ච අබ්ගතා මුත්තො පරිසාසු වීරොචරෙ. (ඉති චූත්තක)
- 6. පඤ්ච ඨානාති සම්පස්සං පුත්තං ඉච්ඡන්ති පණ්ඩිතා, හතා වා නො හරිස්සන්ති කිච්චං වා නො කරස්සති.
- 7. කුලවංසො වීරං ඨස්සති දයජ්ජං පට්ඨපජ්ජති, අඵවා පත පෙනානං දක්ඛිණං අනුපදස්සති.
- 8. ඨානානෙතාති සම්පස්සං පුත්තමිච්ඡන්ති පණ්ඩිතා, තස්මා සත්තො සප්පුරිසා කතඤ්ඤා කතචෙදිතො.
- 9. හරන්ති මාතා පිතරො පුබ්බෙ කත මනුස්සරං, කරොන්ති තෙසං කිච්චාති යථා තං පුබ්බකාරිතං.

(5) ලෝකයෙහි පුත්‍රයෝ ඒ අභිජාතාදී තිදෙන ය. (ඔවුන් හැර තවත් පුත්‍රයෝ නැත හ.) ශ්‍රද්ධාවෙන් හා ශීලයෙන් යුක්ත වූ දෙන සුළු වූ මසුරු බව දුරු කළා වූ යම් උපාසක කෙනෙක් වෙත් ද ඔව්හු වලාකුළින් මිදුණා වූ වන්දුයා මෙන් පිරිස්වල බබලති.

මාපියන් දරුවන් ගෙන් බලාපොරොත්තු වන කරුණු පස

(6-7) නුවණැති මාපියෝ කරුණු පසක් බලමින් පුත්‍රයන් කැමති වන්නාහ. අප විසින් පෝෂණය කරන ලද්ද වූ දරුවෝ මහළු කාලයේදී අප පෝෂණය කරන්නාහු ය, තමන්ගේ කටයුතු නවත්වා ද අපේ කටයුතු කරන්නා හ, ඔවුන් නිසා අප ගේ කුලපරම්පරාව බෝ කල් පවත්නේ ය, අපගේ දයාදය නො නසා පවත්වන්නාහ, අප පරලොව ගිය පසු පින් කොට අපට පින් පමුණු වන්නා හ.

(8-9) පණ්ඩිතයෝ මේ කරුණු බලමින් පුත්‍රයන් කැමති වන්නාහ. එබැවින් අනුන් කළගුණ දැන ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නා වූ සත්පුරුෂයෝ පෙර කළ උපකාරයන් සිහි කරමින් මාපියන් පෝෂණය කරන්නා හ. පෙර උපකාර කළා වූ ඔවුන් ගේ වැඩ කරන්නාහ.

10. ඔවාද කාරි හත පොසි කුලවං සං අභාපයං.
සද්ධො සිලෙන සම්පන්නො පුත්තො ගොති පසංසියො.

(අංගුත්තර 5 නි.)

11. මාතා පිතා ච භාතා ච හගිනී කදාහි බන්ධවා,
සබ්බෙ ජෙට්ඨස්ස තෙ භාරා එවං ජාතාහි භාතර.

(70 නි. සෝඤ්ඤානද ජා.)

12. යස්සා හි ධම්මං පුරිසො විජ්ජන්දා
යෙ වස්ස කඨඛං විනයන්ති සත්තො
තං හිස්ස දීපකද්ව පරායණකද්ව
ත තෙන මිත්තිං ජරයෙථ පක්ඛන්දො.

(80. නි මහා සුත්තසෝම ජා.)

(10) අවවාදය පරිදි ක්‍රියා කරන්නා වූ, තම පෝෂණය කළ මාපියන් පෝෂණය කරන්නා වූ, කුල වංශය නො පිරිහෙවන්නා වූ, ශ්‍රද්ධාවන් වූ, ශීලයෙන් යුක්ත වූ පුත්‍ර තෙමේ ප්‍රශංසා කළ යුත්තෙක් වේ.

වැඩිමහලු පුත්‍රයා

(11) රටේ බර උසුලන රජකුමාණනි, මව ද පියා ද සහෝදරයා ද සහෝදරිය ද නෑයෝ ද යන ඒ සියල්ලෝ ම වැඩිමහලු පුත්‍රයාට භාර ය. ඒ බව දනු මැනව.

ගුරුන් හා මිත්‍රත්වය නො බිඳ ගත යුතු බව.

(12) පුරුෂ තෙමේ යමකු ගෙන් හොඳ නරක දැන ගන්නේ ද, යම් සත්පුරුෂ කෙනෙක් ඔහු ගේ සැක දුරු කෙරෙත් ද, ඒ ආවායඹී කුලය පිහිටකි. නුවණැත්තේ ඒ ආවායඹී කුලය හා මිත්‍රත්වය නො බිඳ ගන්නේ ය.

- 13. එරණ්ඩා පුච්ඡන්ද වා අඵවා පාළිගද්දකා.
මධුං මධුන්ථිකො චිත්ඤෙ සො හි තස්ස දුමුත්තමො.
- 14. බත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දෙ වණ්ඩාල පුක්කුසා.
යස්මා ධම්මං චීජාතෙසා සො හි තස්ස තරුත්තමො.

(13 නි. අම්බ ජා.)

- 15. තිඨිතං ව පචත්තාරං යං පස්සෙ වජ්ජ දස්සිතං.
නිග්ගස්භ වාදිං මොධාචිං තාදිසං පණ්ඩිතං ගජෙ
තාදිසං ගජමාතස්ස සෙසො හොති න පාපියො.

ගුරුවරයා උතුමකු බව.

(13) එරඩු ගසකින් හෝ වේ වා කොසඹ ගසකින් හෝ වේවා එරබදු ගසකින් හෝ වේ වා වනයෙහි මී සොයන තැනැත්තා මී ලබා නම් ඒ ගස ඔහුට උතුම් ගසෙකි.

(14) ඤත්‍රියයකු ගෙන් හෝ වේ වා බ්‍රාහ්මණයකුගෙන් හෝ වේ වා ශුද්‍රයකු ගෙන් හෝ වේ වා වණ්ඩාලයකුගෙන් හෝ වේ වා කසල ඉවත් කරන්නකු ගෙන් හෝ වේ වා යමකු ගෙන් හොඳ තරක දැනගන්නේ ද හෙතෙමේ ඔහුට උතුම් මිනිසෙකි.

නිග්‍රහ කොට අවවාද දෙන ගුරුන් ආදරයෙන් ඇසුරු කළ යුතු බව.

(15) දුගියන්ට කරුණාවෙන් නිධන් දක්වන්නකු වැනි වූ මෙරමා වරද දක්නා සුලු වූ, වරද කළ අයට කරුණාවෙන් ම නිග්‍රහ කොට අවවාදානුශාසනා කරන්නා වූ, නුවණැත්තා වූ පණ්ඩිත වූ තැනැත්තා හජනය කරන්නේ ය. එ බඳු පණ්ඩිතයකු හජනය කරන්නා වූ අතවැසියාට දියුණුව ම වේ. පිරිහීමක් නො වේ.

16. ඔවදෙය්‍යානුසාසෙය්‍ය අසබ්භා ච තිචාරසෙ,
සතං හි සො පියො හොති අසතං හොති අප්පියො.

(ධ. පණ්ඩිත වග්ග)

17. යො අත්ථකාමස්ස හිතානුකම්පිතො
ඔච්ඡ්ඡමානො න කරොති සාසනං.
ඵචං සො තිහතො සෙති
වෙඵකස්ස යථා පිතා.

(1 නි. වෙඵක ජා.)

18. යෙ න කාගන්ති ඔවාදං නරා බුද්ධෙත දෙසිතං,
ව්‍යාසනං තෙ ගමීස්සන්ති රක්ඛසිහි' ච වාණිජා.

**සත් පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වූද, අසත්පුරුෂයන්ට
අප්‍රිය වූද තැනැත්තා.**

(16) පරහට අවවාද කරන්නේ ය. අනුශාසනා කරන්නේ ය. ඵසේ කරන තැනැත්තා සත්පුරුෂයන්ට ප්‍රිය වේ. අසත්පුරුෂයන්ට අප්‍රිය වේ.

**උතුමන් ගේ අවවාද නො පිළිගන්නා අය
විපතට පැමිණෙන බව.**

(17) අභිවෘද්ධියට කැමැත්තා වූ හිතයෙන් අනුකම්පා කරන්නා වූ තැනැත්තා ගේ අනුශාසනය අවවාද ලබන්නා වූ යම් කෙනෙක් නො පිළි ගනිත් ද, ඔවුහු 'වෙඵක' නම් සර්පයා ගේ පියා වූ තවුසා මෙන් මෙ සේ නසනු ලැබ තිදන්නාහ.

(18) යම් මනුෂ්‍ය කෙනෙක් බුදුන් වහන්සේ විසින් දේශිත අවවාදය නො කෙරෙත් ද, ඔවුහු රකුසියන් විසින් ලෝභ කරවා නසනු ලැබූ වෙළඳුන් මෙන් ව්‍යාසනයට පැමිණෙන්නාහ.

- 19. යෙ ව කාභන්ති ඔවාදං තරා බුද්ධෙන දෙසිතං.
සොත්ථිං පාරං ගමීස්සන්ති වාලාභෙනෙව වාණිජා.
(2 නි. වාලස්ස ජා.)
- 20. යා යෙ ව අනුසාසනියා රාජා ගාම වරං අද
තා යෙ ව අනුසාසනියා නාවිකො පහරී මුඛං.
(6 නි. ආචාරිය ජා.)
- 21. අත්තාතමෙව පයමං පතිරුපෙ තිවෙසයෙ.
අඵඤ්ඤ මනුසාසෙය්‍ය න කිලිස්සෙය්‍ය පණ්ඩිතො.
(ධ. අත්ත වග්ග)

**බුදුන් වහන්සේ ගේ අවවාදය පිළිගත්තවුන්
සුවසේ නිවනට පැමිණෙන බව.**

(19) යම් මිනිස් කෙනෙක් බුදුන් වහන්සේ විසින් දේශිත අවවාදය කෙරෙත් ද ඔවුහු වාලාභශ්වරාජයා විසින් මුහුදින් එතර කරනු ලැබූ වෙළඳුන් මෙන් අන්තරායක් නැතිව නිවනට පැමිණෙන්නාහ. (වාලාභස්ස ජාතකය බලනු)

මෝඩයාට කරන අවවාදය.

(20) යම් අනුශාසනයක් නිසා රජ කෙමේ අනුශාසනය කළ තාපසයන්ට ගමක් තැගි කොට දුන්නේ ද, ඒ අනුශාසනය ම කිරීම නිසා මෝඩ නාවිකයා ඒ තාපසයන් ගේ මුහුණට පහරදින. (ආචාරිය ජාතකය බලනු)

තමා ගුණයෙහි පිහිටා ම අනුන්ට අවවාද කළ යුතු බව.

(21) තමා ම පළමු කොට සුදුසු ගුණයෙහි පිහිට වන්නේ ය. ඉන් පසු අන්‍යයන්ට අනුශාසනය කරන්නේ ය. තමා ගුණයෙහි නො පිහිටා අනුන්ට අනුශාසනය කරන්නට ගොස් නින්දා ලබා කිලිටි නො වන්නේ ය.

- 22. යෙ වද්ධමපවායන්ති තරා ධම්මස්ස කොච්ඤා,
දිට්ඨියෙ ච ධම්මෙ පාසංසා සම්පරායෙ ච සුග්ගති.
(1 නි. තිත්තිර ජා.)
- 23. ගවං වෙ තරමානානං ජම්භං ගච්ඡති පුට්ඨගවො,
සබ්බා ගාථී ජම්භං යන්ති තෙත්තෙ ජම්භං ගතෙ සති.
- 24. එච මෙච මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨ සම්මතො
සො වෙ අධම්මං චරති පගෙච ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං දුක්ඛං සෙති රාජා වෙ හොති අධම්මිකො.
- 25. ගවං වෙ තරමානානං උජුං ගච්ඡති පුට්ඨගවො,
සබ්බා ගාථී උජුං යන්ති තෙත්තෙ උජුං ගතෙ සති.

චූච්ඡිකල්පනං ගරු කිරීම.

(22) වාචාපවායන ධම්මයෙහි දක්ෂ වූ යම් කෙනෙක් වාචාපවායන කම්මයෙන් වාචයන් පුදත් ද, ඔව්හු මේ ආත්මයේ දී ප්‍රශංසා කළ යුත්තෝ වෙති. ඔවුන්ට මරණින් මතු පැමිණිය යුතු තැන ද සුගතිය වේ.

**ශ්‍රේෂ්ඨයන් අධාර්මික වන කල්හි සෙස්සත් ද
අධාර්මික වන බව**

(23) ගහක් තරණය කරන්නා වූ ගවයන් අතුරෙන් ඉදිරියේ යන ගොණා ඉදින් වක්ච යේ නම් ප්‍රධාන ගවයා වක් ව ගිය කල්හි සියලු ම දෙන්නු වක් ව යෙති.

(24) එ පරිද්දෙන් ම මනුෂ්‍යයන් අතර යමෙක් ශ්‍රේෂ්ඨය යි සම්මත ද ඉදින් හේ අධම්මය කෙරේ ද, අන්‍ය සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයෝ පළමුකොට ම අධම්ම කරන්නට පටන් ගනිති. ඉදින් රජ අධාර්මික වේ නම් මුළු රට ම දුකට පත් වේ.

**ශ්‍රේෂ්ඨයන් ධාර්මික වන කල්හි සෙස්සත්
ධාර්මික වන බව.**

(25) ගහක් තරණය කරන්නා වූ ගවයන් අතුරෙන් ඉදිරියේ යන ප්‍රධාන ගවයා ඉදින් සෘජුව යේ නම්, ඉදිරියේ යන ගවයා සෘජුව යන කල්හි සියලු දෙන්නු ද සෘජුව ම යෙති.

26. එව මෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨ සම්මතො
යො වෙ පි ධම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා වෙ හොති ධම්මිකො.

(4 නි. රාජෝවාද ජා.)

27. න දිට්ඨා පරතො දොසං අණුං චූලාති සබ්බසො,
ඉස්සරො න පණ්ණෙ දණ්ඩං සාමං අප්පට්ඨෙක්ඛිය.

28. යො ච අප්පට්ඨෙක්ඛිත්වා දණ්ඩං කුඛ්ඛති ඛත්තියෙ,
සකණ්ඨකං යො ගිලති ජච්චත්ඨොව සමක්ඛිකං.

29. අදණ්ඩියං දණ්ඩියති දණ්ඩියතද්ව අදණ්ඩියං,
අත්ඨො ච විසමං මග්ගං න ජානාති සමාසමං.

(26) එ පරිද්දෙන්ම මනුෂ්‍යයන් අතර යමෙක් ශ්‍රේෂ්ඨ සම්මත වේ ද ඉදින් හේ ධර්මය කෙරේ නම් ඉතිරි අය පළමු වෙන් ම ධර්මය කරන්නා හ. ඉදින් රජ ධාර්මික වේ නම් මුළු රට ම සුඛිත වන්නේ ය.

අධිපතීන් විසින් පිළිපැදිය යුතු ආකාරය.

(27) අනුන් ගේ දෝෂය නො දැක කුඩා වූ ද මහත් වූ ද සියලු වරද තමා විසින් ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කර නො ගෙන රජ තෙමේ පරහට දඬුවම් නො පනවන්නේ ය.

(28) යම් රජෙක් වරද ප්‍රත්‍යක්ෂ කර නො ගෙන මෙරමා හට දඬුවම් කෙරේ ද හෙ තෙමේ මැස්සන් සහිත හෝජනය වළදන්නා වූ ජාත්‍යන්ධයකු මෙන් කටු සහිත බොජුනක් වළදන්නේ ය.

(29) යමෙක් දඬුවම් කළ යුත්තාට දඬුවම් නො කොට දඬුවම් නො කළ යුත්තාට දඬුවම් කොට තමාගේ කැමැත්තක් ම කෙරේ ද හෙ තෙමේ විෂම මාර්ගයකට බැස ගත් අන්ධයකු මෙනි. සම විෂම බව නො දැන ගල්මුල් ආදියේ පැකිල අන්ධයා වැටෙන්නාක් මෙන් අපායට වැටී මහ දුක් විඳින්නේ ය.

30. යො ච එතානි ධානානි අණුං චූලානි සබ්බසො.
සුද්ධිධං වානුසාසෙය්‍ය ස වෙ වොහාරිකුත්තමො.

31. තෙකත්ත මුදුතා සක්කා එකත්ත තිබ්බේන වා.
අත්තං මහත්තෙ ධපෙතුං තස්මා උගය මාවරො.

32. පරිගුතො මුදු හොති අතිතික්ඛො ච චෙරවා.
එතඤ්ච උගයං ඤත්වා අනුමජ්ඣං සමාවරො.

(12 නි. මහාපදුම ජා.)

33. බලං පඤ්ච විධං ලොකෙ පුරිසස්මීං මහග්ගතො.
තත්ථ බාහු බලං නාම චරිමං චූචිවතෙ බලං.

(30) යමෙක් ඒ දඬුවම් කළ යුතු නො කළ යුතු කරුණු හා දඬුවම් කළ යුතු කරුණු වල සියලු කුඩා මහත් කම් ද මනා කොට දැන අනුශාසනය කෙරේ ද, හෙ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් රාජ්‍යානුශාසනයට සුදුසු වූ උතුම් විනිශ්චයකාරයා ය.

උසස් බව පැවැත්විය හැකි ආකාරය.

(31) සෑම කල්හි ම මෘදු වීමෙන් ද, සෑම කල්හි ම තදින් විසීමෙන් ද, ආත්මය මහත් බැවිහි නො තැබිය හැකි ය. එ බැවින් අවස්ථාවට සුදුසු සේ දෙයාකාරයෙන් ම හැසිරෙන්නේ ය. (මෘදු විය යුතු අවස්ථාවේ මෘදු විය යුතු ය. තදින් ක්‍රියා කළ යුතු අවස්ථාවේ දී එසේ කළ යුතු ය.)

(32) සෑම කල්හි ම මෘදු වූයේ සෙස්සන් විසින් අවමන් කරනු ලබන්නේ වේ. ඉතා තදවූයේ සතුරන් ඇත්තේ වන්නේ ය. ඒ දෙකරුණ දැන මධ්‍යයෙහි හැසිරෙන්නේ ය.

මහා බලය

(33) මේ ලෝකයෙහි මහාද්ව්‍යාශය ඇති පුරුෂයා කෙරෙහි පඤ්ච ප්‍රකාර බලයක් ඇත්තේ ය. ඒ බලයන් අතුරෙන් බාහු බලය (ශරීරශක්තිය) හීන බලය යි කියනු ලැබේ.

- 34. ගොග බලකද්ව දිසාවු දුතියං වුව්වතෙ බලං
අමච්ච බලකද්ව දිසාවු තතියං වුව්වතෙ බලං.
- 35. අභිජච්ච බලකද්වෙ ට තං චතුත්ථං අසංසයං,
යාති ඵතාති සබ්බාති අධිගණ්ඨාති පණ්ඩිතො.
- 36. තං බලානං බලසෙට්ඨං අග්ගං පකද්දඤා බලං ටරං,
පකද්දඤා බලෙත්තු පත්ථද්ධො අත්ථං චිත්දති පණ්ඩිතො.
- 37. පකද්දඤා සුතං චිතිච්ජති
පකද්දඤා කිත්ති සිලොක ටඨිඨති,
පකද්දඤාය සහිතො තරො
ඉධ අපි දුක්ඛෙ සුඛාති චිත්දති.

(34) හෝග බලය හෙවත් ධන බලය දෙවන බලය යි කියනු ලැබේ. අමාත්‍ය බලය තුන්වන බලයයි කියනු ලැබේ.

(35) උසස් ව ඉපදීමේ බලය සතරවැනි බලය යි. යමක් කරණ කොට පණ්ඩිත මිනිසා ඒ සියලු බලයන් අභිභවනය කෙරේ ද-,

(36) ඒ ප්‍රඥාබලය බලයන්ට ශ්‍රේෂ්ඨ බලය ය. අග්‍ර බලය ය. ප්‍රඥාබලයෙන් උපස්ථම්භනය ලැබූ පණ්ඩිත තෙමේ අභිවෘද්ධියට පැමිණේ.

(37) ප්‍රඥාව ඇසූ දෙය විනිශ්චය කරන්නේ ය. ප්‍රඥාව කීර්තිය හා ලාභ සත්කාර වඩන්නේ ය. ප්‍රඥාව සහිත මනුෂ්‍යයා දුකෙහි ද සුවා විඳී.

38. ගුප්තමං පාටකඤ්ච ඛත්තියඤ්ච යසස්සිනං,
හික්ඛුඤ්ච සීලසම්පත්තං සම්මදෙව සමාවරෙ.

(කෝසල සංයුක්ත)

39. දදං පියො හොති භජන්ති නං ඛහුං
කිත්තිඤ්ච පප්පොති යසොහි වඩ්ඪති,
අමංකුගුතො පරිසං වීගාහති
විසාරදෙ හොති නරො අමච්ජරි.

40. තස්මා හි දනාති දදන්ති පණ්ඨිතා
විනෙය්‍ය මච්ඡෙර මලං සුඛෙසිනො
තෙ දිසරත්තං තිදිවෙ පතිට්ඨිතා
දෙවානං සහච්ඡානං ගතා රමන්ති

(අංගුත්තර පඤ්චක ති.)

කුඩා ය යි අවමන් නො කළ යුතු අය.

(38) සර්පයා ද ගින්න ද යසස් ඇති රජකුමරා ද සිල්වත් හික්කුච ද යන මොවුන් කෙරෙහි මනා කොට හැසිරෙන්නේ ය. (කුඩාය කියා අවමන් නො කරන්නේ ය.)

දීමේ අනුසස්.

(39) දෙන තැනැත්තේ ජනයාට ප්‍රිය වේ. බොහෝ දෙන ඔහු භජනය කෙරෙහි. කීර්තියට ද පැමිණේ. ඔහුට යසස වැඩේ. හේ තේජස් ඇති ව පිරිසට ඵලමේ. නො මසුරු මිනිසා පිරිසේ දී නිර්භීත වේ.

(40) එබැවින් සෑප සොයන්නා වූ පණ්ඨිතයෝ මසුරු මල දුරු කොට දන් දෙති. දෙවියන් ගේ යහළු බවට ගියා වූ ඔවුහු දෙවි ලොව දීර්ඝකාලයක් පිහිටියාහු සතුටු වෙති.

41. යස්සෙව හිතො න දදති මච්ඡරී තදෙවා දදතො හයං
ජ්ගච්ඡා ච පිපාසා ච යස්ස භායති මච්ඡරී,
තමෙ ච බාලං ධුසති අස්මිං ලොකෙ පරමිහි ච.

42. අප්පස්මෙකෙ පටෙච්ඡත්ති ඛහුනෙ කෙ න දිච්ඡරෙ.
අප්පස්මා දක්ඛිණා දිත්තා සහස්සෙන සමං මිතා.

(දේවතා සංයුක්ත)

43. න ජච්චා බ්‍රාහ්මණො හොති න ජච්චා හොති අබ්‍රාහ්මණො,
කම්මතා බ්‍රාහ්මණො හොති කම්මතා හොති අබ්‍රාහ්මණො.

නො දීමෙන් වන නසුර.

(41) මසුරා යමකට බියෙන් පරහට නො දේ ද, නො දෙන්නා වූ ඔහුට ඇති වන බිය ද එය ම ය. එ නම් සාගින්න හා පිපාශාව ය. මසුරා යමකට බිය වේ ද, මේ ලෝකයෙහි ද පරලෙවිහි ද නො දෙන්නා වූ බාලයා කරා ඒ සාගින්න හා පිපාශාව ම එන්නේ ය.

දහසක් අගතා දීමනාව.

(42) ඇතැමෙක් තමාට ස්වල්ප වස්තුවක් ඇති කල්හි ද එයින් දෙති. ඇතැමෙක් තමන්ට ඇති බොහෝ වස්තුවෙන් ද ස්වල්පයකුණු නො දෙති. ස්වල්ප වූ දෙයින් දෙන ලද්ද වූ දක්ෂිණාව දහසින් ප්‍රමාණ කරන ලද්දේ ය. (ස්වල්පයක් ඇතියකු ගේ එකක් දීමත් පොහොසතකු ගේ දහසක් දීම වැනි ය.)

ක්‍රියාවෙන් මිස ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ නො වන බව.

(43) ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ නො වේ, ජාතියෙන් අබ්‍රාහ්මණ ද නොවේ. කම්මයෙන් බ්‍රාහ්මණ වේ, කම්මයෙන් අබ්‍රාහ්මණ වේ.

- 44. කස්සකො කම්මනා හොති සිප්පිකො හොති කම්මනා වානිජො කම්මනා හොති පෙස්සකො හොති කම්මනා.
- 45. වොරො පි කම්මනා හොති යොධාජ්චො පි කම්මනා යාජකො කම්මනා හොති රාජා පි හොති කම්මනා.
- 46. ඵට්ඨමෙතං යථාගුතං කම්මං පස්සන්ති පණ්ඩිතා, පට්ඨිව සමුප්පාද දසා කම්ම විපාක කොව්දා.
- 47. කම්මනා චත්තතෙ ලොකො කම්මනා චත්තතෙ පජා කම්මතිබන්ධනා සත්තා රථස්සාති ච යායතො

(මජ්ඣිම නිකාය වාසෙට්ඨ සුත්ත)

(44) කම්මයෙන් ගොවියෙක් වේ. කම්මයෙන් ශිල්පියෙක් වේ. කම්මයෙන් වෙළෙන්දෙක් වේ. කම්මයෙන් දශයෙක් වේ.

(45) සොරෙක් ද කම්මයෙන් වේ, හේවාවෙක් ද කම්මයෙන් වේ, යාගකරන්නෙක් ද කම්මයෙන් වේ, රජ ද කම්මයෙන් වේ.

(46) පට්ඨිවසමුප්පාදය දක්නා වූ කම්ම විපාකයෙහි දක්ෂ වූ පණ්ඩිතයෝ මෙ සේ මේ කම්මය තත්ත්වකාරයන් දකිති.

(47) ලෝකය කම්මයෙන් පවතී. සත්ත්ව සමූහය කම්මයෙන් පවතී. යන්නා වූ රථයේ කඩ ඇණය මෙන් සත්ත්වයෝ කම්මයෙන් බඳනා ලද්දෝ ය.

- 48. ආයුං ආරෝගියං චණ්ණං සන්තං උච්චා කුලීනතං.
රතියො පත්ථයත්තෙන උලාරා අපරා පරෙ.
- 49. අප්පමාදං පසංසත්ති පුඤ්ඤ කිරියාසු පණ්ඩිතා.
අප්පමන්තො උභො අත්ථෙ අධිගණ්ඨාති පණ්ඩිතො.
- 50. ද්වියෙව ධම්මෙ යොචන්ථො යොචන්ථො සම්පරායිකො.
අත්ථාහි සමයා ධිරො පණ්ඩිතො ති පච්චවති.
(කෝසල සංයුක්ත)
- 51. අප්පමාදො අමතපදං පමාදො මච්චිතො පදං.
අප්පමන්තා න මියන්ති යෙ පමන්තා යථා මතා.
(ධ. අප්පමාද වග්ග)

උත්තර පණ්ණාසකං.
බුද්ධනීති සධගභො නිට්ඨිතො.

දෙලොව වැඩ ම සිදු කරන එක ධර්මය.

(48-49) ආයුෂ්‍ය ද, නිරෝගී බව ද, මනා ශරීර වර්ණය ද, ස්වර්ගය ද, උසස් කුල ඇති බව ද, උසස් වූ තවත් කාම සම්පත්තිහු ද යන මේවා පතන්තහු විසින් පුණ්‍යක්‍රියා විෂයෙහි අප්‍රමාදය පණ්ඩිතයෝ පසසති. අප්‍රමන්ත වූ පණ්ඩිත තෙමේ උභයාර්ථය ලබා ගන්නේ ය.

(50) ඉහාත්මයෙහි ලැබිය යුතු යම් අර්ථයක් වේ ද, පරලොව ලැබිය යුතු යම් අර්ථයක් වේ ද, ඒ අර්ථයන් ලැබීම නිසා ධෛර්‍යවත් වූ තැනැත්තේ පණ්ඩිත ය යි කියනු ලැබේ.

අප්‍රමාදය නිවනට කරුණක් බව.

(51) අප්‍රමාදය නිවන් ලැබීමට කරුණෙකි. ප්‍රමාදය මරණයට කරුණෙකි. නො පමා වූවෝ නො මියෙති. පමා වූවෝ මළවුන් වැනි වෙති.

උත්තර පණ්ණාසකය යි.
බුද්ධනීති සංග්‍රහය නිමි.